

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOJ REVIZIJI

ZAVODA ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA HERCEGOVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE/KANTONA

2022.

Broj: 01-02-08-11-3-3592-5/22

Sarajevo, septembar 2023.

SADRŽAJ

I.	IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1
1.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA	1
2.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI	2
II.	REZIME DATIH PREPORUKA	5
III.	KRITERIJI ZA FINANSIJSKU REVIZIJU	8
IV.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI	9
1.	UVOD	9
2.	PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE	10
3.	PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA I ANALIZA PREDUZETIH MJERA	10
4.	SISTEM INTERNIH KONTROLA	11
5.	PLANIRANJE I IZVJEŠTAVANJE	16
5.1	Izrada i donošenje finansijskog plana i plana poslovanja	16
5.2	Izvještavanje	18
6.	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	18
6.1	GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O IZVRŠENJU BUDŽETA	18
6.1.1	Prihodi i primici	18
6.1.1.1	Prihodi od poreza	18
6.1.1.2	Neporezni prihodi	19
6.1.1.3	Primici od prodaje stalnih sredstava	20
6.1.2	Rashodi, izdaci i finansiranje	21
6.1.2.1	Rashodi i izdaci Stručne službe Zavoda	21
6.1.2.1.1	Plaće i naknade troškova zaposlenih	21
6.1.2.1.2	Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge	23
6.1.2.2	Rashodi zdravstvene zaštite	25
6.1.2.3	Tekući transferi i drugi tekući rashodi	32
6.1.2.4	Kapitalni transferi	34
6.1.2.5	Izdaci za kamate	36
6.1.2.6	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	36
6.1.3	Finansijski rezultat	36
6.2	BILANS STANJA	37
6.2.1	Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe	37
6.2.2	Stalna sredstva	39
6.2.2.1	Stalna sredstva	39
6.2.2.2	Dugoročna razgraničenja	40
6.2.3	Kratkoročne obaveze i razgraničenja	40
6.2.4	Dugoročne obaveze i razgraničenja	40
6.2.5	Popis sredstava i obaveza	41
6.3	IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA	42
7.	VANBILANSNA EVIDENCIJA	42
8.	JAVNE NABAVKE	42
9.	PROCESI ODRŽAVANJA I RAZVOJA INTEGRALNOG INFORMACIONOG ZDRAVSTVENOG SISTEMA I PRIMJENA NOVE METODOLOGIJE FINANSIRANJA ZDRAVSTVENIH USTANOVA – DRG MODEL	47
10.	KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA	49
V.	PRILOZI	53
1.	GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	53
2.	IZJAVA RUKOVODSTVA	53

I. IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Izvještaj nezavisnog revizora daje se na osnovu provedene finansijske revizije, koja obuhvata reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

1. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

Mišljenje s rezervom

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja **Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije/kantona (u daljnjem tekstu: Zavod)**, koji obuhvataju: Bilans stanja na 31. 12. 2022. godine, Račun prihoda i rashoda, Izvještaj o novčanim tokovima, Izvještaj o kapitalnim izdacima i finansiranju, Posebne podatke o plaćama i broju zaposlenih, Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta za godinu koja se završava na taj dan, te Analizu iskaza – tekstualni dio, uključujući i rezime značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, osim za moguće efekte pitanja opisanih u odjeljku *Osnova za mišljenje s rezervom*, finansijski izvještaji istinito i fer prikazuju, u svim materijalnim aspektima, finansijski položaj Zavoda na 31. 12. 2022. godine, novčane tokove i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na taj dan, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje s rezervom

Kao što je navedeno u Izvještaju:

1. **Rashodi po osnovu međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju nisu knjigovodstveno evidentirani niti priznati na osnovu nastanka poslovnog događaja, što je propisano članom 76. Zakona o budžetima u FBiH. To je imalo za posledicu da su rashodi precijenjeni za 290.730 KM. Osim toga, nisu evidentirane obaveze po istom osnovu koje se odnose na 2022. godinu, zbog čega su obaveze potcijenjene za 1.759.193 KM, što nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH (tačke 6.1.3 i 6.2.1 Izvještaja);**
2. **Stalna sredstva na datum bilansa potcijenjena su za 1.524.598 KM s obzirom na to da nije izvršena revalorizacija, iako je, prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, rast cijena proizvođača industrijskih proizvoda u 2022. godini iznosio 17,4%. Navedeno nije u skladu sa odredbama Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH, Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenih politika Zavoda, kojima je propisano da se revalorizacija vrši ako je inflacija na godišnjem nivou, mjerena rastom cijena, viša od 10% ili 10% i više, kumulativno od posljednje promjene vrijednosti sredstava (tačka 6.2.2.1 Izvještaja).**

Reviziju finansijskih izvještaja obavili smo u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i INTOSAI Okvirom profesionalnih objava.¹ Primijenjeni principi i standardi su ISSAI 100 – Osnovni principi revizije javnog sektora, ISSAI 140 – Kontrola kvaliteta u vrhovnim revizijskim institucijama, ISSAI 200 – Principi finansijske revizije i ISSAI 2000–2899 – standardi finansijske revizije. Naše odgovornosti prema INTOSAI Okviru profesionalnih objava detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja*.

Nezavisni smo od Zavoda u skladu s ISSAI-jem 130 – Etički kodeks, te u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju, i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje s rezervom.

¹ Odluka o usvajanju i objavi INTOSAI Okvira profesionalnih objava („Sl. novine FBiH“, broj 59/22). INTOSAI Okvir profesionalnih objava (engl. IFPP) čini tri nivoa objava: INTOSAI principi (INTOSAI-P), međunarodni standardi vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI) i INTOSAI smjernice (GUID).

Isticanje pitanja

Skrećemo pažnju na sljedeće pitanje:

- **Zavod ne posjeduje dokumentaciju o vlasništvu za poslovne prostore koje koristi u Čitluku i Čapljini, koji su iskazani u poslovnim knjigama na 31. 12. 2022. godine u iznosu od 174.323 KM neto knjigovodstvene vrijednosti (tačka 6.2.2.1 Izvještaja).**

Naše mišljenje nije modificirano u vezi s navedenim pitanjem.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome da li su finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza usljed prevare ili greške, kao i izdati izvještaj nezavisnog revizora koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, obavljena u skladu s INTOSAI Okvirom profesionalnih objava, uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati usljed prevare ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbirno, utiču na ekonomske odluke korisnika donesene na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao dio revizije, u skladu s INTOSAI Okvirom profesionalnih objava, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- prepoznavamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja finansijskih izvještaja, zbog prevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja, nastalog usljed prevare, veći je od rizika nastalog usljed greške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola;
- stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o uspješnosti internih kontrola Zavoda;
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena, kao i povezanih objava rukovodstva;
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo s rukovodstvom, između ostalih pitanja, i u vezi s planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i one u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama, koji su otkriveni tokom revizije.

2. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI

Mišljenje s rezervom

Uz reviziju finansijskih izvještaja **Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije/kantona za 2022. godinu** izvršili smo i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Prema našem mišljenju, osim za navedeno u odjeljku *Osnova za mišljenje s rezervom*, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Zavoda za 2022. godinu u skladu su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definisani kao kriteriji za datu reviziju.

Osnova za mišljenje s rezervom

Kao što je navedeno u Izvještaju:

1. Nije sačinjen godišnji izvještaj o radu Zavoda za 2022, što nije u skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju (tačka 5.2 Izvještaja);
2. Zavod nije primjenjivao Naredbu federalnog ministra zdravstva o standardima i normativima zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja u FBiH i Jedinstvenu metodologiju kojom se bliže utvrđuju kriteriji i mjerila za zaključivanja ugovora sa zdravstvenim ustanovama prilikom određivanja pripadajućih sredstava i ugovaranja obavljanja zdravstvenih usluga na području Hercegovačko-neretvanskog kantona za 2022. godinu, kao i za dodatno odobrena sredstva zdravstvenim ustanovama u ukupnom iznosu od 13.000.000 KM. Navedeno nije u skladu s članom 35. Zakona o zdravstvenom osiguranju i članom 52. Zakona o zdravstvenoj zaštiti (tačka 6.1.2.2 Izvještaja);
3. Nije sačinjen plan i program redovnih kontrola za 2022. godinu, zbog čega nije vršeno praćenje i kontrola izvršenja rashoda zdravstvene zaštite ukupne vrijednosti 134.998.121 KM u skladu s Pravilnikom o načinu provođenja nadzora i kontrole i zaključenim ugovorima sa zdravstvenim ustanovama u Hercegovačko-neretvanskom kantonu (tačka 6.1.2.2 Izvještaja);
4. Popis potraživanja, kratkoročnih obaveza, kratkoročnih razgraničenja i vanbilansne evidencije nije izvršen, niti je izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH (tačka 6.2.5 Izvještaja).

Reviziju usklađenosti izvršili smo u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i INTOSAI Okvirom profesionalnih objava. Primijenjeni principi i standardi su ISSAI 100 – Osnovni principi revizije javnog sektora, ISSAI 140 – Kontrola kvaliteta u vrhovnim revizijskim institucijama, ISSAI 400 – Principi revizije usklađenosti i ISSAI 4000 – Standard za reviziju usklađenosti. Naše odgovornosti prema INTOSAI Okviru profesionalnih objava detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti*.

Nezavisni smo od Zavoda u skladu s ISSAI-jem 130 – Etički kodeks, kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju, i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje s rezervom.

Isticanje pitanja

Skrećemo pažnju na sljedeća pitanja:

- Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona je 9. 12. 2022. godine privremeno imenovala Anu Vidačak za direktoricu Zavoda, do okončanja postupka izbora i imenovanja direktora, a najduže na period do tri mjeseca. Nakon njenog imenovanja, Upravni odbor nije zaključio novi ugovor o radu s privremeno imenovanom direktoricom, koja je zaposlenica Zavoda na radnom mjestu savjetnika za zdravstveno osiguranje. Nakon isteka perioda do tri mjeseca, Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona nije imenovala direktora Zavoda (tačka 4. Izvještaja);
- Vođenje evidencija o radnom vremenu vrši se na način da je kod svih zaposlenika iskazano identično dnevno radno vrijeme u trajanju od 7 h i 30 minuta, zbog čega izražavamo sumnju u njihovu vjerodostojnost (tačka 6.1.2.1.1 Izvještaja);
- Nisu stečeni uslovi da Zavod sačini program zdravstvene zaštite s obzirom na to da plan i program mjera zdravstvene zaštite na području Hercegovačko-neretvanskog kantona, koji se utvrđuje na prijedlog Zavoda za javno zdravstvo, nije donio nadležni ministar zdravstva (tačka 6.1.2.2);

- Ugovaranje usluga zdravstvene zaštite izvršeno je na osnovu Smjernica Upravnog odbora za obračun sredstava za finansiranje usluga zdravstvene zaštite u Hercegovačko-neretvanskom kantonu i Odluke Upravnog odbora o izboru zdravstvenih ustanova s kojim će Zavod zaključiti ugovor o pružanju zdravstvenih usluga za 2022. godinu, na koju je Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite Hercegovačko-neretvanskog kantona dalo saglasnost u skladu s Odlukom Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona o osnovama, kriterijima i mjerilima za zaključivanje ugovora sa zdravstvenim ustanovama koje osiguravaju usluge zdravstvene zaštite, a finansiraju se iz sredstava Zavoda. Postupak ugovaranja utvrđen Odlukom Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona nije u skladu s članom 52. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, kojim je, između ostalog, regulisano da će se dodjele ugovora o pružanju zdravstvenih usluga provoditi prema propisima o javnim nabavkama (tačka 6.1.2.2 Izvještaja);
- Zavod finansira kapitalna ulaganja u zdravstvene ustanove po osnovu obaveza koje je preuzeo i izmiruje od Hercegovačko-neretvanskog kantona (krediti Saudijskog fonda za razvoj i kredit Export-import banke Republike Koreje), iako je finansiranje ovakvih ulaganja u zdravstvo isključiva obaveza osnivača (tačke 6.1.2.4 i 6.2.4 Izvještaja).

Naše mišljenje nije modifikovano u vezi s navedenim pitanjima.

Odgovornost rukovodstva i onih koji su zaduženi za upravljanje za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, rukovodstvo Zavoda odgovorno je da osigura da aktivnosti, finansijske transakcije i informacije budu u skladu s propisima kojima su regulisane i potvrdi da je tokom fiskalne godine obezbijedilo namjensko, svrsishodno i zakonito korištenje raspoloživih sredstava za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcionisanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Oni koji su zaduženi za upravljanje odgovorni su za nadziranje usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa zakonima i drugim propisima.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa zakonima i drugim propisima kojima su regulisane. **Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, obavljena u skladu s INTOSAI Okvirom profesionalnih objava, uvijek otkriti značajnu neusklađenost kada ona postoji.** Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li se sredstva koriste za odgovarajuće namjene i da li je poslovanje Zavoda, prema definisanim kriterijima, usklađeno sa zakonima i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje subjekta revizije. Također, naša odgovornost podrazumijeva i ocjenu finansijskog upravljanja, funkcije interne revizije i sistema internih kontrola.

Sarajevo, 29. 9. 2023. godine

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA

Dragan Kolobarić, s. r.

GENERALNI REVIZOR

Dževad Nekić, s. r.

II. REZIME DATIH PREPORUKA

REDNI BROJ	PREPORUKA	POGLAVLJE/TAČKA
1.*	Interne akte donositi po proceduri definisanoj Statutom Zavoda, te Statutom utvrditi obavezu davanja saglasnosti Upravnog odbora na interne akte koje donosi direktor.	4.
2.*	Radnopravni status direktora, njegova prava, koristi i obaveze iz radnog odnosa, urediti u skladu s Pravilnikom o radu.	4.
3.*	Sredstva obavezne rezerve izdvajati u propisanoj visini, u skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju, a prilikom izmjena i dopuna finansijskog plana donijeti odluku o izmjeni odluke o izvršenju finansijskog plana u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH.	5.1
4.	Izdatke nastale po osnovu pruženih usluga hitne zdravstvene zaštite inozemnim osiguranicima na osnovu međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju i primljenih nepovratnih novčanih pomoći za finansiranje kapitalnih ulaganja u projekte i programe, planirati i iskazivati u okviru ugovorenih i drugih posebnih usluga i kapitalnih transfera, u skladu s Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.	5.1
5.	Sačiniti i razmotriti godišnji izvještaj o radu Zavoda, u skladu s članom 103. Zakona o zdravstvenom osiguranju.	5.2
6.*	Kontinuirano vršiti kontrolu naplate prihoda od participacija i izvještaja o naplaćenim participacijama od zdravstvenih ustanova sa područja Hercegovačko-neretvanskog kantona, u skladu s Odlukom o premiji – učešću osiguranih osoba u troškovima zdravstvene zaštite u Hercegovačko-neretvanskom kantonu i ugovorima zaključenim sa zdravstvenim ustanovama.	6.1.1.2
7.	Obračun i isplatu nagradnog dijela osnovne plaće zaposlenika vršiti u skladu s Pravilnikom o radu, te utvrditi mjerljive kriterije za odobravanje visine nagradnog dijela plaće.	6.1.2.1.1
8.	Evidencije o radnom vremenu zaposlenika voditi u skladu s Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu.	6.1.2.1.1
9.	Obračun poreza i doprinosa na naknade za rad zaposlenika u komisijama vršiti u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak i Zakonom o doprinosima Federacije BiH.	6.1.2.1.2
10.	Potrebno je u saradnji sa Zavodom za javno zdravstvo Kantona i Ministarstvom zdravstva, rada i socijalne skrbi Kantona, donositi program zdravstvene zaštite za svaku kalendarsku godinu.	6.1.2.2

11.	Obračun sredstava za ugovaranje usluga zdravstvene zaštite vršiti u skladu sa Naredbom federalnog ministra zdravstva o standardima i normativima zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja u FBiH i Jedinstvenom metodologijom kojom se bliže utvrđuju kriteriji i mjerila za zaključivanja ugovora između mjerodavnog zavoda zdravstvenog osiguranja i zdravstvene ustanove.	6.1.2.2
12.*	U saradnji sa Vladom Hercegovačko-neretvanskog kantona osigurati da se ugovaranje usluga zdravstvene zaštite za područje Hercegovačko-neretvanskog kantona provodi putem postupaka javne nabavke, a ugovori o pružanju usluga zdravstvene zaštite zaključuju sa najpovoljnijim ponuđačima, kako je propisano odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti.	6.1.2.2
13.*	Poduzeti aktivnosti prema ugovornim apotekama s ciljem uplate participacija po osnovu izdatih lijekova na recept, u skladu s Odlukom o utvrđivanju radne takse za izdavanje lijekova i zaključenim ugovorima sa apotekama.	6.1.2.2
14.*	Donijeti plan i program redovnih kontrola, provoditi kontrolu i praćenje izvršenja ugovorenih obaveza u vezi pružanja zdravstvene zaštite i izvještavati o provedenoj kontroli u skladu s Pravilnikom o načinu provođenja nadzora i kontrole.	6.1.2.2
15.	Potrebno je da organi upravljanja i rukovođenja Zavoda, u saradnji sa osnivačem, poduzmu aktivnosti koje će osigurati da se kapitalna ulaganja u zdravstvo, finansiraju iz budžeta Kantona u skladu s članom 13. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, a ne iz sredstava Zavoda, odnosno doprinosa za zdravstveno osiguranje.	6.1.2.4
16.	Rashode i obaveze evidentirati u skladu sa modificiranim računovodstvenim principom nastanka događaja u skladu s odredbama Zakona o budžetima u FBiH.	6.2.1
17.	Nastaviti aktivnosti prema Zavodu zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH kako bi se usaglasila potraživanja i obaveze proizašlih iz međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju.	6.2.1
18.*	Nastaviti s aktivnostima na obezbjeđenju dokumentacije o vlasništvu ili pravu korištenja poslovnih prostora za imovinu evidentiranu u poslovnim knjigama Zavoda.	6.2.2.1
19.	Izvršiti revalorizaciju stalnih sredstava za 2022. godinu u skladu s članom 18. Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH, članom 66. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenim politikama Zavoda.	6.2.2.1
20.*	Godišnji popis kratkoročnih obaveza, potraživanja, kratkoročnih razgraničenja i vanbilansne evidencije, kao i usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem vršiti u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.	6.2.5
21.	Tendersku dokumentaciju sačinjavati na način da omogućuje jednak i nediskriminirajući pristup svim potencijalnim ponuđačima, u skladu sa članom 54. Zakona o javnim nabavkama.	8.

22.*	Osigurati korištenje razvijenih funkcionalnosti (DRG), kako bi se ostvarili planirani ciljevi uspostavljanja IZIS-a i uputiti inicijativu Federalnom ministarstvu zdravstva putem Zavoda za zdravstveno osiguranje i reosiguranje FBiH kojom će se tražiti zakonsko regulisanje finansiranja bolničke zdravstvene zaštite kroz DRG model plaćanja.	9.
23.*	Nastaviti aktivnosti na utvrđivanju vlasničkih i drugih prava Zavoda nad razvijenim kodom softverskog rješenja IZIS-a i razmotriti dugoročne implikacije pravnog spora na svoje strategije i poslovne planove.	9.

* nerealizovane preporuke iz prethodnog perioda (11)

III. KRITERIJI ZA FINANSIJSKU REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine u okviru finansijske revizije provodi reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti. Revizija finansijskih izvještaja i revizija usklađenosti podrazumijevaju proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza kako bi se utvrdilo da li su predmeti revizije, tj. finansijski izvještaji, kao i aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, usklađeni s odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Kriteriji predstavljaju poredbene parametre koji se koriste kako bi se dala ocjena predmeta revizije.

Za obavljanje finansijske revizije korišteni su sljedeći kriteriji:

- Zakon o budžetima u FBiH;
 - Uredba o računovodstvu budžeta u FBiH;
 - Pravilnik o knjigovodstvu budžeta u FBiH;
 - Pravilnik o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH;
- Odluka o izvršenju Finansijskog plana za 2022. godinu Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije/kantona;
- Finansijski plan Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije/kantona za 2022. godinu i Izmjene i dopune Finansijskog plana Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije/kantona za 2022. godinu;
- Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH;
- Zakon o zdravstvenom osiguranju;
- Zakon o zdravstvenoj zaštiti;
- Zakon o lijekovima;
- Zakon o trezoru u FBiH;
- Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH;
- Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH;
- Zakon o radu;
- Zakon o porezu na dohodak;
- Zakon o doprinosima;
- Zakon o javnim nabavkama;
- Statut Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije/kantona; kao i drugi podzakonski akti navedenih zakona.

IV. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

1. UVOD

Zavod je osnovan u skladu s Odlukom o početku rada Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije/kantona,² koju je 30. 10. 2000. godine donijela Vlada Hercegovačko-neretvanske županije/kantona na osnovu člana 17. stav 1. i člana 18. stav 2. Zakona o Vladi Hercegovačko-neretvanske županije,³ a u vezi s članom 15. i članom 119. Zakona o zdravstvenom osiguranju.⁴

Zavod je pravna osoba sa pravima, obavezama i odgovornostima utvrđenim Zakonom o zdravstvenom osiguranju i Statutom Zavoda. U cilju lakšeg ostvarivanja prava iz zdravstvenog osiguranja osiguranim osobama, Zavod utvrđuje područne urede zdravstvenog osiguranja sa sjedištem u svakoj općini Hercegovačko-neretvanske županije/kantona (u daljem tekstu Kanton) i u gradu Mostaru. Prava, obaveze i odgovornosti koje proizilaze iz djelatnosti Zavoda ostvaruju se u sjedištu Zavoda u Mostaru, i u područnim uredima u svim općinama - Mostar, Čapljina, Neum, Prozor-Rama, Stolac, Ravno, Jablanica, Konjic i Čitluk.

U skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju, Zakonom o zdravstvenoj zaštiti⁵ i Statutom, Zavod obavlja sljedeću djelatnost: provodi politiku razvoja i unapređenja zdravstvene zaštite koja se osigurava obaveznim zdravstvenim osiguranjem; planira i prikuplja novčana sredstva obaveznog osiguranja, te plaća usluge zdravstvenim ustanovama i privatnim zdravstvenim radnicima; obavlja poslove u vezi s ostvarivanjem prava osiguranih osoba; obezbjeđivanje zakonitog i pravovremenog ostvarivanja tih prava, te im pruža stručnu pomoć u ostvarivanju prava i zaštite njihovih interesa; obavlja poslove ugovaranja sa zdravstvenim ustanovama i privatnim zdravstvenim radnicima; određuje kriterije i način korištenja, te visinu novčanog iznosa za naknadu putnih troškova u vezi s korištenjem zdravstvene zaštite i naknadu za pogrebne troškove; određuje visinu naknade plaće na teret Zavoda, način valoriziranja osnovice za naknadu plaće za vrijeme bolovanja; učestvuje u izradi i provodi međunarodne ugovore o socijalnom osiguranju u dijelu koji se odnosi na obavezno zdravstveno osiguranje, vrši obračun dugovanja i potraživanja troškova zdravstvenog osiguranja i druge poslove u skladu s ovim ugovorima; obavlja poslove u vezi s ostvarivanjem zdravstvene zaštite u inostranstvu; u saradnji s Ministarstvom zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-neretvanske županije/kantona (u daljem tekstu: resorno Ministarstvo), obavlja nadzor i finansijsku kontrolu poslovanja zdravstvenih ustanova i privatnih zdravstvenih radnika u vezi s zaključenim ugovorima za tekuću godinu; kao i obavljanje drugih djelatnosti utvrđenih navedenim aktima.

Zakonom o zdravstvenom osiguranju i Statutom Zavoda regulisano je da Zavod osniva Stručnu službu radi obavljanja poslova sprovođenja obaveznog zdravstvenog osiguranja.

Unutrašnja organizacija Zavoda utvrđena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Stručne službe Zavoda iz 2021. godine, i njegovim izmjenama i dopunama, na koje je Vlada Kantona dala saglasnost. Sistematizovana su radna mjesta za 159 izvršilaca, a na 31. 12. 2022. godine Zavod je imao 162 zaposlenika (tri zaposlenika više u odnosu na broj sistematizovanih radnih mjesta, zbog zapošljavanja radnika na određeno vrijeme kao zamjenu za zaposlenike koji su odsutni zbog bolovanja).

Sjedište Zavoda je u Mostaru u ulici Dubrovačka bb.

² „Sl. novine Hercegovačko-neretvanskog kantona“, br. 8/00

³ „Sl. novine Hercegovačko-neretvanskog kantona“, br. 2/98, 3/07 i 5/09

⁴ „Sl. novine FBiH“, br. 30/97, 07/02, 70/08, 48/11, 100/14 – Odluka Ustavnog suda, 36/18 i 61/22

⁵ „Sl. novine FBiH“, br. 46/10 i 75/13

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijski izvještaji Zavoda za 2022. godinu i usklađenost aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Cilj je da se izrazi mišljenje o tome jesu li finansijski izvještaji pouzdani i da li bilansi u potpunosti odražavaju rezultate izvršenja finansijskog plana. Revizijom će se procijeniti primjenjuje li rukovodstvo institucije zakone i propise i koristi li sredstva za odgovarajuće namjene, te ocijeniti finansijsko upravljanje, sistem internih kontrola i funkcija interne revizije.

Revizija je obavljena u skladu s internim planskim dokumentima, s prekidima u periodu od januara do jula 2023. godine.

S obzirom na to da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA I ANALIZA PREDUZETIH MJERA

Ured za reviziju institucija u FBiH (u daljnjem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je finansijsku reviziju Zavoda za 2020. godinu, sačinio Izvještaj o izvršenoj reviziji i dao pozitivno mišljenje o finansijskim izvještajima i mišljenje s rezervom o usklađenosti poslovanja sa zakonskim i ostalim propisima. U Izvještaju su date preporuke s ciljem otklanjanja uočenih propusta i nedostataka.

Zavod je postupio u skladu s članom 16. tačka 3. Zakona o reviziji institucija u FBiH i obavijestilo o preduzetim radnjama s ciljem prevazilaženja nepravilnosti identifikovanih u revizorskom izvještaju. Revizijom je konstatovano da nisu preduzete odgovarajuće mjere u skladu s planiranim aktivnostima.

Uvidom u preduzete aktivnosti i analizom realizacije datih preporuka utvrdili smo sljedeće:

Djelimično realizovane preporuke	
1.	Iako je Zavod poduzimao aktivnosti prema Vladi Kantona, Odluka o osnovama, kriterijima i mjerilima za zaključivanje ugovora, nije u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Jedinstvenom metodologijom kojom se bliže utvrđuju kriteriji i mjerila za zaključivanje ugovora između nadležnog zavoda zdravstvenog osiguranja i zdravstvene ustanove.
2.	Zavod je u proteklom periodu obezbijedio dokumentaciju o vlasništvu nad poslovnim prostorom u Stocu, ali iako je poduzeo aktivnosti za sticanje vlasništva ili prava korištenja za ostale građevine, nije obezbijedio adekvatnu dokumentaciju (poslovni prostor u Čapljini i Čitluku).
3.	Na sjednici Skupštine Kantona održane 18. 3. 2022. godine predstavnici Zavoda su zatražili razmatranje i usvajanje Zaključka koji bi bio temelj početka plaćanja bolničkih usluga za stacionarne pacijente po AR-DRG klasifikaciji, međutim Zaključak još nije usvojen. Od 1. 7. 2022. godine Zavod je započeo s plaćanjem bolničkih stacionarnih usluga po DRG i nastavio u 2023. godini. Međutim, još nisu stvoreni preduslovi za potpunu implementaciju novog modela finansiranja po učinku, nije usvojena zakonska regulativa koja obavezuje primjenu i povezanost svih zdravstvenih ustanova u IZIS.
Nerealizovane preporuke	
1.	Statutom Zavoda regulisati obavezu davanja saglasnosti Upravnog odbora na interne akte koji donosi direktor.
2.	Radnopravni status direktora, odnosno njegova prava i koristi iz radnog odnosa, urediti na način utvrđen Pravilnikom o radu.

3.	Sredstva obavezne rezerve izdvajati u propisanoj visini, u skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju.
4.	Kontinuirano vršiti kontrolu naplate prihoda od participacija i izvještaja o naplaćenim participacijama od zdravstvenih ustanova sa područja Hercegovačko-neretvanskog kantona, u skladu sa Odlukom o premiji – učešću osiguranih osoba u troškovima zdravstvene zaštite u Hercegovačko-neretvanskom kantonu i ugovorima zaključenim sa zdravstvenim ustanovama.
5.	Ugovaranje usluga zdravstvene zaštite vršiti u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Jedinstvenom metodologijom kojom se bliže utvrđuju kriteriji i mjerila za zaključivanje ugovora između nadležnog zavoda zdravstvenog osiguranja i zdravstvene ustanove.
6.	Poduzeti aktivnosti prema apotekama u dijelu uplate participacija od izdatih lijekova na recept, u skladu sa odlukama o utvrđivanju radne takse za izdavanje lijekova i zaključenim ugovorima.
7.	Provoditi kontrolu i praćenje izvršenja ugovorenih obaveza u vezi pružanja zdravstvene zaštite, u skladu sa zaključenim ugovorima i na način utvrđen Pravilnikom o načinu provođenja nadzora i kontrole.
8.	Izvršiti godišnji popis potraživanja i obaveza, te uskladiti knjigovodstveno sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH i Pravilnikom o popisu.
9.	Nastaviti aktivnosti na utvrđivanju vlasničkih i drugih prava Zavoda nad razvijenim kodom softverskog rješenja IZIS-a.
Preporuke za koje nije izvršena ocjena postupanja	
1.	Za preporuku „Pravilnik o radu uskladiti sa zakonom u radu u dijelu utvrđivanja sedmičnog fonda sati za puno radno vrijeme Stručne službe Zavoda“ nije vršena ocjena postupanja, jer je radno vrijeme uspostavljeno u skladu sa Zakonom o radu.
2.	Za preporuku „Tekuće transfere zdravstvenim ustanovama planirati i odobravati na osnovu adekvatne dokumentacije, utvrditi kriterije raspodjele, namjenu utroška i osigurati nadzor nad utroškom propisan ugovorima o grantu zaključenim sa zdravstvenim ustanovama“ nije vršena ocjena postupanja, iz razloga što u 2022. godini nisu planirana dodatna sredstva za zdravstvene ustanove (bolnice) na poziciji tekućih transfera, zbog čega nije ni bilo realizacije.

Nakon izvršene revizije za 2022. godinu date su ukupno 23 preporuke, od čega je 12 novih i 11 preporuka koje su već date u Izvještaju o finansijskoj reviziji za 2020. godinu (devet nerealizovanih i tri djelimično realizovane⁶).

4. SISTEM INTERNIH KONTROLA

Cilj sistema internih kontrola je da osigura razumno uvjerenje da Zavod u poslovanju upravlja javnim sredstvima zakonito, transparentno, ekonomično, efikasno i efektivno, odnosno da interne kontrole funkcionišu u skladu s važećom regulativom.

⁶ Dvije preporuke date u Izvještaju za 2020. godinu spojene u jednu (nerealizovana preporuka „Ugovaranje usluga zdravstvene zaštite vršiti u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Jedinstvenom metodologijom kojom se bliže utvrđuju kriteriji i mjerila za zaključivanje ugovora između nadležnog zavoda zdravstvenog osiguranja i zdravstvene ustanove“ i djelimično realizovana preporuka „Poduzeti aktivnosti prema Vladi Hercegovačko-neretvanskog kantona s ciljem usklađivanja Odluke o osnovama, kriterijima i mjerilima za zaključivanje ugovora sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Jedinstvenom metodologijom“).

Finansijsko upravljanje i kontrola

Finansijsko upravljanje i kontrola je sveobuhvatan sistem internih kontrola koji uspostavlja i za koji su odgovorni rukovodioci korisnika javnih sredstava, a kojim se upravljajući rizicima osigurava razumno uvjerenje da će se u ostvarivanju ciljeva budžetska i druga sredstva koristiti pravilno, ekonomično, efikasno i efektivno. Sistem internih kontrola uspostavlja se donošenjem internih propisa i akata, u skladu s važećom regulativom.

Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH⁷ i Pravilnik o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH⁸ nalažu uspostavljanje, vođenje i procjenu sistema internih kontrola na osnovu COSO modela.

Rukovodstvo Zavoda odgovorno je za uspostavljanje funkcionalnog sistema interne kontrole u skladu sa propisima koji to regulišu, kao i za uspostavljanje, razvoj i implementaciju odgovarajućeg, efikasnog, efektivnog i ekonomičnog finansijskog upravljanja i kontrola. Također je odgovorno i za izradu internih akata (koji se zasnivaju na svih pet komponenti sistema internih kontrola, podzakonskim aktima i dobrim praksama interne kontrole), poštujući principe zakonitosti, finansijskog upravljanja i transparentnosti.

Statutom Zavoda utvrđeno je: sjedište, djelatnost, naziv, organizacija, Stručna služba Zavoda, planiranje, finansiranje, finansijsko poslovanje i kontrola provođenja obaveznog zdravstvenog osiguranja, javnost rada, donošenje Statuta i drugih općih akata Zavoda, prava, obaveze i odgovornosti organa upravljanja i rukovođenja. Statut je usvojio Upravni odbor Zavoda 30. 12. 2002. godine, a saglasnost na njega dala je Vlada Kantona 22. 3. 2004. godine u skladu s članom 103. Zakona o zdravstvenom osiguranju. Statutom je definisano koje interne akte donosi Upravni odbor, ali nije precizirano koje interne akte donosi direktor, niti je utvrđeno da Upravni odbor daje svoju saglasnost na te interne akte.

Shodno tome, Direktor je donio interne akte koji su bili u primjeni u 2022. godini, a kojima je regulisan obračun i isplata plaća i naknada plaća (Pravilnik o radu iz 2021. godine; Odluka o platnim razredima i rasponima koeficijenata po radnim mjestima iz 2021. godine i Odluka o dopuni odluke o platnim razredima i rasponima koeficijenta po radnim mjestima iz 2022. godine; Odluka o obračunu plaća iz 2021. godine i Odluka o izmjeni odluke o obračunu plaća iz 2022. godine kojima je utvrđena visina bruto satnice), na koje Upravni odbor nije dao saglasnost, iako se primjenjuju kod obračuna plaća zaposlenicima, kao i na obračun plaće direktora Zavoda.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Stručne službe i njegovim izmjenama i dopunama iz 2021. godine, na koji je Vlada Kantona dala saglasnost, utvrđena je unutrašnja organizacija i sistematizacija poslova, radna mjesta, potrebne kompetencije, opisi poslova i odgovornosti, kao i potreban broj izvršioca. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji utvrđeno je da su osnovne organizacijske jedinice uredi (Ured direktora, Ured interne revizije i Ured za projekte i razvoj), i sektori (Sektor za pravne i opće poslove, Sektor za ekonomske poslove, Sektor za zdravstvo, Sektor za informacione tehnologije, Sektor područnih ureda i Sektor za potporu poslovanju). Članom 23. Statuta utvrđeno je da Upravni odbor Zavoda odlučuje o usvajanju Pravilnika o osnovama unutrašnje organizacije Zavoda dvotrećinskom većinom od ukupnog broja članova Upravnog odbora, dok je članom 29. Statuta utvrđeno da ovaj akt donosi direktor uz saglasnost Vlade Kantona. Upravno vijeće je Pravilnikom o stavljanju izvan snage Pravilnika o osnovama unutrašnje organizacije Zavoda iz 2019. godine, utvrdio da se unutrašnja organizacija Stručne službe utvrđuje pravilnikom kojeg donosi direktor Zavoda, te nakon što je direktor donio novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Stručne službe 2021. godine, Upravni odbor nije odlučivao o njemu (pribavljena je saglasnost Vlade Kantona u skladu s članom 59. Statuta).

Zavod je izvršio identifikaciju i procjenu rizika i uspostavio Registar rizika.

⁷„Sl. novine FBiH“, br. 38/16

⁸„Sl. novine FBiH“, br. 6/17 i 3/19

U cilju uspostavljanja funkcionalnog sistema interne kontrole, Zavod je donio značajan broj internih akata: Pravilnik o radu; Računovodstvene politike; Pravilnik o materijalnom poslovanju; Uputstvo o kolanju knjigovodstvene dokumentacije, Pravilnik o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole, Pravilnik o popisu, Kodeks ponašanja radnika Zavoda, Pravilnik o kancelarijskom poslovanju, Pravilnik o poklonima i reprezentaciji, Pravilnik o postupku prijema u radni odnos, Pravilnik o korištenju službenih motornih vozila, Pravilnik o nabavci roba, vršenju usluga i ustupanju radova i druge. Zavod je donio mapu poslovnih procesa.

U skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru FBiH imenovan je koordinator za finansijsko upravljanje i kontrolu. Godišnji izvještaj o funkcionisanju sistema finansijskog upravljanja i kontrole za 2022. godine sačinjen je i dostavljen Ministarstvu finansija Hercegovačko-neretvanske županije/kantona. U okviru ovog izvještaja utvrđena je jedna mjera koja se planira poduzeti za dalji razvoj finansijskog upravljanja i kontrole po COSO komponentama (od 2023. godine definisati programe u Finansijskom planu).

Navedeno ukazuje na to da Zavod nije u potpunosti uspostavio sistem finansijskog upravljanja i kontrole u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH, Standardima interne kontrole u javnom sektoru u FBiH i drugim propisima i aktima kojima se reguliše interna kontrola, u dijelu kontrolnih aktivnosti, što se odnosi na donošenje internih akata u skladu s procedurom definisanom Statutom, kao i donošenja internih akata kojima se definiše obračun plaća zaposlenicima uključujući i direktora bez davanja saglasnosti Upravnog odbora.

Izjava o fiskalnoj odgovornosti sačinjena je i dostavljena Ministarstvu finansija Hercegovačko-neretvanske županije/kantona u skladu s članom 2. i 6. Pravilnika o obliku i sadržaju, načinu popunjavanja i predaje izjave o fiskalnoj odgovornosti.

Preporuka:

- **interne akte donositi po proceduri definisanoj Statutom Zavoda, te Statutom utvrditi obavezu davanja saglasnosti Upravnog odbora na interne akte koje donosi direktor.**

Organi Zavoda

Zavodom upravlja Upravni odbor koji broji devet članova (tri člana iz reda osiguranika zdravstvenog osiguranja, dva člana iz reda poslodavaca i četiri člana iz reda zdravstvenih radnika), koje imenuje Vlada Kantona na period od četiri godine. Upravni odbor imenovan je 29. 12. 2021. godine u sljedećem sastavu: predsjednica Alma Kevelj (iz reda osiguranika), članovi iz reda osiguranika Džafer Alić i Slavenka Markić, članovi iz reda zdravstvenih radnika Mario Kordić, Inga Marijanović, Mehmed Haznadar i Mile Volarić, i članovi iz reda poslodavaca Dragan Meter i Maid Pajević. Nakon što je 16. 12. 2022. godine na vlastiti zahtjev Džafer Alić razriješen dužnosti člana Upravnog odbora, istog dana imenovan je Ismet Hajdar privremeno za člana Upravnog odbora do okončanja postupka izbora i imenovanja, a najduže na period od tri mjeseca, a 21. 2. 2023. godine za člana Upravnog odbora iz reda osiguranika imenovan je Selvedin Mujala do isteka mandata Upravnog odbora. U toku 2022. godine, Upravni odbor je održao 15 sjednica (od čega pet telefonskih sjednica), na kojima je razmatrao pitanja iz svoje nadležnosti.

U skladu sa Statutom, **direktor predstavlja i zastupa Zavod** prema trećim licima, organizuje rad i poslovanje Zavoda, te obavlja i druge poslove utvrđene zakonom, podzakonskim propisima, Statutom i drugim općim aktima. Direktora imenuje i razrješava Vlada Kantona, na prijedlog kantonalnog ministra zdravstva, a za svoj rad i rad Zavoda odgovara Upravnom odboru Zavoda i Vladi Kantona. Pravilnikom o radu utvrđeno je da Upravni odbor zaključuje ugovor o radu s direktorom, kojim se regulišu međusobna prava, obaveze i odgovornosti. Do 9. 12. 2022. godine, Zavodom je rukovodio direktor Rade Bošnjak, kojeg je Vlada Kantona imenovala 19. 6. 2012. godine, na period od četiri godine. Prije isteka njegovog mandata, a na osnovu odluke Vlade Kantona, Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite Hercegovačko-neretvanske županije/kantona provelo je proceduru i dalo prijedlog za imenovanje novog direktora Zavoda.

Međutim, Vlada Kantona nije imenovala novog direktora Zavoda, niti je razriješila ranije imenovanog direktora, tako da je direktor Rade Bošnjak obavljao funkciju direktora Zavoda do donošenja Rješenja o razrješenju od 9. 12. 2022. godine. Nakon razrješenja direktora na njegov lični zahtjev, istog dana Vlada Kantona je privremeno za direktoricu Zavoda imenovala Anu Vidačak (zaposlenicu Zavoda), odnosno do okončanja postupka izbora imenovanja direktora, u skladu s odredbama Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima FBiH, a najduže na period od tri mjeseca. Upravni odbor nije zaključio ugovor o radu s aktuelnom privremenom direktoricom, već je nastavio da važi ugovor iz 2021. godine, koji je zaključen na neodređeno vrijeme sa nepunim radnim vremenom za obavljanje poslova radnog mjesta Savjetnik za zdravstveno osiguranje. Nakon što je ista imenovana privremeno za direktoricu Zavoda, obračun plaće se vršio po koeficijentu i složenosti posla za radno mjesto direktora Zavoda, koji su utvrđeni Pravilnikom o radu i Odlukom o platnim razredima i rasponima koeficijenata. Po isteku perioda od tri mjeseca na koji je imenovana, Vlada Kantona nije imenovala novog direktora, te je Ana Vidačak nastavila obavljati funkciju privremene direktorice Zavoda. Naime, resorno Ministarstvo je uputilo Zavodu obavijest 27. 3. 2023. godine, da je provelo proceduru izbora i imenovanja direktora Zavoda po raspisanom Javnom oglasu od 16. 12. 2022. godine, te prijedlog rješenja o imenovanju direktora dostavilo Stručnoj službi Vlade Kantona radi uvrštenja u dnevni red sjednice Vlade Kantona. S obzirom da se Vlada Kantona nije očitovala o dostavljenom prijedlogu, a imajući u vidu rješenje o privremenom imenovanju direktora Zavoda, kako bi omogućili nesmetano funkcionisanje Zavoda, resorno Ministarstvo je zatražilo očitovanje Ureda za zakonodavstvo Hercegovačko-neretvanske županije/kantona (u daljem tekstu: kantonalni Ured za zakonodavstvo), koje je 24. 3. 2023. godine dostavilo odgovor resornom Ministarstvu. Shodno odgovoru kantonalnog Ureda za zakonodavstvo od 24. 3. 2023. godine, kao i mišljenju i očitovanju ovog Ureda i odgovoru Federalnog ministarstva pravde, koji datiraju iz 2016. godine, resorno Ministarstvo je dalo stav da je privremeno imenovana direktorica ovlaštena obnašati svoju dužnost sve do okončanja konkursne procedure ili eventualnog razrješenja od strane Vlade Kantona.

Preporuka:

- ***radnopravni status direktora, njegova prava, koristi i obaveze iz radnog odnosa, urediti u skladu s Pravilnikom o radu.***

Interna revizija

U skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u Federaciji BiH⁹ i Pravilnikom o kriterijima za uspostavu jedinice za internu reviziju u javnom sektoru u Federaciji BiH¹⁰ (u daljem tekstu: Pravilnik), Zavod je uspostavio Ured za internu reviziju. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta sistematizovana su i popunjena tri radna mjesta: rukovodilac jedinice za internu reviziju i dva interna revizora.

Sačinjeni su i odobreni Strateški plan Ureda interne revizije za period 2022-2024. godine i Godišnji plan Ureda za internu reviziju za 2022. godinu. Godišnji izvještaj interne revizije sačinjen je i dostavljen Centralnoj harmonizacijskoj jedinici pri Federalnom ministarstvu finansija u zakonskom roku.

Godišnjim planom za 2022. godinu planirano je obavljanje sljedećih revizija: Revizija procesa izvještavanja kroz sistem internog kontrolinga; Revizija procesa kontrole usluga bolničke zdravstvene zaštite – model DRG; Revizija procesa sufinansiranja troškova liječenja u inostranstvu, nabavke lijekova i ortopedskih pomagala; Revizija procedura za upravljanje imovinom; Revizija procesa elektroničkog uredskog poslovanja; Revizija razvoja i implementacije novih funkcionalnosti i modula u integrisanom zdravstvenom informacionom sistemu i Revizija transfera zdravstvenim ustanovama/grant sredstva.

Prema Godišnjem izvještaju interne revizije za 2022. godinu, provedene su sve planirane revizije.

⁹ „Sl. novine FBiH“, br. 47/08, 101/16

¹⁰ „Sl. novine FBiH“, br. 49/20

U sačinjenim revizorskim izvještajima za 2022. godinu konstatovan je zadovoljavajući sistem internih kontrola uz određene slabosti za sljedeće provedene revizije: Revizija procesa izvještavanja kroz sistem internog kontrolinga, Revizija procesa kontrole usluga bolničke zdravstvene zaštite – model DRG, Revizija procesa sufinansiranja troškova liječenja u inostranstvu, nabavke lijekova i ortopedskih pomagala, Revizija procedura za upravljanje imovinom, Revizija procesa elektroničkog uredskog poslovanja.

Za provedenu reviziju „Reviziju transfera zdravstvenim ustanovama/grant sredstva“ utvrđen je djelimično zadovoljavajući sistem internih kontrola zbog određenih slabosti, te su date preporuke: analizirati postupke u vezi s praćenjem naplate sredstava po osnovu sudjelovanja osiguranih lica u pokriću zdravstvenih usluga, utvrđivanje omjera/kriterija raspodjela po zdravstvenim ustanovama, te kontrolu i praćenje učinaka dodijeljenih sredstava zdravstvenim ustanovama; osigurati osnovne pretpostavke za dodjelu sredstava u smislu analize i verificiranja zahtjeva zdravstvenih ustanova od strane stručnih osoba, te daljnje praćenje i ocjenjivanje učinka dodijeljenih sredstava; planiranje finansijskih sredstava za sufinansiranje specijalizacije za svaku godinu strateškog perioda treba biti utemeljeno na pouzdanim informacijama o broju sufinansiranja, praćenju i analizi promjena koje bi mogle uticati na način finansiranja i godišnje ocjenjivanje učinka finansiranja.

Provedenom revizijom „Revizija razvoja i implementacije novih funkcionalnosti i modula u integrisanom zdravstvenom informacionom sistemu“ konstatovano je da su u procesu Planiranja IZIS-a uspostavljene djelimično zadovoljavajuće interne kontrole, a za proces realizacije da interne kontrole nisu zadovoljavajuće i da postoje značajne slabosti. Data je preporuka da se osigura uspostavljanje i primjena operativnih procedura za praćenje, nadzor i izvještavanje u odnosnom kapitalnom projektu i imenovanju tima koji će imati utvrđene uloge i odgovornosti, te preporuka da se osigura da je planirani budžet za razvoj IZIS-a zasnovan na detaljnom projektnom zadatku i troškovima koji su uključeni u budžet i s utvrđenom dinamikom realizacije svih aktivnosti koje će se provesti u periodu za koji se budžet odnosi.

Prema Godišnjem izvještaju interne revizije za 2022. godinu, u okviru izvršenih revizija dato je 25 preporuka, od čega je 10 realizovano, nerealizovano je osam preporuka kojima je istekao rok za provođenje, a za sedam nerealizovanih preporuka nije istekao rok za provođenje.

Prevenција korupcije

Vlada Kantona usvojila je 3. 8. 2022. godine Strategiju Hercegovačko-neretvanskog kantona za borbu protiv korupcije 2022–2027. godine i Akcioni plan za provođenje Strategije za period 2022–2027.¹¹

Zavod je donio Plan integriteta u decembru 2018. godine i imenovao kontakt osobu ispred Zavoda, koja će sarađivati sa Radnim tijelom za borbu protiv korupcije Hercegovačko-neretvanskog kantona. Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije je izradila i usvojila Pravila za izradu i provođenje planova integriteta u institucijama u Bosni i Hercegovini, u skladu s kojim je Zavod u obavezi da izradi i usvoji novi plan integriteta. Shodno tome, direktor je 18. 5. 2022. godine donio Odluku o izradi plana integriteta i imenovanju članova radne grupe koja je zadužena za realizaciju. Zavod je sačinio Nacrt plana integriteta, koji je dostavio 3. 2. 2023. godine Vladi Kantona – Radnom tijelu protiv korupcije na stručno mišljenje prije konačnog usvajanja, a kako je prezentirano do okončanja revizije Zavod nije dobio odgovor.

Strategijom Hercegovačko-neretvanskog kantona za borbu protiv korupcije i Akcionim planom za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije, utvrđen je strateški program „Sveobuhvatno unapređenje integriteta u zdravstvenom sektoru“, kojim je između ostalog kao prioritarna aktivnost utvrđena analiza strukture zdravstvenih usluga kod kojih su liste čekanja, a za čiju su provedbu zaduženi resorno Ministarstvo i Zavod. S ciljem realizacije ove aktivnosti resorno Ministarstvo je imenovalo komisiju zaduženu za izradu navedene analize, koju čine predstavnici resornog Ministarstva i Zavoda.

¹¹ „Sl. novine Hercegovačko-neretvanskog kantona“, br. 8/22

Ova komisija je od svih javnih zdravstvenih ustanova zatražila podatke o zdravstvenim uslugama kod kojih su liste čekanja, te je na osnovu prikupljenih podataka u martu 2023. godine sačinila Analizu strukture zdravstvenih usluga kod kojih su liste čekanja, koja sadrži informacije o prosječnoj dužini čekanja na zdravstvenu uslugu/dijagnostički postupak u svakoj zdravstvenoj ustanovi. Navedena Analiza je dostavljena resornom Ministarstvu, te objavljena na web stranici resornog Ministarstva i Zavoda, a do kraja obavljanja konačne revizije nije prezentirano da su poduzete daljnje aktivnosti po osnovu sačinjene Analize.

Prema pismenoj informaciji odgovorne osobe, Zavod svake godine vrši ispitivanje radnika u vezi s etikom i antikoruptivnim radnjama. Pored toga, na web stranici Zavoda nalazi se sistem Etička linija koji omogućava prijavu korupcije u zdravstvenom sektoru.

5. PLANIRANJE I IZVJEŠTAVANJE

5.1 Izrada i donošenje finansijskog plana i plana poslovanja

Privremeni Upravni odbor 20. 12. 2021. godine usvojio je Finansijski plan za 2022. godinu, na koji je Skupština Kantona dala saglasnost 23. 12. 2021. godine. Finansijskim planom su planirani uravnoteženi prihodi i primici i rashodi i izdaci u iznosu od 149.882.000 KM.

U strukturi ukupno planiranih prihoda najveći dio planiran je na osnovu doprinosa za socijalno osiguranje (145.082.000 KM), koji čine 96,8% ukupno planiranih prihoda Zavoda.

U strukturi planiranih rashoda i izdataka najveći dio rashoda odnosi se na: ugovorene i druge posebne usluge (130.437.00 KM; 87%), tekuće transfere i druge tekuće rashode (6.392.000 KM; 4,3%), rashode plaća i naknada troškova zaposlenih (6.208.000 KM; 4,2%), kapitalne izdatke (3.450.000 KM; 2,3%) i kapitalne transfere (2.229.000 KM; 1,5%).

U okviru ugovorenih i drugih posebnih usluga planirani su rashodi za medicinske i laboratorijske usluge u iznosu od 125.566.000 KM, a najznačajniji se odnose na: usluge bolničke zdravstvene zaštite (44.875.000 KM), primarne zdravstvene zaštite (30.789.000), konzilijarno specijalističke zdravstvene zaštite (22.759.000 KM), lijekove s pozitivne liste lijekova (15.000.000 KM), DRG (3.040.000 KM), ortopedska pomagala (2.950.000 KM), usluge porodične medicine (1.600.000 KM) i liječenje u inostranstvu (1.250.000 KM).

Planirana je tekuća rezerva u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH u iznosu od 100.000 KM, što iznosi 0,0689% od planiranih prihoda bez namjenskih prihoda, vlastitih prihoda i bez primitaka. Izmjenama i dopunama Finansijskog plana tekuća rezerva ostala je nepromijenjena. Tokom 2022. godine nisu korištena sredstva tekuće rezerve.

Osim toga, obaveza Zavoda po članu 106. Zakona o zdravstvenom osiguranju je planiranje rezerve u visini najmanje 5% ukupnih rashoda ostvarenih prethodne godine. Zavod nije planirao obaveznu rezervu u 2022. godini, što nije u skladu s članom 106. Zakona o zdravstvenom osiguranju. Upravni odbor je 14. 3. 2023. godine donio Odluku o izdvajanju u sredstava rezerve (obavezna) u iznosu od 6.628.638 KM (4,2% od ukupnih rashoda ostvarenih u prošloj godini) po osnovu člana 106. Zakona o zdravstvenom osiguranju (rezerva nije planirana u visini propisanoj Zakonom o zdravstvenom osiguranju).

Nakon usvajanja Izvještaja o izvršenju Finansijskog plana za I-III 2022. godine, i izrade izvještaja za prvih pet mjeseci zbog disbalansa pozicija prihoda i rashoda, sačinjene su izmjene i dopune Finansijskog plana za 2022. godinu, kojeg je usvojio Upravni odbor 7. 6. 2022. godine, a na koji je Skupština Kantona dala saglasnost 2. 8. 2022. godine. Izmjenama i dopunama planirani su uravnoteženi prihodi i primici i rashodi i izdaci u iznosu od 152.071.000 KM, i u odnosu na prvobitni finansijski plan uvećani su za 2.189.000 KM. Navedenim izmjenama i dopunama najznačajnije povećanje sredstava je na pozicijama: medicinske i laboratorijske usluge 1.520.500 KM, usluge bolničke zdravstvene zaštite 1.130.500 KM, izdataka za ortopedsku i druga pomagala 500.000 KM i dr., s tim da su na drugim pozicijama umanjena sredstva, što je u konačnici rezultiralo ukupnim povećanjem sredstava od 2.189.000 KM u odnosu na prve izmjene i dopune Finansijskog plana.

Upravni odbor je 23. 11. 2022. godine usvojio druge izmjene i dopune Finansijskog plana za 2022. godinu, na koji je saglasnost dala Skupština Kantona 22. 12. 2022. godine, nakon usvajanja Izvještaja o izvršenju Finansijskog plana za I-IX 2022. godine, kojim su planirani uravnoteženi prihodi i primici i rashodi i izdaci u iznosu 164.721.000 KM. Najznačajniji porast sredstava drugim izmjenama i dopunama Finansijskog plana u odnosu na prve izmjene i dopune iskazan je na pozicijama: medicinske i laboratorijske usluge 13.000.500 KM, usluge bolničke zdravstvene zaštite 9.100.500 KM, usluge konzilijarno- specijalističke zdravstvene zaštite 3.900.000 KM i izdaci za nabavku stalnih sredstva u obliku prava 442.000 KM, s tim da su na drugim pozicijama umanjena sredstva, što je u rezultiralo povećanjem sredstava u ukupnom iznosu od 12.650.000 KM u odnosu na prve izmjene i dopune Finansijskog plana.

Nisu prezentirane Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o izvršenju Finansijskog plana Zavoda za 2022. godinu. Zakonom o budžetima u FBiH, u članu 27. stav 2. je definisano da Finansijski plan vanbudžetskog fonda donosi nadležni organ sa odlukom o izvršavanju finansijskog plana, dok je članom 37. Zakona definisano da se izmjene i dopune finansijskog plana vrše po istom postupku koji se primjenjuje kod donošenja budžeta.

Planiranje i knjigovodstveno evidentiranje rashoda po osnovu pruženih usluga hitne zdravstvene zaštite inostranim osiguranicima na osnovu međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranja (290.730 KM) nije izvršeno u skladu s kontnim planom koji je dio Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH. Naime, usluge nastale po osnovu pruženih usluga hitne zdravstvene zaštite inostranim osiguranicima na osnovu međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju ne mogu se planirati na poziciji tekućih transfera, jer predstavljaju ugovorene i druge posebne usluge. Također, planiranje i knjigovodstveno evidentiranje primljenih nepovratnih novčanih pomoći za finansiranje kapitalnih ulaganja u projekte i programe na poziciji kapitalni primici, nije izvršeno u skladu s kontnim planom koji je dio Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH. Navedeni prilivi ovih novčanih sredstava ne evidentiraju se na poziciji kapitalni primici, već na poziciji kapitalnih transfera.

Upravni odbor je 30. 7. 2020. godine usvojio Strateški plan rada Zavoda 2021-2024. godina, kao i njegove izmjene 4. 5. 2021. godine i 25. 5. 2022. godine. Sačinjen je i Plan rada Zavoda za 2022. godinu, kojeg je Upravni odbor usvojio 20. 12. 2021. godine i njegove dopune 23. 9. 2022. godine. Također, Upravni odbor je 15. 12. 2020. godine usvojio i Program realizacije strateških ciljeva Zavoda za period 2021- 2024. godina.

Nije izvršeno izdvajanje sredstava u rezervu u skladu s članom 106. Zakona o zdravstvenom osiguranju. Prilikom donošenja izmjena i dopuna Finansijskog plana nije donesena Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o izvršenju Finansijskog plana Zavoda za 2022. godinu, što nije u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH. Također, planiranje rashoda po osnovu pruženih usluga hitne zdravstvene zaštite inostranim osiguranicima na osnovu Međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju, kao i planiranje i iskazivanje primljene nepovratne novčane pomoći za finansiranje kapitalnih ulaganja u projekte i programe, nije izvršeno u skladu s kontnim planom koji je dio Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

Preporuke:

- *sredstva obavezne rezerve izdvajati u propisanoj visini, u skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju, a prilikom izmjena i dopuna finansijskog plana donijeti odluku o izmjeni odluke o izvršenju finansijskog plana u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH;*
- *izdatke nastale po osnovu pruženih usluga hitne zdravstvene zaštite inozemnim osiguranicima na osnovu međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju i primljenih nepovratnih novčanih pomoći za finansiranje kapitalnih ulaganja u projekte i programe, planirati i iskazivati u okviru ugovorenih i drugih posebnih usluga i kapitalnih transfera, u skladu s Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.*

5.2 Izvještavanje

Upravni odbor je 14. 3. 2023. godine donio Odluku o usvajanju Izvještaja o izvršenju finansijskog plana Zavoda za 2022. godinu.

Direktorica Zavoda je u martu 2023. godine usvojila Izvještaj o izvršenju plana rada Zavoda za 2022. godinu.

Nije prezentirano da je sačinjen godišnji izvještaj o radu Zavoda, niti da ga je Upravni odbor razmatrao u skladu s članom 103. Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Preporuka:

- **sačiniti i razmotriti godišnji izvještaj o radu Zavoda, u skladu s članom 103. Zakona o zdravstvenom osiguranju.**

6. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Zavod je sačinio Godišnji finansijski izvještaj za 2022. godinu i dostavio ga nadležnim organima i institucijama u skladu s važećim propisima i u utvrđenom roku.

U Analizi iskaza, sačinjenoj uz godišnji finansijski izvještaj, obrazloženo je izvršenje finansijskog plana u skladu s Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH.

Upravni odbor je 14. 3. 2023. godine usvojio završni račun Zavoda za 2022. godinu, u skladu s članom 22. Statuta.

6.1 GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O IZVRŠENJU BUDŽETA

6.1.1 Prihodi i primici

U Godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta Zavod je iskazao prihode i primitke u iznosu 167.830.259 KM, što je za 3.109.259 KM više u odnosu na plan.

Strukturu prihoda i primitaka čine prihodi od poreza u iznosu 161.455.507 KM, neporezni prihodi 6.050.279 KM i primici u iznosu od 324.473 KM.

6.1.1.1 Prihodi od poreza

Prihodi Zavoda se najvećim dijelom ostvaruju uplatom doprinosa za zdravstveno osiguranje u skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju i Zakonom o doprinosima.¹²

U ukupnim prihodima najznačajniji su **prihodi od doprinosa za zdravstveno osiguranje** iskazani u iznosu od 161.455.507 KM, u okviru kojih se na: prihode po osnovu doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje zaposlenika odnosi 156.200.172 KM, prihode od doprinosa za zdravstveno osiguranje – korisnici penzija 2.871.103 KM, osiguranje nezaposlenih 2.249.788 KM i doprinose za zdravstveno osiguranje ličnim sredstvima (dobrovoljno osiguranje) 134.444 KM.

Odlukom o utvrđivanju osnovica, stopa i načinu obračuna i uplate doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje na području Hercegovačko-neretvanskog kantona i njenim izmjenama i dopunama regulisana je vrsta, obveznici obračuna i uplate doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje, visina stope, kao i način obračuna i uplate doprinosa. Navedenom Odlukom je određeno da osnovica za obračun doprinosa ne može biti niža od najniže plaće utvrđene Općim kolektivnim ugovorom za FBiH. Uplaćeni doprinosi se evidentiraju kao prihod u skladu sa načelom modificiranog nastanka događaja, po kojem se prihodi i primici priznaju u periodu u kojem su mjerljivi i raspoloživi.

U Kantonu je na 31. 12. 2022. godine na zdravstveno osiguranje bilo prijavljeno 179.462 osiguranih lica od čega je 129.770 osiguranika – nosioca osiguranja (72,3 %) i 49.692 članova porodica osiguranika (27,7 %).

¹² „Sl. novine FBiH“ br. 35/98, 54/00, 16/01, 37/01, 01/02, 17/06, 14/08, 91/15, 104/16, 34/18, 99/19 i 4/21

U skladu s članom 18. Zakona o zdravstvenom osiguranju, kantonalni zavodi zdravstvenog osiguranja obavezni su, između ostalog, organizovati praćenje uplata i potrošnje, po obveznicima doprinosa, kao i drugih sredstava i lično za svakog osiguranika. Kontrolu obračuna i uplate doprinosa vrši Porezna uprava FBiH, u skladu sa Zakonom o doprinosima i Zakonom o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa.¹³ Zavod ima mogućnost pristupa jedinstvenoj bazi podataka Porezne uprave FBiH, odnosno ima mogućnost praćenja uplata na dnevnoj osnovi, međutim evidentiranje uplata nije u potpunosti ažurno, jer Porezna uprava FBiH kasni sa unosom podataka o uplaćenim doprinosima, što Zavodu otežava praćenje. Pristup bazi podataka Porezne uprave FBiH omogućava uvid samo u zbirne uplate po obvezniku doprinosa, bez mogućnosti uvida u pojedinačne uplate po osiguraniku. Proces praćenja i analize podataka o naplati doprinosa je svakodnevni proces u Službi za praćenje prihoda.

Prema izvještaju o naplati zaostalih i tekućih potraživanja u 2022. godini Službe za praćenje prihoda Zavoda poslane su 473 opomene poreznim obveznicima koji su imali dugovanja. Ukupan iznos neuplaćenih doprinosa za koje su poslane opomene je 1.000.586 KM, od čega je po opomenama naplaćeno 538.246 KM. Dug je obračunat po minimalnoj zakonskoj osnovici. Sačinjeno je 68 saglasnosti o obročnoj otplati duga. Potraživanja na osnovu ovih saglasnosti iznose 7.534.782 KM, od čega se na potraživanje od Sveučilišne kliničke bolnice Mostar odnosi 7.328.222 KM.

Zakonom o naplati i djelimičnom otpisu dospjelih a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje¹⁴ definisano je da su svi dužnici koji su određeni Zakonom bili obavezni pokrenuti postupak za izmirenje dugovanja na način da se podnese prijava Zavodu po vrsti i visini dugovanja nosiocima osiguranja pojedinačno po vrsti osiguranja. Dužnici su bili u obavezi da na osnovu dokumentacije priložene uz prijavu dužnika usaglase stanje međusobnih dugovanja i potraživanja, kao i da navedu način izmirivanja duga. Zakonom je regulisano da će zavodi osigurati posebnu knjigovodstvenu evidenciju o naplati potraživanja na osnovu doprinosa, kao i obaveza Porezne uprave da učestvuje u postupku i nadzoru nad postupkom naplate dospjelih, a nenaplaćenih doprinosa. Porezni obveznici sa najvećim dugovanjima su preduzeća koja su u periodu 2006–2010. godine zaključila sa Zavodom sporazume, odnosno anekse sporazuma o obročnoj otplati duga, na osnovu navedenog Zakona, a nenaplaćena potraživanja za socijalno osiguranje i njihova dugovanja zaključno sa 2022. godinom iznose 2.024.436 KM.

6.1.1.2 Neporezni prihodi

Neporezni prihodi iskazani u iznosu od 6.050.279 KM se odnose na: prihode od inostranog osiguranja u iznosu od 3.265.681 KM, prihode od premija osiguranja - markica 2.636.872 KM, prihode od pozitivnih kursnih razlika 56.549 KM, prihode po regresnom postupku 54.431 KM, prihode od korisnika (zdravstvene knjižice, uvjerenja i dr.) 19.781 KM, prihode od neposrednog učešća u troškovima zdravstvene zaštite (participacija) 10.756 KM i ostale neplanirane uplate 6.209 KM.

Prihodi od ino osiguranja u 2022. godini ostvareni su u iznosu od 3.265.681 KM, a odnose se na prihode od paušalnih naknada po osnovu međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju 2.218.340 KM (najveći dio se odnosi na Republiku Hrvatsku 1.064.386 KM i na Njemačku 953.435 KM) i prihode po osnovu stvarnih troškova 1.047.341 KM (najveći dio se odnosi na Republiku Hrvatsku 606.918 KM i na Njemačku 368.458 KM).

U skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju, Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja u FBiH (u daljem tekstu: Federalni zavod) koordinira međunarodne ugovore o socijalnom osiguranju i provodi ih i koordinira rad kantonalnih zavoda zdravstvenog osiguranja u dijelu koji se odnosi na obavezno zdravstveno osiguranje. Potraživanja od Federalnog zavoda, odnosno od inozemnih nosilaca osiguranja, zbog velikog broja reklamacija i kontrareklamacija samog Zavoda i zemalja sa kojima su potpisani sporazumi o socijalnom osiguranju, naplaćuju se sa zakašnjenjem od nekoliko godina. Naplaćeni paušalni troškovi tokom 2022. godine odnose se najvećim dijelom na period 2016-2020. godina, a stvarni troškovi odnose se na period 2018-2021. godina.

¹³ „Sl. novine FBiH“, br. 42/09, 109/12, 86/15, 30/16 i 96/21

¹⁴ „Sl. novine FBiH“ br. 25/06

Prihodi po osnovu neposrednog učešća osiguranika u vidu uplate premije osiguranja (markice) ostvareni su u iznosu od 2.636.872 KM. U skladu s Odlukom o premiji – učešće osiguranih osoba Zavoda u troškovima zdravstvene zaštite na teritoriji Hercegovačko-neretvanskog kantona,¹⁵ Upravni odbor je 4. 11. 2021. godine donio Odluku o visini premije - učešća osiguranih osoba Zavoda u troškovima zdravstvene zaštite na teritoriji Hercegovačko-neretvanskog kantona za 2022. godinu, koja iznosi 20 KM godišnje po osiguranoj osobi. Sredstva naplaćena po osnovu premije osiguranja su prihodi Zavoda.

Prihodi od participacije iskazani su u iznosu od 10.756 KM, a odnose se na prihode po osnovu učešća osiguranih lica u troškovima zdravstvene zaštite (participacija), što iznosi svega 35,8% izvršenja u odnosu na plan. Prema Zakonu o zdravstvenom osiguranju, participacija je prihod Zavoda. Članom 11. Odluke o premiji – učešća osiguranih osoba Zavoda u troškovima zdravstvene zaštite na teritoriji Hercegovačko-neretvanskog kantona, koju je donijela Vlada Kantona, regulisano je da će se ugovorom između zdravstvene ustanove i Zavoda utvrditi međusobni odnosi u vezi s obračunom i evidencijom sredstava ostvarenih naplatom učešća osiguranih osoba u troškovima zdravstvene zaštite. Članom 13. navedene Odluke, zdravstvene ustanove su obavezne dostavljati Zavodu izvještaje o naplaćenom iznosu neposrednog učešća osiguranih osoba do 15-tog u mjesecu za protekli mjesec uz dokaz o izvršenom prenosu sredstava na račun Zavoda, dok je članom 9. stav 4. ugovora zaključenih sa zdravstvenim ustanovama za 2022. godinu regulisano da zdravstvene ustanove prihod od naplaćene participacije trebaju uplatiti na račun Zavoda najmanje dva puta godišnje (istekom šest i dvanaest mjeseci) i da trebaju dostaviti Izvještaje o pripadajućim potvrdama o naplaćenju participaciji. Shodno tome, **odredbe zaključenih ugovora sa zdravstvenim ustanovama za 2022. godinu u vezi uplate sredstava na račun Zavoda po osnovu naplaćene participacije kao i dostavljanju izvještaja o naplaćenju participaciji, nisu u skladu sa odredbama Odluke o premiji – učešća osiguranih osoba Zavoda u troškovima zdravstvene zaštite na teritoriji Hercegovačko-neretvanskog kantona, koju je donijela Vlada Kantona, u dijelu regulisanja obaveze zdravstvenih ustanova u vezi uplate prihoda od naplaćene participacije Zavodu.**

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju konstatovali smo da je samo šest zdravstvenih ustanova tokom 2022. godine (od toga su tri zdravstvene ustanove izvršile dvije polugodišnje uplate) uplaćivalo naplaćenu participaciju na račun Zavoda sa dostavljenim izvještajima o naplaćenju participaciji. **Nije prezentirana dokumentacija da je Zavod poduzimao aktivnosti prema zdravstvenim ustanovama u cilju ispunjenja obaveza definisanih zaključenim ugovorima, niti da je da je vršena kontrola naplaćene participacije u zdravstvenim ustanovama od strane Zavoda.**

Preporuka:

- ***kontinuirano vršiti kontrolu naplate prihoda od participacija i izvještaja o naplaćenim participacijama od zdravstvenih ustanova sa područja Hercegovačko-neretvanskog kantona, u skladu s Odlukom o premiji – učešću osiguranih osoba u troškovima zdravstvene zaštite u Hercegovačko-neretvanskom kantonu i ugovorima zaključenim sa zdravstvenim ustanovama.***

6.1.1.3 Primici od prodaje stalnih sredstava

Kapitalni primici iskazani su u iznosu od 324.473 KM. Najveći dio se odnosi na ostale kapitalne primitke iskazane u iznosu od 300.000 KM.

Ostali kapitalni primici odnose se na sredstava za finansiranje uspostave automatizirane platforme za dijagnostiku pacijenata sa moždanim udarom kao dio kantonalnog PACS/RIS koja su odobrena Zavodu po osnovu Odluke Vlade Kantona i potpisanog ugovora sa resornim Ministarstvom.

Navedena sredstva dobivena od Vlade Kantona i na osnovu ugovora sa resornim Ministarstvom, nisu planirana na odgovarajućoj poziciji, jer predstavljaju primljene nepovratne novčane pomoći za finansiranje kapitalnih ulaganja u projekte i programe, što je detaljno opisano u tački 5.1. Izvještaja.

¹⁵ „Narodne novine Hercegovačko-neretvanskog kantona“ br. 2/06;10/16 i 9/20

6.1.2 Rashodi, izdaci i finansiranje

U Godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta iskazani su rashodi i izdaci u iznosu od 157.953.621 KM, što predstavlja ostvarenje od 95,90% u odnosu na planirana sredstva u iznosu od 164.721.000 KM.

Strukturu rashoda i izdataka, s indeksima ostvarenja čine: rashodi zdravstvene zaštite u iznosu od 137.975.031 KM (87,35%), rashodi i izdaci Stručne službe Zavoda 11.180.388 KM (7,07%) izdaci za nabavku stalnih sredstava 1.113.640 KM (0,71 %), tekući transferi i ostali tekući rashodi 5.403.138 KM (3,42%) i kapitalni transferi 2.281.424 KM (1,45%).

6.1.2.1 Rashodi i izdaci Stručne službe Zavoda

Rashodi i izdaci Stručne službe Zavoda iznose 11.180.388 KM i čine 7,07% ukupnih rashoda i izdataka, a u odnosu na planirana sredstva (11.815.000 KM) predstavljaju ostvarenje od 94,63%.

Strukturu rashoda i izdataka Stručne službe Zavoda čine: bruto plaće, naknade troškova zaposlenih i doprinosi u iznosu od 6.967.376 KM i izdaci za materijal i usluge koji iznose 4.213.012 KM.

6.1.2.1.1 Plaće i naknade troškova zaposlenih

Bruto plaće, naknade troškova zaposlenih i doprinosi iskazani su u iznosu od 6.967.376 KM, i imaju sljedeću strukturu: bruto plaće i naknade plaća 5.547.537 KM, naknade troškova zaposlenih 828.418 KM i doprinosi 591.421 KM.

Obračun i isplata plaća uređeni su Zakonom o radu,¹⁶ kao i Pravilnikom o radu, Odlukom o platnim razredima i rasponima koeficijenta po radnim mjestima i Odlukom o obračunu plaća koje je donio direktor Zavoda.

Pravilnikom o radu iz 2021. godine, utvrđeno je da se osnovna plaća zaposlenika utvrđuje na osnovu posebnih odluka koje donosi direktor Zavoda. Direktor Zavoda je donio 12. 11. 2021. godine Odluku o platnim razredima i rasponima koeficijenata po radnim mjestima, kojom su sva radna mjesta svrstana u sedam platnih razreda za koje je utvrđen raspon koeficijenta od 1,5 do 7. Ovom Odlukom utvrđeno je da kod zaključivanja ugovora o radu sa zaposlenicima, direktor Zavoda u skladu sa stručnim znanjima, odgovornosti, radnom iskustvu i vještinama zaposlenika određuje koeficijent koji će se primjenjivati za obračun plaće zaposlenika. Dakle, ovom Odlukom je utvrđen raspon koeficijenata za sva radna mjesta, a direktor određuje konačan koeficijent unutar pripadajućeg raspona prilikom zaključivanja ugovora sa zaposlenicima. Pored toga, Odlukom o dopuni odluke o platnim razredima i rasponima po radnim mjestima od 29. 11. 2022. godine, utvrđeno je da zaposlenici koji na osnovu Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta obavljaju poslove visoke stručne sprema, a po zvanju su doktori medicine, imaju pravo na povećanje koeficijenta radnog mjesta izvan utvrđenog raspona, i to od 0,1 do 1, što određuje direktor kod zaključivanja ugovora o radu. Odlukom o obračunu plaća od 19. 4. 2021. godine, utvrđeno je da je osnovna plaća najniži iznos koji se radniku isplaćuje za puno radno vrijeme, za posao odgovarajuće grupe složenosti, normalne uslove rada i rezultate rada. Istom odlukom utvrđeno je da bruto satnica sa doprinosima iz plaće i porezom ne može biti manja od 4,86 KM, a Odlukom o izmjeni Odluke o obračunu plaća koju je direktor donio 2. 8. 2022. godine, utvrđeno je da bruto satnica iznosi 5,35 KM s početkom primjene od obračuna plaće za mjesec juli tekuće godine. Osnovna plaća radnika se povećava za svaku godinu radnog staža za 0,6%, s tim da ukupno povećanje ne može biti veće od 20%. Pravilnikom o radu je definisano da se osnovna plaća radniku može povećati na temelju ostvarenih rezultata rada u obračunskom periodu do 20% u zavisnosti od obima izvršenja poslova, kvaliteta rada i rokova izvršenja, te da rukovodilac ureda ili sektora za zaposlenike unutar svojih organizacionih jedinica, prijedlog za korekciju plaća, povećanje ili smanjenje plaće, dostavlja voditelju Službe za ljudske resurse koji daje svoje mišljenje na dostavljeni prijedlog, a odluku o povećanju donosi direktor Zavoda.

¹⁶ „Sl. novine FBiH“, br. 26/16,89/18, 23/2020-odluka Ustavnog suda i 44/22

Najviša neto isplaćena plaća u 2022. godini iznosila je 5.556 KM (uključujući minuli rad), najniža neto plaća 758 KM, a prosječna neto plaća je iznosila 1.831 KM.

Revidirani su obračuni i isplate plaća i ostalih naknada zaposlenih za mart, septembar i decembar.

Pravilnikom o radu utvrđeno je da Zavod može nagraditi zaposlenika povodom vjerskih i državnih blagdana, kao i po osnovu ostvarenih ušteda, racionalizacija, izvanrednih rezultata rada i inovacija u procesu rada, što se reguliše posebnom odlukom. Direktorica Zavoda je donijela 28. 12. 2022. godine Odluku kojom se odobrava svim zaposlenicima isplata dodatnih sredstava na njihovu osnovnu plaću za mjesec decembar 2022. godine, po osnovu ostvarenih planiranih aktivnosti, ušteda, racionalizacije i inovacija u procesu rada, i to po sljedećim kriterijima: zaposlenicima koji su u 2022. godini imali 0-3 mjeseca rada u Zavodu odobrava se 5% na osnovnu plaću; zaposlenicima sa 3-6 mjeseci rada 10%; zaposlenicima sa 6-9 mjeseci rada 15%, a zaposlenicima sa 9-12 mjeseci rada 20%. Po ovom osnovu isplaćeno je bruto 83.287 KM za 159 zaposlenika. **U obrazloženju Odluke o odobravanju isplate dodatnih sredstava zaposlenicima, navedeno je da su ostvarene značajne uštede u toku 2022. godine (13.000.000 KM koja su doznačena bolnicama), za šta nam nije prezentirana adekvatna dokumentacija. Zbog toga ne možemo potvrditi opravdanost isplate dodatnih sredstava na osnovnu plaću svim zaposlenicima Zavoda.**

Shodno navedenom isplata dodatnih sredstava na osnovnu plaću svim zaposlenicima u bruto iznosu 83.287 KM po osnovu ostvarenih planiranih aktivnosti, ušteda, racionalizacije i inovacija u procesu rada, nije isplaćena u skladu s Pravilnikom o radu.

Preporuka:

- ***obračun i isplatu nagradnog dijela osnovne plaće zaposlenika vršiti u skladu s Pravilnikom o radu.***

Pravilnikom o radu utvrđeno je da puno radno vrijeme u Stručnoj službi Zavoda traje 37,5 sati sedmično i da se raspoređuje na pet radnih dana. Direktor Zavoda donio je 31. 8. 2021. godine Odluku o radnom vremenu, kojom je također utvrđeno da puno radno vrijeme traje 37,5 sati sedmično, kao i da se radno vrijeme raspoređuje kao klizno radno vrijeme s mogućnošću dolaska na posao u periodu od 7⁰⁰ sati do 8⁰⁰ sati, i odlaska sa posla od 15⁰⁰ sati do 16⁰⁰ sati. Ovom odlukom definisano je da zaposlenici imaju pravo na odmor u toku radnog dana u trajanju od 30 minuta, koji se ne smatra vremenom provedenim na radu. Evidencija radnog vremena vrši se putem informacionog sistema za evidentiranje radnog vremena, u skladu s Uputstvom o načinu vođenja evidencije radnog vremena, a ispis iz sistema služi kao podloga za obračun plaće zaposlenika. Uvidom u prezentirane evidencije radnog vremena, konstatovali smo kako iste sadrže podatak o vremenu početka i završetka rada, ukupnim satima po vrstama rada na mjesečnom nivou (redovan rad, godišnji odmor, bolovanje, službena i privatna odsustva, plaćena odsustva, kao i vrijeme provedeno na pauzi u toku radnog vremena), međutim svim zaposlenicima je za redovan rad iskazano isto radno vrijeme od 7h i 30 minuta. **Zbog toga ne možemo potvrditi vjerodostojnost sačinjenih evidencija o provedenom vremenu na radnom mjestu, niti da su uspostavljene evidencije o radnom vremenu u skladu s Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim osobama angažiranim na radu.**¹⁷

Preporuka:

- ***evidencije o radnom vremenu zaposlenika voditi u skladu s Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažovanim na radu.***

Naknade troškova zaposlenih iskazane su u iznosu od 828.418 KM, od čega se na naknade za topli obrok odnosi 330.418 KM, jubilarne nagrade za staž u radu, pokloni djeci i slično 225.360 KM, naknade za prevoz s posla i na posao 89.194 KM, regres za godišnji odmor 85.336 KM, otpremnine zbog odlaska u penziju 57.481 KM i pomoći u slučaju smrti i ostalih bolesti 40.629 KM. Obračun i isplata ovih naknada vrše se u skladu s Pravilnikom o radu.

¹⁷ „Sl. novine FBiH”, br. 92/16

Naknada za topli obrok iskazana u iznosu od 330.418 KM se obračunavala i isplaćivala u visini od 1% prosječne neto plaće isplaćene u FBiH prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku.

Naknada za regres iskazana je u iznosu od 85.336 KM za 159 zaposlenika, a isplata ove naknade je izvršena po osnovu Odluke direktora od 30. 6. 2022. godine u visini od 50% prosječne tromjesečne prosječne plaće u Federaciji BiH prema posljednjem podatku Federalnog zavoda za statistiku.

Jubilarne nagrade i darovi iskazani su u ukupnom iznosu od 233.103 KM, a odnose se na jednokratnu pomoć zaposlenicima (170.640 KM), naknade za blagdane isplaćene (54.720 KM), jubilarne nagrade i poklone (7.743 KM). Direktor je na osnovu Uredbe o pomoći stanovništvu usljed rasta indeksa potrošačkih cijena Vlade FBiH,¹⁸ donio 3. 10. 2022. godine Odluku o isplati jednokratne pomoći u visini od 1.080 KM po zaposlenom, te je po ovom osnovu isplaćeno ukupno 170.640 KM za 158 zaposlenika. Novčana sredstva za isplatu ove pomoći, osigurana su Finansijskim planom Zavoda za 2022. godinu na poziciji 611000-Plaće i naknade troškova zaposlenih. Odlukom direktora od 29. 11. 2022. godine, povodom blagdana isplaćeno je po 342 KM za 160 zaposlenika Zavoda.

6.1.2.1.2 Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge

Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge Stručne službe Zavoda iskazani su u iznosu od 4.213.012 KM, a najvećim dijelom odnose se na: izdatke po osnovu unajmljivanja stalnih sredstava u obliku prava (732.004 KM), izdaci za hardverske i softverske usluge (532.682 KM), izdatke za unajmljivanje opreme (510.284 KM), ostale stručne usluge (306.791 KM) i izdaci za ugovorene i druge posebne usluge (266.715 KM).

Izdaci za unajmljivanje stalnih sredstava u obliku prava koji su iskazani u iznosu od 732.004 KM, najvećim dijelom se odnose na najam licenci za korištenje Integralnog zdravstvenog informacionog sistema (IZIS) od dobavljača „Cuspis“ d.o.o. Zagreb (323.300 KM), izdatke za nabavku licenci za Fortinet mrežnu opremu od dobavljača „Genel“ d.o.o. Mostar (104.908 KM) i na izdatke za održavanje i nadogradnju Centralnog LIS-a od dobavljača „Wizard Health“ d.o.o. Mostar (83.655 KM).

Izdaci za hardverske i softverske usluge iskazani u iznosu 532.682 KM, od čega se najveći dio se odnosi na izdatke za uslugu održavanja Centralnog radiološkog sistema (PACS) od dobavljača „Berg“ d.o.o. Sarajevo (168.480 KM), izdatke za usluge održavanja baze i modula aplikativnih softvera Integrisani poslovni IS Hector, WorkET, ERM Venture i HRMIS od dobavljača „Hera“ d.o.o. Mostar (87.750 KM), izdatke za usluge održavanja modula SKZZ od dobavljača „Karol Consalting“ d.o.o. Zagreb (43.919 KM) i izdatke za usluge održavanja softvera za upravljanje dokumentima od dobavljača „Cuspis“ d.o.o. Zagreb (14.496 KM).

Izdaci za unajmljivanje opreme iskazani u ukupnom iznosu od 510.284 KM, najvećim dijelom se odnose na uslugu najma Centralnog laboratorijskog biohemijaskog sistema u iznosu od 491.400 KM od dobavljača „Wizard Health“ d.o.o. Mostar.

Izdaci za ostale stručne usluge iskazani su u iznosu od 306.791 KM, od čega su značajniji: izdaci za usluge samoprocjene u skladu sa standardom ISO 9004 od dobavljača „Oskar“ Centar za razvoj i kvalitetu d.o.o. Zagreb (49.700 KM), usluge u vezi sa AR DRG projektom od dobavljača „Karol Consalting“ d.o.o. Zagreb (71.840 KM), usluge ispitivanja i ocjene rukovodećih radnika metodom 360 stupnjeva od dobavljača „Creativa BH“ d.o.o. Sarajevo (9.536 KM) i usluge provođenja istraživanja „Tajni kupac“ od dobavljača „Ipsos“ d.o.o. Sarajevo (5.766 KM).

Obavljenom revizijom utvrdili smo da nema nepravilnosti u odabranom uzorku ovih troškova, te da su oni nastali u skladu s odredbama zaključenih ugovora.

Ugovorene i druge posebne usluge iskazane su u iznosu od 266.715 KM, a odnose se na naknade po osnovu ugovora o djelu u iznosu od 105.849 KM, naknade za rad komisija od 104.339 KM i naknade za rad članova Upravnog odbora od 56.527 KM.

¹⁸ „Sl. novine FBiH“, br. 55/22, 77/22 i 86/22

Izdaci za ugovore o djelu iskazani su u iznosu od bruto 105.849 KM, od čega se na neto naknade odnosi iznos od 94.707 KM. Ove naknade obračunate su i isplaćene po osnovu 50 ugovora o djelu koje je Zavod zaključio u 2022. godini sa izvršiocima za konsultantske usluge, usluge edukacije zaposlenika, obavljanje poslova distribucije premije osiguranja i drugo.

Naknade za rad članovima komisija iskazane su u iznosu od bruto 104.339 KM (neto 90.150 KM), od čega se najznačajniji dio odnosi na isplatu naknada za sljedeće komisije: Prvostepena Ljekarska komisijama za upućivanje na liječenje izvan Kantona (33.000 KM), Komisija za istraživanje poslovnih procesa i integrisanje istih u IZIS (19.000 KM), Komisija za ortopedsku i druga pomagala osiguranim osobama Zavoda (12.700 KM) i Stručna Ljekarska komisija (10.400 KM). Stručne i Ljekarske komisije Zavoda obavljaju poslove u postupcima priznavanja prava iz osnovnog zdravstvenog osiguranja za osigurane osobe Zavoda, a prema prezentiranoj dokumentaciji odluke o njihovom formiranju donosi direktor Zavoda. Predmet rada imenovanih komisija, potrebna medicinska dokumentacija, način rada Ljekarskih komisija i rješavanje po prigovorima uređeno je sporazumima sa zdravstvenim ustanovama (Stručna Ljekarska komisija) ili poslovniciima o sastavu, ovlastima i načinu rada Ljekarskih komisija. Odlukom o visini naknade za rad članova stručnih komisija Zavoda (Komisija za ortopedsku i druga pomagala osiguranim osobama u Zavodu, Komisija za uvođenje u terapiju lijekova s pozitivne liste lijekova Kantona, Komisija za sufinansiranje troškova liječenja, nabavke lijekova i medicinskih sredstava u Zavodu, Komisija za refundiranje troškova osiguranim osobama Zavoda za pruženu uslugu biomedicinski potpomognute oplodnje) od 23. 2. 2021. godine, utvrđeno je pravo na naknadu članovima komisije koji nisu zaposlenici Zavoda, u visini od 50 KM, kao i pravo na naknadu troškova prevoza, prema evidenciji o prisustvu sjednicama ovih komisija. Naknada članovima Prvostepene i Drugostepene Ljekarske komisije za upućivanje na liječenje izvan Kantona, Prvostepene i Drugostepene Ljekarske komisije za upućivanje osiguranih osoba zavoda na liječenje medicinskom rehabilitacijom izvan Kantona i drugostepene Ljekarske komisije za rješavanje po prigovoru o pravu na privremenu spriječenost za rad, utvrđene su Odlukom o visini naknade za rad članovima Ljekarskih komisija Zavoda, i to u visini od 50 KM po prisustvu na sjednici za sve članove komisija, neovisno da li su zaposlenici Zavoda. Pored toga, Zavod je zaključio ugovore o angažiranju s članovima stručnih i Ljekarskih komisija, kojim su definisana međusobna prava i obaveze. Naknada se priznaje po dolasku na osnovu evidencije prisutnosti članova na sastancima, koji su održani za taj mjesec. Revizijom smo utvrdili da obračun naknada zaposlenicima Zavoda po osnovu angažmana u komisijama nije imao tretman plaće, odnosno oporezivog prihoda od nesamostalne djelatnosti, što nije u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak¹⁹, Zakonom o doprinosima,²⁰ Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na dohodak²¹ i Pravilnikom o načinu obračunavanja i uplate doprinosa.²²

Preporuka:

- **obračun poreza i doprinosa na naknade za rad zaposlenika u komisijama vršiti u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak i Zakonom o doprinosima Federacije BiH.**

Naknade za rad Upravnog odbora iskazane su u bruto iznosu od 56.527 KM (neto 48.840 KM). Do 26. 4. 2022. godine, na snazi je bila Odluka Vlade Kantona o utvrđivanju visine novčane naknade za rad predsjednika i članova Upravnog odbora Zavoda, kojom je utvrđeno da mjesečna neto naknada predsjednika iznosi 450 KM, a članova Upravnog odbora 360 KM, kada je Vlada Kantona donijela novu Odluku o utvrđivanju visine novčane naknade za rad predsjednika i članova upravnog odbora Zavoda i to naknada predsjedniku Upravnog odbora u mjesečnoj visini od neto 600 KM, a naknada članovima u visini od 480 KM.

¹⁹ „Sl. novine FBiH“, br. 10/08, 9/10, 44/11, 7/13, 65/13

²⁰ „Sl. novine FBiH“, br. 35/98, 54/00, 16/01, 37/01, 1/02, 17/06, 14/08, 91/15, 104/16, 34/18, 99/19, 4/21

²¹ „Sl. novine FBiH“, br. 48/21, 77/22, 20/22 i 57/22

²² „Sl. novine FBiH“, br. 64/08, 81/08, 98/15, 6/17, 38/17, 39/18, 12/21, 6/22

6.1.2.2 Rashodi zdravstvene zaštite

Rashodi zdravstvene zaštite u 2022. godini iskazani su u iznosu od 137.975.031 KM i u odnosu na plan (140.087.000 KM) manji su za 2.111.969 KM. U strukturi ovih troškova su rashodi koji se odnose na: usluge bolničke zdravstvene zaštite 58.990.079 KM, usluge primarne zdravstvene zaštite 31.757.372 KM, konsultativno-specijalističku zdravstvenu zaštitu 26.639.498 KM, lijekove s pozitivne Liste lijekova i farmaceutske usluge 14.308.850 KM, izdatke za ortopedsku pomagala 3.302.322 KM, usluge liječenja u inostranstvu 798.920 KM, liječenje van Zavoda u BiH 636.629 KM, troškovi naknada Zavodu za javno zdravstvo 589.000 KM, liječenje i rehabilitacija (u Kantonu i van Kantona) 323.966 KM, Medicinski fakultet dijagnostika 237.507 KM i liječenja u inostranstvu (međunarodne konvencije) 206.888 KM i Centar za prevenciju ovisnosti 184.000 KM.

Prema članu 16. Jedinstvene metodologije kojom se bliže utvrđuju kriteriji i mjerila za zaključivanja ugovora između mjerodavnog zavoda zdravstvenog osiguranja i zdravstvene ustanove (u daljem tekstu: Jedinstvena metodologija),²³ regulisano je da Program zdravstvene zaštite o pružanju zdravstvenih usluga koje su predmet ugovaranja utvrđuju nadležni zavodi zdravstvenog osiguranja uz prethodnu saglasnost nadležnih ministarstava, a u skladu sa planom i programom mjera zdravstvene zaštite koje donosi nadležni ministar zdravstva, na prijedlog zavoda za javno zdravstvo. Programi zdravstvene zaštite o pružanju zdravstvenih usluga donose se za svaku kalendarsku godinu, a prije donošenja finansijskog plana za tu kalendarsku godinu. U skladu sa definisanim programom i procjenom prihoda, utvrđuju se sredstva potrebna za finansiranje tog programa. **Zavod nije donio program zdravstvene zaštite na osnovu kojeg bi se utvrdio iznos sredstava za njegovo finansiranje, jer nadležni ministar zdravstva nije donio plan i program mjera zdravstvene zaštite. Zavod se u martu 2022. godine obratio Federalnom ministarstvu zdravstva, Federalnom zavodu i Ministarstvu zdravstva, rada i socijalne skrbi Kantona ukazujući da je Jedinstvena metodologija neprimjenjiva iz razloga što su Naredbom o standardima i normativima zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja u FBiH koja se primjenjuje od 1. 1. 2015. godine izmijenjeni standardi i normativi za sve nivoe zdravstvene zaštite u odnosu na standarde i normative koji su korišteni za izradu modela programa zdravstvene zaštite u Jedinstvenoj metodologiji. Zbog navedenog je nužno pristupiti izmjeni Jedinstvene metodologije u dijelu koji se odnosi na izradu modela programa zdravstvene zaštite, odnosno uskladiti istu sa važećim Standardima i normativima zdravstvene zaštite, kako bi se ista mogla koristiti za ugovaranje sa zdravstvenim ustanovama.**

Realizacija zdravstvene zaštite na području Kantona vrši se na osnovu Odluke o osnovama, kriterijima i mjerilima za zaključivanje ugovora sa zdravstvenim ustanovama koje osiguravaju usluge zdravstvene zaštite, a finansiraju se iz sredstava Zavoda (u daljem tekstu: Odluka), koju je donijela Vlada Kantona 2005. godine, kao i zaključenih ugovora između Zavoda i zdravstvenih ustanova. Članom 9. ove Odluke utvrđeno je da Upravni odbor Zavoda donosi Odluku o izboru zdravstvenih ustanova s kojima Zavod zaključuje ugovor uz saglasnost resornog Ministarstva.

Upravni odbor je 29. 7. 2021. godine donio Odluku o izboru zdravstvenih ustanova s kojima će Zavod zaključiti ugovor o pružanju zdravstvenih usluga za 2022. godinu, koje se finansiraju iz sredstava Zavoda, na koju je resorno Ministarstvo dalo saglasnost 4. 8. 2021. godine. U Odluci su navedene zdravstvene ustanove koje obavljaju djelatnost primarnog, sekundarnog i tercijarnog nivoa zdravstvene zaštite u Kantonu s kojima će Zavod zaključiti ugovore o pružanju zdravstvenih usluga osiguranim osobama za 2022. godinu.

Obračun finansijskih sredstava za ugovaranje usluga zdravstvene zaštite utvrđen je Smjernicama za obračun sredstava za finansiranje usluga zdravstvene zaštite u Kantonu za 2022. godinu, koje je donio Upravni odbor 20. 12. 2021. godine i koje predstavljaju osnov ugovaranja zdravstvene zaštite. Primarna zdravstvena zaštita za 2022. godinu (30.598.398 KM) je na nivou sredstava planiranih finansijskim planom za 2021. godinu uvećana za iznos od 2.195.070 KM, koji će biti proporcionalno raspoređen u skladu sa navedenim Smjernicama.

²³ „Sl. novine FBiH“, br. 34/13 i 90/13

Bolnička zdravstvena zaštita finansirati će se na nivou finansijskih sredstava planiranih finansijskim planom za 2021. godinu uvećana za 500.000 KM, te rasporediti na usluge specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite i DRG model plaćanja bolničke zdravstvene zaštite, odnosno sredstva od 3.040.000 KM osigurana za njegovo finansiranje bit će raspoređena u omjerima paušala i isplaćivat će se u skladu s ostvarenim parametrima kvaliteta, koji će se definisati ugovorima (70% Sveučilišna klinička bolnica Mostar; 24% Kantonalna bolnica „Dr. Safet Mujić“ Mostar i 6% Opća bolnica Konjic).

Zavod je prezentirao ukupan obračun iznosa sredstava za zdravstvenu zaštitu (po svakoj pojedinačnoj zdravstvenoj djelatnosti) za sve zdravstvene ustanove na području Kantona za 2022. godinu. Iako je Zavod utvrdio vrijednost boda 1,3243285 KM u skladu sa planom prihoda i rashoda sredstava za obavezno zdravstveno osiguranje, nije prezentirana dokumentacija koja potvrđuje da su primjenjivani standardi i normativi zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja koji čine zdravstveni standard (novčana vrijednost zdravstvenog standarda određuje se na osnovu standarda i normativa uređenih Naredbom o standardima i normativima zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja u FBiH,²⁴ izražena u bodovima). Naime, standardi i normativi čine zdravstveni standard u FBiH, koji se pod jednakim uslovima osigurava svim osiguranim osobama. Zavod nije primijenio Naredbu federalnog ministra zdravstva o standardima i normativima zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja u FBiH. Navedeno može imati za posljedicu da je zaključivanje ugovora sa zdravstvenim ustanovama za pružanje zdravstvenih usluga na području Kantona za 2022. godinu u suprotnosti sa članom 35. Zakona o zdravstvenom osiguranju i članom 52. Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

Članom 3. navedene Odluke navedeno je da su osnove za sklapanje ugovora sadržane u Zakonu o zdravstvenom osiguranju i Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, kao i u Finansijskom planu Zavoda. Međutim, ta Odluka nije usklađena s članom 52. Zakona o zdravstvenoj zaštiti i odredbama Jedinственe metodologije, kojim je utvrđeno da se za provođenje programa zdravstvene zaštite provodi postupak dodjele ugovora o pružanju zdravstvenih usluga, putem javne nabavke, u skladu sa odredbama Zakona o javnim nabavkama.

Zavod je ugovaranje usluga zdravstvene zaštite za područje Kantona vršio na osnovu Smjernica Upravnog odbora za obračun sredstava za finansiranje usluga zdravstvene zaštite, Odluke koju je donijela Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona i Odluke o izboru zdravstvenih ustanova s kojima će Zavod zaključiti ugovor o pružanju zdravstvenih usluga za 2022. godinu, na koju je Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite Hercegovačko-neretvanskog kantona dalo saglasnost, umjesto putem postupka javne nabavke. Odredbe Odluke koju je donijela Vlada Kantona nisu u skladu sa odredbama člana 52. Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Jedinственom metodologijom, kojima se propisuje način odabira zdravstvenih ustanova za pružanje usluga zdravstvene zaštite i kojima je utvrđeno da se za usluge zdravstvene zaštite provodi procedura javne nabavke.

Naime Zavod se 31. 3. 2022. godine dopisom obratio Vladi Kantona kako bi dobio upute i saglasnost za dalje postupanje i primjenu navedene Odluke Vlade Kantona, u dijelu da Upravni odbor Zavoda za svaku prethodnu pa i tekuću godinu donosi Odluku o izboru zdravstvenih ustanova s kojim Zavod sklapa ugovore o pružanju zdravstvenih usluga, a koje se finansiraju iz sredstava Zavoda. Vlada Kantona je na navedeni dopis Zavoda, 22. 6. 2022. godine dala saglasnost Zavodu za postupanje i poduzimanje aktivnosti u vezi sa primjenom važeće Odluke o osnovama, kriterijima i mjerilima za zaključivanje ugovora sa zdravstvenim ustanovama koje osiguravaju usluge zdravstvene zaštite, a finansiraju se iz sredstava Zavoda, koju je donijela Vlada Kantona 2005. godine. Također, Vlada Kantona je obavezala Zavod da i u budućem periodu poduzima sve aktivnosti potrebne za funkcionisanje zdravstvenog sistema u okviru trenutno neusklađenog normativnog stanja, s ciljem dalje održivosti uspješnog zdravstvenog sistema na području Kantona, a sve do okončanja postupka usklađivanja akata donesenih od strane nadležnih tijela kantona i FBiH.

²⁴ „Sl. novine FBiH“ BR. 82/14; 107/14 i 58/18

Rashodi usluga bolničke zdravstvene zaštite iskazani su u iznosu od 58.990.079 KM a odnose se na doznačena sredstva za usluge bolničke zdravstvene zaštite u Kantonu sa zdravstvenim ustanovama sa kojima je Zavod zaključio ugovore (Sveučilišna klinička bolnica Mostar, Kantonalna bolnica „Dr. Safet Mujić“ Mostar i Opća bolnica Konjic). Sredstva se putem mjesečnih tranši doznačavaju javnim zdravstvenim ustanovama u Kantonu u skladu sa potpisanim ugovorima o regulisanju međusobnih odnosa u vezi s pružanjem usluga zdravstvene zaštite za 2022. godinu. Ugovorima se regulišu međusobna prava, obaveze i odgovornosti ugovornih strana u vezi s pružanjem bolničke zdravstvene zaštite za 2022. godinu, način pružanja usluga zdravstvene zaštite osiguranim licima Kantona, finansiranje pruženih usluga, kao i druga prava i obaveze ugovarača. U 2022. godini zaključeni su i ugovori sa zdravstvenim ustanovama van Kantona (Javna ustanova Kantona Sarajevo „Zavod za zdravstvenu zaštitu studenata Univerziteta u Sarajevu“, Zavod za transfuzijsku medicinu FBiH i dr.) za pružanje usluga zdravstvene zaštite za osigurana lica koje se ne mogu obavljati u zdravstvenim ustanovama Kantona.

Pored standardne mjesečne tranše iz Ugovora, Bolnice mogu ostvariti dodatna sredstva prema kvaliteti šifriranja i prema AR-DRG klasifikaciji uz uslov za ostvareni nivo težinskog koeficijenta iz Ugovora, koja su 31. 12. 2022. godine realizovana u iznosu 3.040.000 KM.

Odlukom Upravnog odbora od 23. 11. 2022. godine novčana sredstva od 13.000.000 KM, koja su osigurana izmjenama i dopunama finansijskog plana Zavoda, dodijeljena su ugovornim bolničkim zdravstvenim ustanovama, i to: Sveučilišnoj kliničkoj bolnici Mostar (9.101.063 KM), Kantonalnoj bolnici „Dr. Safet Mujić“ (3.118.233 KM) i Javnoj ustanovi Opća bolnica Konjic (780.704 KM) na ime plaćanja usluga zdravstvene zaštite, a zbog povećanja troškova rada uzrokovanog primjenom Kolektivnog ugovora o pravima i obavezama poslodavaca i radnika iz djelatnosti doktora medicine i stomatologije na području Kantona i povećanjem cijena potrošnog i drugog medicinskog materijala. Zavod je sa bolnicama potpisao anekse ugovora 23. 12. 2022. godine. **Nije prezentovana dokumentacija na osnovu koje je izmjenama i dopunama finansijskog plana planiran iznos sredstava za raspodjelu bolnicama, odnosno dokumentacija iz koje bi bilo vidljivo na koji način je izvršena raspodjela sredstava bolnicama na ime plaćanja usluga zdravstvene zaštite. Naime, sredstva su namijenjena za povećanja troškova rada uzrokovanog primjenom Kolektivnog ugovora o pravima i obavezama poslodavaca i radnika iz djelatnosti doktora medicine i stomatologije na području Kantona i povećanja cijena potrošnog i drugog medicinskog materijala.**²⁵

Usluge primarne zdravstvene zaštite iskazane su u iznosu od 31.757.372 KM. Zavod je potpisao ugovore sa nosiocima primarne zdravstvene zaštite (dvanaest domova zdravlja) i to sa domovima zdravlja (Mostar, Čapljina, Čitluk, Jablanica, Rama, Stolac, Stari Grad Mostar, Konjic, Neum, Ravno, Šćipe i Uzinovići) kao i za pružanje usluga specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite koju pružaju domovi zdravlja, koji pored uslova, prostora i opreme imaju i stalno zaposlen kadar za pružanje ovih usluga. Ugovorima je propisan način pružanja usluga i njihovo finansiranje, a doznake se vrše mjesečno u utvrđenim iznosima.

Revizijom je utvrđeno da je u okviru **porodične medicine** evidentirano 386.367 KM za nagradno plaćanje timovima porodične medicine za 2022. godinu. Obračun za stimulativno/nagradno plaćanje za 2022. od 5. 1. 2023. utvrđen je prema kriterijima za stimulativno/nagradno plaćanje verificiranih timova porodične i pedijatrijske medicine, te domova zdravlja u Kantonu (timovi porodične medicine 202.196 KM i domovi zdravlja 184.171 KM). Sa domovima zdravlja su potpisani aneksi ugovora u februaru 2023. godine kojima su utvrđeni iznosi za jednokratnu isplatu sredstava za 2022. godinu po ovom osnovu. Domovi zdravlja su dostavili dokumentaciju Zavodu o pravdanju utrošenih sredstava. Utvrđeno je da u Odluci o osnovama, kriterijima, mjerilima za zaključivanje ugovora sa zdravstvenim ustanovama koje osiguravaju usluge zdravstvene zaštite, a finansiraju se iz sredstava zavoda, nije usvojena Metodologija nagradnog plaćanja, kao ni indikatori za praćenje ostvarenih rezultata timova porodične medicine koji bi bili osnov za isplate nagradnog plaćanja timovima porodične medicine. Ova Odluka nije usaglašena s Naredbom kojom je regulisano nagradno plaćanje timovima medicine.

²⁵ Novi Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i radnika iz djelatnosti doktora medicine i stomatologije na području Hercegovačko-neretvanskog kantona u primjeni je od avgusta 2022. godine.

Usluge specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite iskazane su u iznosu od 26.639.498 KM. Od ukupnih troškova ovih usluga, 24.196.068 KM odnosi se na rashode nastale po osnovu zaključenih ugovora s bolnicama, a 2.443.430 KM po osnovu zaključenih ugovora s domovima zdravlja.

Provedenom revizijom, utvrdili smo da Zavod, prilikom planiranja pripadajućih sredstava i ugovaranja zdravstvenih usluga sa zdravstvenim ustanovama na području Kantona za 2022. godinu, iako je trebao, nije donio Program zdravstvene zaštite o pružanju zdravstvenih usluga na području Kantona za 2022. godinu, jer nadležni ministar zdravstva nije donio plan i program mjera zdravstvene zaštite. Također, Zavod nije primijenio Naredbu federalnog ministra zdravstva o standardima i normativima zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja u FBiH i Jedinствenu metodologiju, što nije u skladu s članom 35. Zakona o zdravstvenom osiguranju i članom 52. Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Konstatovano je da Zavod ugovaranje usluga zdravstvene zaštite na području Hercegovačko-neretvanskog kantona sa zdravstvenim ustanovama zaključivao na osnovu Smjernica Upravnog odbora za obračun sredstava za finansiranje usluga zdravstvene zaštite, Odluke Vlade o osnovama, kriterijima, mjerilima za zaključivanje ugovora sa zdravstvenim ustanovama koje osiguravaju usluge zdravstvene zaštite, a finansiraju se iz sredstava Zavoda i Odluke o izboru zdravstvenih ustanova sa kojima će Zavod zaključiti ugovore o pružanju zdravstvenih usluga za 2022. godinu, a ne putem javne nabavke kako je propisano odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Zavod je tokom 2022. godine zaključio sa zdravstvenim ustanovama anekse ugovora o pružanju zdravstvene zaštite za 2022. godinu kojima su odobrena dodatna sredstva u iznosu 13.000.000 KM, bez adekvatne dokumentacije koja potvrđuje način na koji je izvršena raspodjela sredstava zdravstvenim ustanovama.

Preporuke:

- *potrebno je u saradnji sa Zavodom za javno zdravstvo Kantona i Ministarstvom zdravstva, rada i socijalne skrbi Kantona, donositi program zdravstvene zaštite za svaku kalendarsku godinu;*
- *obračun sredstava za ugovaranje usluga zdravstvene zaštite vršiti u skladu sa Naredbom federalnog ministra zdravstva o standardima i normativima zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja u FBiH i Jedinствenom metodologijom kojom se bliže utvrđuju kriteriji i mjerila za zaključivanja ugovora između mjerodavnog zavoda zdravstvenog osiguranja i zdravstvene ustanove;*
- *u saradnji sa Vladom Hercegovačko-neretvanskog kantona osigurati da se ugovaranje usluga zdravstvene zaštite za područje Hercegovačko-neretvanskog kantona provodi putem postupaka javne nabavke, a ugovori o pružanju usluga zdravstvene zaštite zaključuju sa najpovoljnijim ponuđačima, kako je propisano odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti.*

Troškovi lijekova s pozitivne Liste lijekova i farmaceutskih usluga iskazani su u iznosu od 14.308.850 KM, od čega se na lijekove odnosi iznos od 12.340.667 KM, a iznos od 1.968.183 KM se odnosi na farmaceutske usluge. Do 22. 7. 2022. godine, na snazi je bila Odluka o utvrđivanju liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanskog kantona iz 2019. godine koja je u primjeni od 1. 1. 2020. godine i njene izmjene i dopune, kada je donesena nova Odluka o utvrđivanju liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanskog kantona,²⁶ u kojoj su usklađene cijene sa cijenama Agencije za lijekove i medicinska sredstva. Na listi lijekova nalazi se ukupno 150 lijekova sa 641 oblikom i jačinom. Zavod finansira nabavku lijekova u skladu sa potrebama Kantona i raspoloživim finansijskim sredstvima utvrđenim u finansijskom planu Zavoda u skladu sa članom 13. Zakona o lijekovima.²⁷ Zavod je 11. 10. 2021. godine objavio Javni poziv svim apotekama za dostavljanje prijave za ugovaranje usluga izdavanja lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda, a nakon provedenog javnog poziva, Zavod je zaključio ugovore sa 72 apoteke.

²⁶ „Sl. novine Hercegovačko-neretvanskog kantona“, br. 6/22 i 10/22

²⁷ „Sl. novine FBiH“, br. 109/12

Propisivanje i izdavanje lijekova obavlja se elektronski, putem IZIS-a. Apoteke su obavezne osiguravati opskrbu lijekova po cijenama utvrđenim Pozitivnom listom lijekova, pratiti potrošnju lijekova primjenom e-receptata kroz IZIS i svojim elektronskim potpisom na e-receptu potvrđivati izdavanje lijekova, dostavljati prvog u mjesecu za prethodni mjesec račun za lijekove po utvrđenim cijenama sa Liste lijekova s PDV-om i račun za obradu receptata koji uključuje bod za uslugu i participaciju. Na zahtjev Zavoda, apoteke su dužne dostaviti i podatke o potrošnji lijekova izvan Pozitivne liste lijekova. Ugovornoj apoteci pripada naknada od 1,65 KM s PDV-om po receptu, umjesto maloprodajne marže na cijene lijekova s Liste lijekova, u skladu s odredbama zaključenog ugovora i Odlukom o utvrđivanju cijene usluga za izdavanje lijekova od 23. 12. 2019. godine.

U vezi s ovim troškovima evidentirani su i izdaci „bod za uslugu“ u iznosu od 1.968.183 KM. Odlukom o utvrđivanju radne takse za izdavanje lijekova s Liste lijekova Zavoda od 19. 2. 2013. godine i dopunama i izmjenama od 9. 4. 2013. godine, kao i ugovorima koji su zaključeni s apotekama, utvrđeno je da apoteke naplaćuju radnu taksu u visini od 1 KM za svako originalno pakovanje lijeka, koja je prihod Zavoda, dok naknada za svako sljedeće pakovanje, ako je na jedan recept propisano više od jednog pakovanja, za svako dodatno pakiranje radna taksa se dijeli na način da 50% predstavlja prihod Zavoda, a 50% prihod ugovorne apoteke. U skladu s Odlukom o utvrđivanju radne takse za izdavanje lijekova sa Liste lijekova, za lica smještena u ustanove za socijalno i zdravstveno zbrinjavanje osoba s invaliditetom, ne vrši se naplata radne takse. Ugovorom s apotekama definisano je da su apoteke dužne dostaviti fakture za izdate lijekove s Pozitivne liste prvog radnog dana u tekućem mjesecu za prethodni mjesec i to fakturu za izdate lijekove po utvrđenim cijenama s Pozitivne liste kantona s PDV-om i fakturu za obradu receptata, koja uključuje bod i participaciju.

Uvidom u odabrani revizorski uzorak, konstatovali smo da apoteke ispostavljaju Zavodu na mjesečnom nivou fakture za izdate lijekove na recept i fakture za obradu receptata („bod za uslugu“), te da su fakture za obradu receptata umanjene za naplaćeni iznos radne takse. Sredstva naplaćena od osiguranika apoteke ne uplaćuju na transakcijski račun Zavoda u skladu s važećim odlukama i zaključenim ugovorima, iako je to prihod Zavoda. Prema pismenoj izjavi odgovornih osoba, za uspostavljanje ispravnog načina izdavanja faktura, kao i uplate participacije, neophodne su izmjene u IZIS-u, za šta je utvrđen rok 30. 6. 2023. godine. Nije nam prezentirano da su poduzete aktivnosti na izmjeni IZIS-a u skladu s utvrđenim rokom. Pored toga, konstatovali smo da fakture ugovornih apoteka, Zavod nije ispravno knjigovodstveno evidentirao. Zavod u svojim poslovnim knjigama evidentiranje ulaznih računa apoteka vrši na način da za iznos radne takse naplaćene kod apoteka umanjuje račune koje apoteke ispostavljaju za izdate lijekove na recept, te plaćanje prema apotekama umanjuje za iznos participacije, a fakture za obradu receptata evidentira ispravno. Ovakav način knjigovodstveno evidentiranja nema uticaja na iskazani finansijski rezultat, ali za posljedicu ima da su u Godišnjim finansijskim izvještajima manje iskazani rashodi lijekova na recept i prihodi od participacija.

Ugovorne apoteke ne vrše Zavodu uplatu sredstava od radne takse (participacije) za izdate lijekove na recept, već se za naplaćeni iznos umanjuju mjesečne fakture za izdate lijekove, što nije u skladu s Odlukom o utvrđivanju radne takse za izdavanje lijekova s Liste lijekova i ugovorima zaključenim s apotekama. Ovakav način evidentiranja za posljedicu ima manje iskazane prihode i rashode Zavoda u Godišnjim finansijskim izvještajima za 2022. godinu za iznos participacije koju naplaćuju apoteke, ali bez uticaja na finansijski rezultat.

Preporuka:

- ***poduzeti aktivnosti prema ugovornim apotekama s ciljem uplate participacija po osnovu izdatih lijekova na recept, u skladu s Odlukom o utvrđivanju radne takse za izdavanje lijekova i zaključenim ugovorima sa apotekama.***

Troškovi ortopedskih i drugih medicinskih pomagala iskazani su u iznosu od 3.302.322 KM. Finansijskim planom i njegovim izmjenama i dopunama, ovi troškovi su planirani u iznosu od 3.450.000 KM, te je ostvarenje na ovoj poziciji manje za 147.678 KM u odnosu na planirana sredstva. U odnosu na ostvarenje iz 2021. godine, ostvareno je povećanje za 680.851 KM, što je u najvećoj mjeri rezultat normalizacije režima rada i prijema osiguranika u bolnicama u 2022. godini.

Najznačajnije stavke u strukturi troškovi ortopedskih i drugih pomagala su: pelene (329.310 KM), totalna endoproteza kuka (297.001 KM), senzor za mjerenje šećera u krvi (165.268 KM), vrećice za kolostomu (153.382 KM), aparat za pojačanje sluha (135.900 KM), silikonski uložak sa adapterom (121.368 KM), intraokularna leća za operaciju katarakte - savitljiva (107.880 KM), ortodonski aparati (97.250 KM), i intraokularna leća za operaciju katarakte-viskoelastik (86.530 KM).

Ortopedska i druga pomagala, odobravaju se na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja, a na prijedlog ljekara specijaliste. Pravo osiguranih lica na ortopedska i druga pomagala, stomatološko-protetsku pomoć i stomatološko-protetske nadomjeske, u skladu sa utvrđenom medicinskom indikacijom, propisano je članom 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju, a obim ovih prava utvrđuje se kantonalnim propisom. Prava osiguranika na području Kantona, utvrđena su Odlukom Vlade Kantona o obimu prava na korištenje ortopedskih i drugih pomagala koji se mogu propisivati u okviru obaveznog zdravstvenog osiguranja i njenom izmjenom i dopunom (u daljem tekstu: Odluka o obimu prava),²⁸ u skladu sa Listom ortopedskih i drugih pomagala koji se mogu propisivati u okviru obaveznog zdravstvenog osiguranja. U skladu s Odlukom o obimu prava, visinu učešća Zavoda utvrđuje Upravni odbor Zavoda. Shodno tome, visina učešća Zavoda u troškovima nabavke ortopedskih i drugih pomagala, utvrđenih Listom pomagala, propisana je Odlukom Upravnog odbora o visini učestvovanja Zavoda u troškovima nabavke ortopedskih i drugih pomagala koja se mogu propisati u okviru obaveznog zdravstvenog osiguranja, koju je Upravni odbor usvojio 6. 7. 2021. godine,²⁹ a koja je bila na snazi do donošenja nove odluke 5. 8. 2022. godine (stupila na snagu 8. 8. 2022. godine). Ovom Odlukom propisano je trajanje pomagala u mjesecima, indikacije za propisivanje pomagala i visina učešća Zavoda. Zavod je 16. 12. 2021. godine objavio Javni poziv za dostavljanje prijava za zaključenje ugovora za isporuku ortopedskih i drugih pomagala osiguranim osobama, u kojem su kao dio prijave navedene i izjave ponuđača da prihvataju Odluku o obimu prava, kao i Odluku o visini učestvovanja Zavoda u troškovima nabavke ortopedskih i drugih pomagala koja se mogu propisati u okviru obaveznog zdravstvenog osiguranja. Ugovori o nabavci i isporuci ortopedskih pomagala za 2022. godinu, zaključeni su sa deset ortopedskih kuća i 13 apoteka kojima su uređena međusobna, prava, obaveze i odgovornosti u vezi nabavke i isporuke ortopedskih pomagala. Ugovorom je između ostalog utvrđeno da je u visinu učešća Zavoda u troškovima nabavke pomagala uračunat PDV i svi zavisni troškovi nabavke. Ukoliko je ugovorena cijena nekog od ortopedskih i drugih pomagala niža od iznosa utvrđenog Odlukom o visini sudjelovanja, Zavod plaća stvarnu cijenu pomagala shodno jediničnoj cijeni iz dostavljenog cjenovnika/ponude, a u slučaju da je cijena viša od iznosa utvrđenog Odlukom o sudjelovanju, osigurano lice plaća razliku. Također, ugovorom je utvrđeno da Zavod pored kontinuirane kontrole poštivanja ugovornih obaveza kroz IZIS, u cilju zaštite prava osiguranih osoba može vršiti kontrolu primjene ugovornih odredbi u svakom ugovorenim maloprodajnom objektu dobavljača. Dobavljač ima obavezu da u svakom ugovornom maloprodajnom objektu osigura dostupnost Zavoda informatičkoj opremi koja koristi za pristup IZIS-u.

Tokom 2022. godine, kontrolori Zavoda su kontinuirano vršili kontrole izdavanja ortopedskih i drugih pomagala kroz IZIS, ali Zavod nije provodio direktnu kontrolu ugovornih odredbi u maloprodajnim objektima dobavljača, izuzev periodičnih kontrola koje je Zavod provodio s ciljem provjere dostupnosti pomagala kod dobavljača. U januaru 2023. godine, Služba kontrolinga je provela analizu realiziranih odobrenja za nabavku ortopedskih i drugih pomagala u 2022. godini. Pored toga, u januaru 2023. godine sačinjen je i Izvještaj o nadzoru i kontroli ugovornih subjekata zavoda za 2022. godinu, čiji je predmet između ostalog bila informacija o nadzoru nad propisivanjem, izdavanjem i evidencijom ortopedskih i drugih pomagala koja se mogu propisivati u okviru obaveznog zdravstvenog osiguranja. U okviru provedenog nadzora, Služba za kontrolu prava iz zdravstvenog osiguranja je u skladu s planom kontrola izvršila za osam mjeseci redovni nadzor i kontrolu ugovornih dobavljača ortopedskih i drugih pomagala, kontrolišući dostupnost ovih pomagala, a izvršenim kontrolama nisu utvrđena kršenja ugovora u pogledu dostupnosti i isporuke pomagala osiguranim osobama Zavoda.

²⁸ „Narodne novine HNK“, br. 11/14, 6/18, 3/19, 2/20, 6/21 i 8/22

²⁹ „Narodne novine Hercegovačko-neretvanskog kantona“, br. 6/21

Zavod na godišnjem nivou provodi anketu o zadovoljstvu osiguranika – korisnika ortopedskih i drugih pomagala i eventualnim žalbama u vezi s pomagalima koje nude ugovorne ortopedske kuće i apoteke. Prema prezentiranim rezultatima provedene ankete za 2022. godinu, ispitni osiguranici su zadovoljni s postojećim procesom realizacije ortopedskih i drugih pomagala, a većina je zadovoljna i sa kvalitetom dostupnih ortopedskih pomagala. Nakon provedenih anketa o zadovoljstvu osiguranika, u skladu s rezultatima Zavod sačinjava Prijedlog aktivnosti i mjera, kako bi se unaprijedilo zadovoljstvo korisnika ortopedskih pomagala (povećati učešće Zavoda u troškovima ortopedskih i drugih pomagala).

Troškovi liječenja u inostranstvu iskazani su u ukupnom iznosu od 1.005.808 KM, što je za 244.192 KM manje od planiranih. Od ukupnih troškova na obračun po Međunarodnim konvencijama se odnosi 206.888 KM, koji se realiziraju preko Federalnog zavoda, a na troškove liječenja u inostranstvu 798.920 KM. Realizovana sredstava za liječenje u inostranstvu 798.920 KM odnose se najvećim dijelom na: troškove bolničkog liječenja 423.442 KM, troškovi dijagnostike 324.421 KM, usluge konsultativno-specijalističke zdravstvene zaštite 34.609 KM i usluge pružene rehabilitacije 15.983 KM.

Pravilnikom o načinu i uslovima za upućivanje osiguranih osoba na liječenje van Kantona i njegovim izmjenama³⁰ utvrđeno je da se osigurane osobe Zavoda mogu uputiti na liječenje van Kantona ako se u proceduri liječenja utvrdi da je osiguranoj osobi potrebno pružanje zdravstvenih usluga specijalističko konsultativne i bolničke zdravstvene zaštite koje se ne mogu osigurati u zdravstvenim ustanovama na teritoriji Kantona. Zahtjeve za liječenje van Kantona rješava Ljekarska komisija za upućivanje osiguranih osoba na liječenje van Kantona.

Uvidom u dokumentaciju konstatujemo da je Ljekarska komisija izdavala uputnice osiguranicima Kantona za liječenje u inostranstvu, kao i da su za pružene zdravstvene usluge, zdravstvene ustanove u inostranstvu ispostavljale fakture koje su plaćane na teret Zavoda u potpunosti. Pravilnikom o načinu i uslovima za upućivanje osiguranih osoba na liječenje van Kantona, regulisan je način upućivanja osiguranika na liječenje u inostranstvo na teret Zavoda samo ako je u pitanju oboljenje, stanje ili povreda, koja se ne može liječiti u zdravstvenim ustanovama u FBiH, a u zdravstvenoj ustanovi u inostranstvu postoji mogućnost uspješnog liječenja.

Kontrola izvršenja programa zdravstvene zaštite

U skladu sa tačkom XXIII Jedinstvene metodologije, predmet kontrole u provođenju Programa zdravstvene zaštite o pružanju zdravstvenih usluga iz obaveznog zdravstvenog osiguranja (u daljem tekstu: Program) su između ostalog: pridržavanje zakonskih i podzakonskih propisa, ugovornih odredbi i općih akata Zavoda, izvršavanje ugovornih obaveza u vezi pružanja zdravstvene zaštite, tačnost podataka, koji se dostavljaju Zavodu i evidentiraju u knjigovodstvenim evidencijama, kao i namjensko trošenje ugovorenih sredstava za provođenje zdravstvene zaštite. Tačkom XXIV Jedinstvene metodologije definisano je da kontrolu izvršenja zaključenih ugovora o Programu, vrše zavodi zdravstvenih osiguranja kontrolom ugovorenih zdravstvenih usluga i programa. Također je tačkom XXV definirano da se kontrola ostvaruje pregledom materijalno-finansijske i medicinske dokumentacije, te neposrednim uvidom u rad i dokumentaciju zdravstvene ustanove. Kontrola se obavlja na osnovu utvrđenog plana i programa i po nalogu direktora. Istom je propisana i forma Izvještaja o izvršenoj kontroli, kao i kome se isti dostavlja. Zaključenim ugovorima je regulisano da Zavod vrši stalnu kontrolu primjene ugovorenih odredbi kao i kontrolu utroška namjenski transferiranih sredstava, kao i da zdravstvene ustanove trebaju omogućiti obavljanje kontrole na zahtjev Zavoda i osigurati raspoloživost i dostavu podataka koji su bitni za realizaciju Ugovora. Također, prema zaključenim ugovorima Zavod obavlja kontrolu u skladu sa Pravilnikom o načinu provođenja nadzora i kontrole (2020. godina). Prema navedenom Pravilniku, nadzor može biti redovan i provodi se u kontinuitetu u skladu sa usvojenim Planom i programom redovnih kontrola za tekuću godinu, kojeg provode kontrolori (kontrola u opisu poslova radnog mjesta) i vanredna kontrola. Nakon obavljenog nadzora osobe koje su vršile kontrolu sačinjavaju zapisnik o provedenim radnjama u postupku kontrole (pisanom ili elektroničkom obliku), a nakon provedenih kontrola svih ugovornih subjekata kontrolori, odnosno odgovorne osobe, sastavljaju mjesečni izvještaj koji se dostavlja direktoru i rukovodiocu Sektora za zdravstvo Zavoda.

³⁰ Zavod je koristio tokom 2022. godine Pravilnik o načinu i uslovima za upućivanje osiguranih osoba na liječenje van Kantona i njegove izmjene od 20. 12. 2016.godine; 29. 7. 2021.godine; 7. 6.2022. godine i 30. 12. 2022. godine

Upravni odbor je 14. 3. 2023. godine usvojio Izvještaj o izvršenim kontrolama svih ugovornih subjekata u 2022. godini. Navedeni izvještaj obuhvata sljedeće kontrole: dobavljača ortopedskih i drugih pomagala; opravdanost bolovanja; propisivanje lijekova s Pozitivne liste lijekova Kantona (ambulante porodične medicine i ugovorne apoteke); evidencija radnog vremena ambulant porodične medicine i dr. Naime, ove kontrole su vršene na sljedeće načine: kontrola dostupnosti ortopedskih pomagala koja su predmet javnog poziva; kontrola kartona osiguranika u domovima zdravlja (opravdanost bolovanja); „on line“ kontrola propisivanja lijekova u domovima zdravlja; kontrola ugovornih apoteka (kontrola računa); kontrola kroz elektronsku bazu podataka ambulant porodične medicine, kontrola usluga šifriranih po AR DRG klasifikaciji u bolničkim zdravstvenim ustanovama i dr. Navedeno je u istom Izvještaju da je tokom 2022. godine provedeno 410 kontrola (95 kontrola bolovanja, 19 kontrola dobavljača ortopedskih i drugih pomagala; 105 kontrola apoteka i 194 „on line“ kontrole propisivanja lijekova); kontrola 876 računa apoteka; kontrola 846 računa dobavljača ortopedskih pomagala i dr. U navedenom Izvještaju je konstatovano da je u 4% provedenih kontrola utvrđeno kršenje ugovornih obaveza, zbog čega je izvršeno umanjeње ugovornih tranši u iznosu 7.673 KM. **Naime navedene provedene kontrole su ujedno i redovni radni zadaci sistematizovanih radnih mjesta u Sektoru za zdravstvo Zavoda.**

Kontinuiran nadzor nad izvršenjem ugovorenih obaveza sa zdravstvenim ustanovama kao i provođenje terenskih kontrola sadržan je u Planu rada Stručne službe Zavoda za 2022. godinu.

Osim što su zaposlenici Sektora za zdravstvo Zavoda tokom 2022. godine u okviru svojih radnih zadataka provodili kontrole izvršenja ugovornih obaveza po zaključenim ugovorima sa zdravstvenim ustanovama, apotekama, dobavljačima ortopedskih pomagala i dr. (ove kontrole su redovni poslovi sistematizovanih radnih mjesta Sektora za zdravstvo Zavoda), Zavod tokom 2022. godine nije sačinio Plan i program redovnih kontrola za 2022. godinu niti je vršio druge kontrole izvršenja ugovorenih obaveza po zaključenim ugovorima kako je propisano Pravilnikom o načinu provođenja nadzora i kontrole i članovima 22., 23. i 24. zaključenih ugovora o regulisanju međusobnih odnosa u vezi s pružanjem usluga zdravstvene zaštite. Predmet kontrola su trebali biti rashodi zdravstvene zaštite u iznosu od 134.998.121 KM koji obuhvataju usluge bolničke zdravstvene zaštite 58.990.079 KM, usluge primarne zdravstvene zaštite 31.757.372 KM, konsultativno-specijalističku zdravstvenu zaštitu 26.639.498 KM, lijekove s pozitivne Liste lijekova i farmaceutske usluge 14.308.850 KM, izdatke za ortopedska pomagala 3.302.322 KM. Također, konstatovali smo da odgovorne osobe (kontrolori) nisu sačinjavali zapisnike o provedenim radnjama u postupku kontrole kako je propisano Pravilnikom o načinu provođenja nadzora i kontrole.

Preporuka:

- ***donijeti plan i program redovnih kontrola, provoditi kontrolu i praćenje izvršenja ugovorenih obaveza u vezi pružanja zdravstvene zaštite i izvještavati o provedenoj kontroli u skladu s Pravilnikom o načinu provođenja nadzora i kontrole.***

6.1.2.3 Tekući transferi i drugi tekući rashodi

Tekući transferi i drugi tekući rashodi iskazani su u iznosu od 5.403.138 KM, a njihovu strukturu čine: tekući transferi pojedincima (3.016.116 KM), tekući transferi zdravstvenim ustanovama (2.357.781 KM), tekući transferi neprofitnim organizacijama (10.900 KM) i drugi tekući rashodi (18.341 KM).

Tekući transferi pojedincima iskazani su u iznosu od 3.016.126 KM, a najvećim dijelom se odnose na: naknade bolovanja preko 42 dana (1.858.718 KM), transferi pojedincima za lijekove (691.115 KM), transferi pojedincima za liječenje (208.475 KM), pomoć za lijekove oboljelim od celijakije (95.304 KM) i putni troškovi i dnevnice zbog ostvarivanja zdravstvene zaštite (91.568 KM).

Tekući transfer za naknadu za bolovanje preko 42 dana iskazan je u iznosu od 1.858.718 KM, što je za 230.660 KM manje u odnosu na 2021. godinu, a u odnosu na planirana sredstva od 2.000.000 KM predstavlja ostvarenje od 92,94%.

Uslovi, način i postupak ostvarivanja prava na naknade plaće za vrijeme privremene spriječenosti za rad, kao i visina (najviši i najniži iznos) naknade, koja se isplaćuje na teret Zavoda, definisani su Pravilnikom o refundiranju naknade plaće za vrijeme privremene spriječenosti za rad na teret Zavoda iz 2016. godine i njegovim izmjenama i dopunama, koji je bio u primjeni do donošenja novog Pravilnika 25. 5. 2022. godine.

Zahtjev za povrat isplaćene naknade plaće za vrijeme privremene spriječenosti za rad podnosi poslodavac u nadležni područni ured Zavoda prema mjestu prebivališta osiguranika, a najkasnije u roku od 45 dana od dana isplate plaće za mjesec za koji traži refundiranje, nakon čega se u Zavodu obavlja formalna, suštinska i medicinska kontrola podnesenih zahtjeva. Zavod postupa po zahtjevima najkasnije 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Privremenu spriječenost za rad utvrđuje se u ugovornim zdravstvenim ustanovama, koju za prva 42 dana spriječenosti za rad utvrđuje izabrani doktor medicine, a preko 42 dana Prvostepena ljekarska komisija, imenovana od strane zdravstvenih ustanova. U skladu s Pravilnikom o postupku i kriterijima za utvrđivanje privremene spriječenosti za rad,³¹ nadzor nad radom izabranog doktora medicine i Prvostepene ljekarske komisije, u djelu izdavanja nalaza i ocjene o privremenoj spriječenosti za rad vrši direktor ugovorne zdravstvene ustanove, odnosno ovlaštena osoba privatne prakse sa kojom Zavod ima zaključen ugovor, kontrolori Zavoda i stručna tijela koja odredi Upravni odbor Zavoda.

Ostali transferi pojedincima (transferi za liječene, lijekove, lijekove za celijakiju i putne troškove osiguranika) se realizuju na osnovu pojedinačnih rješenja komisija Zavoda, nakon što osiguranici podnesu zahtjev sa popratnom dokumentacijom (fakture i medicinska dokumentacija).

Uvidom u odabrani uzorak tekućih transfera pojedincima nismo konstatovali nepravilnosti.

Tekući transferi zdravstvenim ustanovama iskazani su u iznosu od 2.357.781 KM i odnose se na: transfer sredstava od prihoda participacije (1.854.060 KM), transfer po osnovu prihoda od inostranog osiguranja (303.721 KM) i jednokratni transfer zdravstvenim ustanovama (200.000 KM).

Transfer sredstava od prihoda participacije na datum bilansa iskazan u iznosu 1.854.060 KM.

Upravni odbor je 18. 2. 2022. godine donio Odluku o doznačavanju sredstava ličnog učešća osiguranih osoba u pokriću dijela troškova zdravstvene zaštite zdravstvenim ustanovama, kao i njenu izmjenu 3. 3. 2022. godine. Odlukom je utvrđeno da se sredstva u visini 70% iznosa prikupljenih sredstava doznačavaju zdravstvenim ustanovama koje su u ugovornom odnosu sa Zavodom i pružaju usluge primarne, specijalističko-konsultativne i bolničke zdravstvene zaštite prema vrsti i količini pružanih usluga. Direktor Zavoda donosi Odluku o isplati sredstava za svaku zdravstvenu ustanovu kojoj se doznačavaju sredstva. Doznačena sredstva ugovorne zdravstvene ustanove koriste za materijalne troškove. Ugovorima o regulisanju međusobnih odnosa koje Zavod zaključuje sa zdravstvenim ustanovama definisano je da će se sredstva doznačena zdravstvenim ustanovama koristiti za materijalne troškove i da je obaveza zdravstvenih ustanova da u roku 30 dana od uplate sredstava na njihove transakcijske račune dostave izvještaje o utrošenim sredstvima s dokazima o izvršenom plaćanju. Protokom vremena od 120 dana od dana doznačavanja sredstava iz ovog Ugovora, zdravstvena ustanova se obavezuje, da po osnovu pisanog zahtjeva Zavoda, iznos sredstava koja djelimično ili u cijelosti nisu opravdana, doznači na račun Zavoda.

Najveći dio transfera u iznosu od 1.832.462 KM (sredstva prikupljena do 28. 2. 2022. godine) doznačen je zdravstvenim ustanovama u periodu 23. 3. – 5. 4. 2022. godine sa kojima su zaključeni ugovori o pružanju zdravstvene zaštite.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, konstatovano je da su zdravstvene ustanove dostavljale Izvještaje o utrošenim sredstvima sa dokazom o plaćanju, na osnovu kojih je utvrđeno da su sredstva namjenski utrošena, odnosno za pokriće materijalnih troškova.

Tekući transferi po osnovu prihoda od ino osiguranja na datum bilansa iskazani su u iznosu od 303.721 KM.

³¹ „Sl. novine FBiH“, br. 3/17

Zavod zdravstvenim ustanovama sa područja Kantona uplaćuje 80% sredstava priznatih od inozemnih nositelja socijalnog osiguranja po ispostavljenim računima, što je definisano Odlukom Upravnog odbora o doznačavanju dijela sredstava zdravstvenim ustanovama na ime pružanja zdravstvenih usluga inoosiguranicima (2009. godina) i zaključenim Ugovorima o regulisanju međusobnih odnosa u vezi pružanjem usluga zdravstvene zaštite sa zdravstvenim ustanovama sa područja Kantona.

Usluge nastale po osnovu pruženih usluga hitne zdravstvene zaštite inostranim osiguranicima na osnovu međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranja nisu planirane na odgovarajućoj poziciji jer predstavljaju ugovorene i druge posebne usluge. Navedeni način planiranja i posljedično knjigovodstvenog evidentiranja ovih usluga u okviru tekućih transfera ima za posljedicu precijenjene rashode po osnovu tekućih transfera i potcijenjene rashode ugovorenih usluga na datum bilansa. Preporuku u vezi navedenog dali smo u tački 5.1 Izvještaja.

Provedenom revizijom konstatovali smo da se navedeni rashodi po osnovu ino osiguranja ne priznaju u skladu s članom 76. Zakona o budžetima u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH, Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenim politikama Zavoda, kojim je definisano da se rashodi i izdaci priznaju po osnovu nastanka poslovnog događaja (obaveze) u izvještajnom periodu na koji se odnose neovisno od plaćanja (detaljnije u tački 6.2.1 Izvještaja).

Ostali transferi za zdravstvo iskazani su u iznosu 200.000 KM, a odnose se na transfer sredstava za sufinansiranje specijalističkog stažiranja iz porodične medicine. Sredstva za isplatu ovog transfera, obezbijeđena su Finansijskim planom Zavoda za 2022. godinu, kao i Strateškim planom Zavoda za period 2021-2024 godina, te su odobrena za doktore domova zdravlja, koji obavljaju specijalističko stažiranje u periodu 2021-2024. godina. Zavod je zaključio ugovore o transferu sredstava za sufinansiranje specijalističkog stažiranja iz porodične medicine sa Domom zdravlja Mostar (160.000 KM za osam specijalizanata), Domom zdravlja „Stari Grad“ Mostar (20.000 KM za jednog specijalizanta) i Javnom ustanovom Dom zdravlja Konjic (20.000 KM za jednog specijalizanta). Ovim ugovorima utvrđeno je da će Zavod izvršiti jednokratnu isplatu zdravstvenim ustanovama i to 20.000 KM po jednoj specijalizaciji za svakog doktora, za kojeg zdravstvena ustanova dostavi ovjerenu kopiju Rješenja Federalnog Ministarstva zdravstva odobrenoj specijalizaciji iz porodične medicine, te specijalističkom stažu, Izjavu mentora kojom potvrđuje da doktor prolazi utvrđeni plan i program specijalizacije u godini u kojoj se vrši isplata sredstava, u roku od 30 dana od dana dostave ove dokumentacije. Ugovorima je definisano da će Zavod transferirati sredstava za sufinansiranje specijalističkog stažiranja po jednom doktoru najduže četiri godine, odnosno tri godine, ukoliko doktor ima završenu PAT edukaciju, te da će vršiti stalnu kontrolu primjene ugovornih odredbi.

U odabranom uzorku tekućih transfera zdravstvenim ustanovama smo konstatovali da nema nepravilnosti, osim priznavanja rashoda po osnovu ino osiguranja.

Drugi tekući rashodi iskazani su u iznosu od 18.341 KM, a odnose se na naknade za povrat više ili pogrešno uplaćenih sredstava.

6.1.2.4 Kapitalni transferi

Kapitalni transferi na 31. 12. 2022. godine realizovani su u iznosu od 2.281.424 KM i odnose se na otplatu glavnice preuzetih obaveza od Hercegovačko-neretvanskog kantona, i to: po ugovoru o kreditu kod Saudijskog fonda za razvoj (glavnica 910.291 KM otplaćena u 2022. godini) i po ugovoru o kreditu kod Eksport-import banke Republike Koreje (glavnica 1.371.133 KM, otplaćena u 2022. godini).

Skupština Kantona je 20. 4. 2010. godine donijela Odluku o prihvatanju kredita Saudijskog fonda za razvoj za modernizaciju zdravstvenih ustanova na području Hercegovačko-neretvanskog kantona, kojom se prihvata zaduženje Kantona po kreditu Saudijskog fonda za razvoj. Ovom Odlukom definisano je da će kreditna sredstva biti utrošena po projektima zdravstvenih ustanova (Sveučilišna klinička bolnica Mostar, Kantonalna bolnica „Dr. Safet Mujić“ Mostar i Opća bolnica Konjic), te se zadužuje Vlada Kantona da u saradnji sa resornim ministarstvima i Zavodom, reguliše međusobne odnose u realiziranju kredita.

Nakon donošenja navedene Odluke, Razvojna banka FBiH i Kanton zaključili su 3. 9. 2010. godine Ugovor o kreditu kojim se reguliše povlačenje, korištenje i otplata kredita iz sredstava kredita Saudijskog fonda za razvoj, za finansiranje dijela Projekta dovršetka i opremanja četiri bolnice (od čega tri medicinske ustanove na području Kantona: Sveučilišna klinička bolnica Mostar, Kantonalna bolnica „Dr. Safet Mujić“ Mostar i Opća bolnica Konjic).

Vlada Kantona je donijela 17. 1. 2011. godine Zaključak, kojim se zadužuje Upravni odbor Zavoda da donese odluku o preuzimanju obaveza po zaključenim ugovorima o kreditima kod Saudijskog fonda za razvoj, kredita Export-Import banke Republike Koreje i kredita Razvojne Banke FBiH, nakon čega je Vlada Kantona 17. 2. 2011. godine donijela Odluku kojom nalaže Upravnom odboru Zavoda da u najkraćem mogućem roku donese odluku o preuzimanju obaveza po zaključenom Ugovoru o kreditu kod Saudijskog fonda za razvoj za modernizaciju zdravstvenih ustanova na području Kantona. Odlukom Vlade Kantona stavljen je van snage Zaključak Vlade Kantona od 17. 1. 2011. godine.

Na osnovu Odluke Upravnog odbora o preuzimanju obaveza po zaključenom ugovoru o kreditu kod Saudijskog fonda za razvoj od 25. 2. 2011. godine, direktor Zavoda i predsjednik Vlade Kantona 14. 3. 2011. godine zaključili su Ugovor o regulisanju međusobnih odnosa u realizaciji kredita Saudijskog fonda za razvoj za modernizaciju zdravstvenih ustanova na području Kantona, kojim se Zavod obavezao da će u cijelosti otplatiti kredit Saudijskog fonda za razvoj. Odobreni kredit Kantonu koji će Zavod otplaćivati iznosi 39.562.500 SAR, što je po tada važećem fiksnom kursu (1 USD = 3,75 SAR) ekvivalentno iznosu 10.550.000 USD (Sveučilišna klinička bolnica Mostar: 24.843.750 SAR, Kantonalna bolnica „Dr. Safet Mujić“ Mostar: 13.218.750 SAR, Opća bolnica Konjic: 1.500.000 SAR). Rok otplate je 25 godina, uključujući grace period od pet godina.

Također, na osnovu Odluke Upravnog odbora od 25. 2. 2011. godine o preuzimanju obaveza po zaključenom Ugovoru o kreditu kod Export-Import Banke Republike Koreje za modernizaciju bolnica – faza II, direktor Zavoda i predsjednik Vlade Kantona su 14. 3. 2011. godine zaključili Ugovor o regulisanju međusobnih odnosa u realizaciji kredita Export-Import banke Republike Koreje. Zavod se ovim ugovorom obavezao da će u cijelosti otplatiti kredit Export-Import Banke Republike Koreje, koji je odobren Kantonu u korejskim vonima, koji ne prelazi ekvivalent od 12.343.609 USD (Sveučilišna klinička bolnica Mostar: 5.587.000 USD, Kantonalna bolnica „Dr. Safet Mujić“ Mostar: 4.534.000 USD, Opća bolnica Konjic: 2.222.609 USD). Rok otplate je 22 godine, uključujući grace period od pet godina. Nije prezentirana dokumentacija, odnosno akti koji su prethodili Odluci Upravnog odbora o preuzimanju obaveza po zaključenom ugovoru o kreditu kod Export-import banke Republike Koreje, ali prema izjavi odgovornih osoba u Sektoru za ekonomske poslove, prilikom obavljanja revizije za 2016. godinu, preuzimanje obaveza vršilo se na isti način kao i kod preuzimanja obaveza po kreditu od Saudijskog fonda za razvoj.

Ugovorima je regulisana obaveza Zavoda da u godišnjim finansijskim planovima osigura sredstva za otplatu kredita u skladu sa rokovima i uslovima definisanim u ugovoru. Plaćanje glavnice i kamata vršit će se u domaćoj valuti, preračunato po srednjem kursu Centralne banke BiH za USD na dan plaćanja obaveze u budžet Kantona.

Uz prethodne donesene odluke i zaključke Vlade Kantona i Skupštine Kantona, Zavod je uz saglasnost Upravnog odbora, **preuzeo otplatu kredita Saudijskog razvojnog fonda i Export-Import Banke Republike Koreje 2010. godine, koji su uzeti za finansiranje modernizacije zdravstvenih ustanova na području Kantona, što nije u skladu sa članom 13. Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Ovim članom Zakona nije predviđeno osiguranje sredstava za investicijsko ulaganje i investicijsko i tekuće održavanje zdravstvenih ustanova u finansijskom planu zavoda zdravstvenog osiguranja kantona, već da se sredstva za te namjene osiguravaju u budžetima kantona, u skladu sa planom i programom mjera zdravstvene zaštite za područje kantona koji utvrđuje Vlada Kantona na prijedlog resornog ministra. Navedeno nije ni u skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju, kojim je propisano da se obaveznim zdravstvenim osiguranjem osiguravaju osiguranicima i članovima porodice osiguranika prava na korištenje zdravstvene zaštite i prava na novčane naknade i pomoći u skladu sa ovim Zakonom.**

Preporuka:

- **potrebno je da organi upravljanja i rukovođenja Zavoda, u saradnji sa osnivačem, poduzmu aktivnosti koje će osigurati da se kapitalna ulaganja u zdravstvo, finansiraju iz budžeta Kantona u skladu s članom 13. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, a ne iz sredstava Zavoda, odnosno doprinosa za zdravstveno osiguranje.**

6.1.2.5 Izdaci za kamate

Izdaci za kamate na 31. 12. 2022. godine iznose 469.054 KM i odnose se na kamate za plaćanje obaveza po osnovu Saudijskog fonda za razvoj (278.825 KM) i Eksport-import banke Republike Koreje (190.229 KM).

6.1.2.6 Izdaci za nabavku stalnih sredstava

Izdaci za nabavku stalnih sredstava iskazani su u iznosu 1.113.640 KM, što je 31,65% u odnosu na planirani iznos od 3.519.000 KM. Naime, Planom javnih nabavki predviđen je i postupak nabavke Nabavka i implementacija eZdravstva, čija planirana vrijednost iznosi 2.009.400 KM bez PDV-a, koji nije realizovan (detaljnije u tački 8. Izvještaja).

Strukturu ovih izdataka čine: nabavka stalnih sredstava u obliku prava - software (887.036 KM), nabavka dva službena vozila (94.608 KM), nabavka kancelarijskog materijala (34.090 KM), nabavka kompjuterske opreme (32.683 KM), nabavka licenci (24.734 KM), nabavka namještaja (20.964 KM) i izdaci za rekonstrukciju građevinskog objekta (19.525 KM).

6.1.3 Finansijski rezultat

U finansijskim izvještajima Zavod je iskazao izvršenje prihoda i primitaka u iznosu od 167.830.259 KM i rashoda i izdataka od 157.953.621 KM. Pozitivan finansijski rezultat za 2022. godinu iskazan je u iznosu od 9.876.638 KM.

U finansijskim izvještajima za 2022. godinu neraspoređeni višak prihoda nad rashodima iskazan je u iznosu od 22.770.686 KM. Nije prezentirano da je Upravni odbor na datum bilansa donio odluku o rasporedu neraspoređenog viška prihoda nad rashodima iskazanog u iznosu od 22.770.686 KM. Napominjemo, da je Upravni odbor 14. 3. 2023. godine donio Odluku o izdvajanju u sredstava **rezerve (obavezna)** u iznosu 6.628.638 KM (4,2% od ukupnih rashoda ostvarenih u prošloj godini) u skladu s članom 106. Zakona o zdravstvenom osiguranju, kojim je propisana obaveza da se izdvoji obavezna rezerva u visini najmanje 5% ukupnih rashoda ostvarenih u prethodnoj godini.

Imajući u vidu da knjigovodstveno evidentiranje obaveza po osnovu stvarnih troškova za inostrane osiguranike, koje se odnose na period 2018-2021. godina nije vršeno u skladu sa modificiranim računovodstvenim načelom nastanka događaja, kako to nalaže Zakon o budžetima u FBiH i Računovodstvene politike Zavoda, nego u momentu plaćanja, to je imalo za posljedicu precijenjene rashode za 2022. godinu za 290.730 KM, što je uticalo i na finansijski rezultat za 2022. godinu (detaljnije obrazloženo u tački 6.2.1 Izvještaja).

Zavod ni u prethodnom periodu, a ni tokom 2022. godine nije knjigovodstveno iskazivao rashode za stvarne troškove za inostrane osiguranike kojima je pružena hitna zdravstvena usluga na području Kantona (za 2022. godinu nisu evidentirane obaveze i rashodi u iznosu od 1.759.193 KM) u skladu s članom 76. Zakona o budžetima u FBiH i Računovodstvenim politikama Zavoda, što je detaljnije obrazloženo u tački 6.2.1 Izvještaja, zbog čega ne možemo potvrditi iskazani finansijski rezultat u 2022. godini kao ni akumulirani finansijski rezultat.

6.2 BILANS STANJA

6.2.1 Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe

Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe iskazani su u iznosu od 43.406.854 KM. Njihovu strukturu čine: novčana sredstva u iznosu od 34.481.328 KM, kratkoročna potraživanja 8.718.549 KM i kratkoročna razgraničenja 206.977 KM.

Gotovina u blagajni i na transakcijskim računima na 31. 12. 2022. godine iznosila je 34.481.328 KM, od čega se na stanje na transakcijskim računima odnosi iznos od 34.480.819 KM, a na sredstva na blagajni iznos od 509 KM.

Zavod je u 2021. godini nakon provedenog direktnog sporazuma zaključio na period od dvije godine ugovor o nabavci bakarskih usluga s „Nova banka“ a.d. Banja Luka, kod koje ima otvoren transakcijski račun (34.412.534 KM) i devizni račun (68.284 KM). Zavod je usaglasio stanje novčanih sredstava na transakcijskom računa s bankom na datum bilansa, dok je na stanju na deviznom računu konstatovana neusaglašenost u iznosu od 1.287 KM.

Kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu od 8.718.549 KM, a odnose se na: potraživanja od Federalnog zavoda po osnovu paušalnih i stvarnih troškova na osnovu međunarodnih Ugovora o socijalnom osiguranju između Bosne i Hercegovine i drugih država (6.118.448 KM), potraživanja za unaprijed plaćene usluge (1.383.162 KM) i sumnjiva i sporna potraživanja po osnovu depozita kod Hercegovačke banke d.d. Mostar (822.903 KM) i ostala potraživanja (394.036 KM).

Potraživanja od Federalnog zavoda po osnovu stvarnih i paušalnih troškova iskazana su u iznosu od 6.118.448 KM od čega se na potraživanja za stvarne troškove odnosi 4.244.577 KM i za paušalne naknade 1.873.871 KM. Iskazana potraživanja po osnovu stvarnog obračuna troškova za inozemne osiguranike (4.244.577 KM), odnose se na pružene usluge hitne zdravstvene zaštite inostranim osiguranicima u zdravstvenim ustanovama na području Kantona, prema međunarodnim ugovorima o socijalnom osiguranju. Nakon pružene usluge hitne zdravstvene zaštite inostranim osiguranicima u zdravstvenim ustanovama na području Kantona, zdravstvene ustanove dostavljaju Zavodu fakture za izvršene usluge, koje Zavod knjigovodstveno evidentira na način da priznaje potraživanja od Federalnog zavoda u korist razgraničenih ostalih prihoda. Nakon što se izvrši uplata sredstava od Federalnog zavoda po priznatim fakturama po ovom osnovu, Zavod knjigovodstveno zatvara prethodno priznata potraživanja od Federalnog zavoda i razgraničene ostale prihode i evidentira pripadajući prihod. Također, Zavod priznaje obaveze prema zdravstvenim ustanovama i stvarne troškove, ali u momentu plaćanja obračuna zdravstvenim ustanovama (a to je po primitku sredstava od Federalnog zavoda), a ne kada Zavod zaprimi obračune od zdravstvenih ustanova za pružene usluge liječenja. Uvidom u dokumentaciju konstatovano je da je tokom 2022. godine izvršeno plaćanje zdravstvenim ustanovama za stvarne troškove koji se odnose na period 2018-2021. godina u iznosu od 290.730 KM,³² po kojem osnovu su priznati rashodi stvarnih troškova i obaveze prema zdravstvenim ustanovama u 2022. godini. **Navedeno nije u skladu s članom 76. Zakona o budžetima u FBiH, i Računovodstvenim politikama Zavoda, kojim je definisano da se rashodi i izdaci priznaju po osnovu nastanka poslovnog događaja (obaveze) u izvještajnom periodu na koji se odnose neovisno od plaćanja. S obzirom da je evidentiranje rashoda izvršeno u momentu plaćanja, iste je trebalo priznati na teret akumuliranog rezultata jer nije bilo osnova da se rashodi priznaju u 2022. godini. Navedeno je imalo za posljedicu precijenjene rashode u 2022. godini u iznosu od 290.730 KM i uticalo je na finansijski rezultat za 2022. godinu.**

³² Zdravstvenim ustanovama se uplaćuje 80% sredstava priznatih od inozemnih nositelja socijalnog osiguranja po ispostavljenim računima, što je definisano Odlukom o doznačavanju dijela sredstava zdravstvenim ustanovama na ime pružanja zdravstvenih usluga ino osiguranicima (2009 godina) i zaključenim Ugovorima o regulisanju međusobnih odnosa u vezi pružanjem usluga zdravstvene zaštite sa zdravstvenim ustanovama sa područja Kantona.

Iz prezentirane dokumentacije konstatovano je da Zavod nije knjigovodstveno evidentirao fakture zaprimljene tokom 2022. godine od zdravstvenih ustanova sa područja Kantona za izvršene usluge hitne zdravstvene zaštite ino osiguranicima u iznosu od 1.759.193 KM, jer se iste evidentiraju u momentu plaćanja zdravstvenim ustanovama, što je za posljedicu imalo da su potcijenjeni rashodi i obaveze za 2022. godinu za 1.759.193 KM, a imalo je i uticaja na finansijski rezultat za 2022. godinu. Imajući u vidu da je Zavod i u ranijem periodu na isti način evidentirao zaprimljene fakture zdravstvenih ustanova po navedenom osnovu, ne možemo procijeniti efekte na finansijske izvještaje. To nije skladu s članom 76. Zakona o budžetima u FBiH i Računovodstvenim politikama Zavoda.

Obavljenom revizijom konstatovali smo da Zavod vodi evidenciju potraživanja i obaveza proizašlih iz međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju, te raspolaže podacima o potraživanjima i obavezama po ovom osnovu. **Međutim, postoje razlike u tim evidencijama i evidencijama koje vodi Federalni zavod, odnosno određena neslaganja o stanjima paušalnih i stvarnih potraživanja iskazana u izvodima otvorenih stavki na 31. 12. 2022. godine.**

Federalni zavod je dostavio Zavodu međusobni obračun stvarnih i paušalnih troškova. Zavod do okončanja revizije nije usaglasio stanja s Federalnim zavodom po osnovu stvarnih i paušalnih naknada, odnosno po dostavljenim Izvodima za usaglašavanje stanja za svaku zemlju ugovornicu na 31. 12. 2022. godine. Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, zaključno sa 31. 12. 2022. godine Zavod potražuje od navedenog Federalnog zavoda na ime stvarnih troškova 4.244.577 KM (zbirno za sve države), a prema evidencijama Federalnog zavoda potraživanja za stvarne troškove iznose 3.416.505 KM.

Preporuke:

- ***rashode i obaveze evidentirati u skladu sa modificiranim računovodstvenim principom nastanka događaja u skladu s odredbama Zakona o budžetima u FBiH;***
- ***nastaviti aktivnosti prema Zavodu zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH kako bi se usaglasila potraživanja i obaveze proizašlih iz međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju.***

Potraživanja za unaprijed plaćene usluge iskazana su u iznosu od 1.383.162 KM a najznačajnija se odnose na dati avans Kantonalnoj bolnici „Dr. Safet Mujić“ (440.000 KM), Domu zdravlja Mostar (400.000 KM), Općoj bolnici Konjic (150.000 KM), Domu zdravlja Rama (100.000 KM) na osnovu odluka Upravnog odbora o isplatama predujma. Dati avansi zdravstvenim ustanovama odobreni su odlukama Upravnog odbora, nakon čega su zaključeni aneksi ugovora o regulisanju međusobnih odnosa u vezi sa pružanjem usluga zdravstvene zaštite za 2022. godinu, kojima su utvrđeni iznosi predujma i iznosi obročnog plaćanja, na način da se umanjuju ugovorene mjesečne tranše zdravstvenim ustanovama koje su utvrđene ugovorima o pružanju zdravstvene zaštite u Kantonu za 2022. godinu.

Sumnjiva i sporna potraživanja iskazana su u iznosu od 822.903 KM, a cjelokupan iznos odnosi se na potraživanja po osnovu depozita kod Hercegovačke banke d.d. Mostar.

U strukturi ostalih potraživanja u iznosu od 394.036 KM najznačajnija su potraživanja od JP HT Mostar po presudi Općinskog i Kantonalnog suda u Mostaru za isplaćene plaće za vrijeme porodiljnog odsustva zaposlenicima JP HT Mostar (330.906 KM), potraživanja od osiguravajućih kuća (15.658 KM) i od Centra za socijalni rad (8.596 KM).

Uvidom u prezentirane Izvode otvoreni stavki sa 31. 12. 2022. godine izvršeno je usaglašavanje sa kupcima (5.575.587 KM) za 64% iskazanih potraživanja. Najveći dio neusaglašenih potraživanja odnosi se na Federalni zavod.

Kratkoročna razgraničenja iskazana su u iznosu od 206.977 KM i u odnosu na prošlu godinu veća su za 15.216 KM. Razgraničenja se u cjelokupnom iznosu odnose na ostale razgraničene rashode.

6.2.2 Stalna sredstva

6.2.2.1 Stalna sredstva

Sadašnja (neotpisana) vrijednost stalnih sredstava na 31. 12. 2022. godine iskazana je u iznosu od 9.245.534 KM (nabavna vrijednost 15.759.666 KM i otpisana vrijednost 6.514.132 KM), a u istom iznosu su iskazani i izvori sredstava.

Strukturu iskazanih stalnih sredstava na datum bilansa čine: građevinski objekti 6.219.067 KM (nabavna vrijednost 8.193.244, ispravka vrijednosti 1.974.177 KM), oprema 460.153 KM (nabavna vrijednost 3.234.090 KM, ispravka vrijednosti 2.773.937 KM), stalna sredstva u obliku prava 1.249.154 KM (nabavna vrijednost 3.015.173 KM, ispravka vrijednosti 1.766.019 KM), ulaganja u tuđa stalna sredstva 615.900 KM, sredstva u pripremi 483.476 KM i sredstva van upotrebe 217.784 KM.

U 2022. godini vrijednost stalnih sredstava je povećana za iznos od 1.113.640 KM, što se najvećim dijelom odnosi na nabavku stalnih sredstava u obliku prava (887.036 KM) i nabavku dva službena vozila (94.608 KM).

Građevinski objekti iskazani su u iznosu 6.219.067 KM sadašnje vrijednosti, a u poslovnim knjigama evidentirani su sljedeći poslovni prostori: zgrada sjedišta Zavoda u Mostaru, ul. Dubrovačka bb; zgrada Područnog ureda Mostar- Ul. Braće Fejić 56; i poslovni prostori Područni ured Čitluk, Čapljina, Stolac, Konjic, Jablanica i Prozor), za koje je prezentovana sljedeća dokumentacija:

- za zgradu sjedišta Zavoda, zgradu u Konjicu i poslovni prostor Područni ured Stolac dokumentacija o vlasništvu;
- za poslovni prostor Područni ured Jablanica dokumentacija o posjedu;
- za poslovni prostor u Prozoru dokumentacija o suposjedu i suvlasništvu (2/3);
- za zgradu Područni ured Mostar (ranije bila u vlasništvu bivšeg SIZ-a) pravosnažna Presuda općinskog suda u Mostaru, koja je osnov za upis vlasništva u zemljišne knjige. Zavod je u 2021. godini angažovao advokatski ured za poduzimanje pravnih radnji u cilju etažiranja ovog prostora;
- Za poslovne prostore u kojim su smješteni Područni uredi u Čitluku i Čapljini, sadašnje vrijednosti 174.323 KM, Zavod ne posjeduje dokumentaciju o vlasništvu ili pravu raspolaganja, a u toku je postupak dokazivanja vlasništva.

Iako je u ranijem periodu Zavod poduzimao aktivnosti na obezbjeđenju dokumentacije, Zavod ne posjeduje dokumentaciju o vlasništvu ili pravu korištenja građevinskih objekata iskazanih u poslovnim knjigama sadašnje vrijednosti 174.323 KM.

Preporuka:

- ***nastaviti s aktivnostima na obezbjeđenju dokumentacije o vlasništvu ili pravu korištenja poslovnih prostora za imovinu evidentiranu u poslovnim knjigama Zavoda.***

U skladu s članom 18. Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH, članom 66. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH, vanbudžetski fondovi vrše revalorizaciju stalnih sredstava. Ovim propisima, kao i Računovodstvenim politikama Zavoda, definisano je da se knjigovodstveni iznos materijalnih sredstava obavezno koriguje ako je inflacija na godišnjoj razini mjerena rastom cijena viša od 10% ili 10% i više kumulativno od zadnje promjene vrijednosti sredstava. Revalorizacija se vrši primjenom indeksa promjene cijene, koje objavljuje Federalni zavod za statistiku. Efekti revalorizacije povećavaju izvore stalnih sredstava za razliku između rezultata revalorizacije nabavne vrijednosti i rezultata revalorizacije otpisane vrijednosti.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, rast cijena industrijskih proizvoda od januara do decembra 2022. godine porastao je za 17,4%, što je iziskivalo revalorizaciju. Uzimajući u obzir sadašnju vrijednost stalnih sredstava i izvora stalnih sredstava na 31. 12. 2022. godine, efekt revalorizacije bio bi povećanje knjigovodstvene vrijednosti stalnih sredstava za 1.524.598 KM. Sredstva u pripremi se ne revalorizuju.

Konstatovali smo da Zavod nije izvršio revalorizaciju stalnih sredstava u 2022. godini, iako je prema podacima Federalnog zavoda za statistiku rast cijena proizvođača industrijskih proizvoda u 2022. godini iznosio 17,4%, zbog čega su stalna sredstva na datum bilansa potcijenjena za 1.524.598 KM. Navedeno nije u skladu sa odredbama Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH, Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenih politika Zavoda, kojima je propisano da se revalorizacija vrši ako je inflacija na godišnjem nivou, mjerena rastom cijena, viša od 10% ili 10% i više, kumulativno od posljednje promjene vrijednosti sredstava.

Preporuka:

- **izvršiti revalorizaciju stalnih sredstava za 2022. godinu u skladu s članom 18. Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH, članom 66. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenim politikama Zavoda.**

6.2.2.2 Dugoročna razgraničenja

Dugoročna razgraničenja iskazana u iznosu od 24.378.081 KM odnose se na nedospjele dugoročne obaveze po osnovu preuzetih kredita od Saudijskog razvojnog fonda i Republike Koreje (detaljnije u tački 6.2.4 Izvještaja).

6.2.3 Kratkoročne obaveze i razgraničenja

Kratkoročne obaveze i razgraničenja iskazana su u iznosu od 20.526.304 KM, a njihovu strukturu čine: kratkoročne tekuće obaveze (12.707.426 KM), kratkoročna razgraničenja (7.141.553 KM) i obaveze prema zaposlenicima (677.325 KM).

Kratkoročne tekuće obaveze iskazane u ukupnom iznosu od 12.707.426 KM najvećim dijelom se odnose na: obaveze prema zdravstvenim ustanovama (9.844.336 KM), obaveze prema apotekama (1.327.542 KM) i obaveze prema dobavljačima (885.934 KM). Od ukupno iskazanih kratkoročnih tekućih obaveza, na 31. 12. 2022. godine, Zavod je usaglasio 88% .

Kratkoročna razgraničenja odnose se na razgraničene ostale prihode (6.495.593 KM) i naplaćene prihode budućeg perioda (645.960 KM).

Ostali razgraničeni prihodi odnose se najvećim dijelom na potraživanja za stvarne i paušalne troškove nastale na osnovu međunarodnih Ugovora o socijalnoj zaštiti koje je BiH potpisala sa drugim državama (6.118.448 KM).

Naplaćeni prihodi budućeg perioda odnose se na razgraničenja po osnovu naplaćenog prihoda od premija osiguranja (markica) za 2023. godinu uplaćenih u periodu od 1. 12. do 31. 12. 2022. godine, a koji je preknjižen na odgovarajući konto u 2023. godini.

Obaveze prema zaposlenicima odnose se na obaveze za plaću i naknade troškova zaposlenih za decembar 2022. godine (677.325 KM).

6.2.4 Dugoročne obaveze i razgraničenja

Dugoročne obaveze na 31. 12. 2022. godine iskazane su u iznosu od 24.378.081 KM i odnose se na nedospjele obaveze po osnovu preuzetog kredita Saudijskog razvojnog fonda (12.794.345 KM) i kredita Republike Koreje (11.583.736 KM).

Na osnovu Odluke Upravnog odbora Zavoda o preuzimanju obaveza (kojoj su prethodili zaključak i odluka Vlade Kantona), direktor Zavoda i predsjednik Vlade Kantona 14. 3. 2011. godine zaključili su Ugovor o regulisanju međusobnih odnosa u realizaciji kredita Saudijskog fonda za razvoj i modernizaciju zdravstvenih ustanova na području Kantona (kojim se Zavod obavezao da će u cijelosti otplatiti kredit Saudijskog fonda za razvoj) i Ugovor o regulisanju međusobnih odnosa u realizaciji kredita Export-import banke Republike Koreje za projekt modernizacija bolnica – faza II (kojim se Zavod obavezao da će u cijelosti otplatiti kredit Export-import banke Republike Koreje), detaljnije pojašnjeno u našem Izvještaju o finansijskoj reviziji Zavoda za 2016. godinu.

U vezi sa navedenim, utvrdili smo da je Zavod preuzeo otplatu kredita Saudijskog razvojnog fonda i Export-import banke Republike Koreje 2011. godine, koji je uzet za finansiranje Projekta modernizacije i razvoja zdravstvenih ustanova na području Kantona, iako je finansiranje kapitalnih ulaganja u zdravstvene ustanove obaveza osnivača, u skladu sa članom 13. Zakona o zdravstvenoj zaštiti (detaljnije opisano u tački 6.1.2.4 Izvještaja).

6.2.5 Popis sredstava i obaveza

Direktor je 23. 9. 2022. godine donio Odluku o popisu sa stanjem na 31. 12. 2022. godine i imenovanju Centralne popisne komisije. Odlukom o imenovanju Centralne popisne komisije utvrđeno je da je zadatak Centralne popisne komisije da koordinira rad popisnih komisija i izradi zbirni izvještaj koji će se dostaviti na usvajanje Upravnom odboru najduže 45 dana po isteku poslovne godine. Dana 4. 10. 2022. godine imenovane su i popisne komisije: Komisija za popis osnovnih sredstava, sitnog inventara i investicija u toku; Komisija za popis potraživanja, obaveza i gotovine u blagajni i Komisija za popis zdravstvenih iskaznica.

Centralna popisna komisija je u februaru 2023. godine sačinila Izvještaj o izvršenom popisu sredstava, obaveza i potraživanja na 31. 12. 2022, koji je Upravni odbor usvojio 24. 2. 2023. godine.

Uvidom u prezentiranu dokumentaciju, konstatovano je da je izvršen stvarni popis i usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem stalnih sredstava u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.

Komisija za popis potraživanja, obaveza i gotovine u blagajni je izvršila popis na način da je stanje kratkoročnih obaveza u iznosu od 20.526.304 KM (obaveze prema dobavljačima, obaveze za liječenje u inostranstvu, obaveze prema zdravstvenim ustanovama, obaveze prema apotekama i dr.) i potraživanja u iznosu od 8.925.526 KM (potraživanja za unaprijed plaćenu robu i usluge-avansi, sumnjiva i sporna potraživanja, ostala potraživanja i dr.) popisala u tabelarnom prikazu na način da je iskazala knjigovodstvena stanja obaveza i potraživanja sa stanjem na 31. 12. 2022. godine na razini konta, a kao prilog tabelama navela je promet analitičkih kartica- bilansa. **Međutim, uvidom u prezentirane Izvode otvorenih stavki sa 31. 12. 2022. godine, izvršeno je usaglašavanje za 64% iskazanih potraživanja, a od ukupno iskazanih obaveza, Zavod je usaglasio stanje 88% kratkoročnih obaveza.**

Skrećemo pažnju da ni značajan iznos iskazanih kratkoročnih razgraničenja (7.141.553 KM) nije popisan, nego su preuzeta stanja iz knjigovodstvenih evidencija.

U vezi iskazanih dugoročnih obaveza u iznosu od 24.378.081 KM, popisna komisija je konstatovala obaveze za Saudijski kredit 12.794.345 KM i za Korejski kredit 11.583.736 KM.

Pored toga, uvidom u izvještaje popisnih komisija, konstatovali smo da nije izvršen popis vanbilansne evidencije, već su preuzeta stanja iskazana u knjigovodstvenoj evidenciji u iznosu od 57.310.348 KM.

Provedenom revizijom utvrdili smo da nije proveden cjelovit popis, s obzirom na to da nisu popisana potraživanja, kratkoročne obaveze, kratkoročna razgraničenja i vanbilansna evidencija. To upućuje da popis kao ni usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem nije izvršeno u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

Preporuka:

- ***godišnji popis kratkoročnih obaveza, potraživanja, kratkoročnih razgraničenja i vanbilansne evidencije, kao i usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem vršiti u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH.***

6.3 IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

U Izvještaju o novčanim tokovima iskazani su ukupni novčani primici u iznosu od 170.575.930 KM i ukupne novčane isplate u iznosu od 160.805.332 KM, što je rezultiralo pozitivnim novčanim tokom u iznosu od 9.770.598 KM. Izvještaj je sačinjen u skladu s Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH.

7. VANBILANSNA EVIDENCIJA

U vanbilansnoj evidenciji na 31. 12. 2022. godine iskazano je 57.310.349 KM, a najznačajniji iznos odnosi se na mjenice koje je Zavod izdao ugovornim bankama kao obezbjeđenje plaćanja obaveza po kreditima Saudijskog fonda za razvoj i kredita Republike Koreje za modernizaciju zdravstvenih ustanova na području Kantona (48.753.353 KM). Pored toga, iskazan je i iznos od 6.000.000 KM koji se odnosi na početno stanje po osnovu otplaćenog kredita Razvojne banke, čija je svrha bila modernizacija Sveučilišne kliničke bolnica Mostar (5.000.000 KM) i Regionalnog medicinskog centra „Dr. Safet Mujić“ (1.000.000 KM), a koje je 2016. godine preknjiženo sa ulaganja u tuđa sredstva na vanbilansnu evidenciju. Prema pojašnjenju Sektora za ekonomske poslove, iako je Zavod u cijelosti izmirio obaveze po ovom osnovu, imajući u vidu značajnost iznosa, ova ulaganja su evidentirana u vanbilansnoj evidenciji.

U okviru vanbilansne evidencije iskazane su i potencijalne obaveze po podnesenim tužbama i pravosnažnim sudskim presudama u iznosu od 133.122 KM.

8. JAVNE NABAVKE

Upravni odbor Zavoda donio je 20. 12. 2021. godine Plan javnih nabavki za 2022. godinu, kojim je utvrđena procijenjena vrijednost planiranih nabavki u ukupnom iznosu od 21.768.369 KM.³³ Tokom 2022. godine, doneseno je sedam izmjena i dopuna Plana javnih nabavki,³⁴ nakon čega je procijenjena vrijednost planiranih nabavki iznosila 19.184.268 KM, od čega osam otvorenih postupaka ukupne planirane vrijednosti 2.764.400 KM, 18 pregovaračkih postupaka bez objave obavještenja (2.424.056 KM), 27 postupaka putem konkurentskog zahtjeva za slanje ponuda (547.743 KM), 98 direktnih sporazuma (337.080 KM) i 5 postupaka iz Aneksa II. Dio B. Zakona (290.476 KM), dok se iznos od 12.820.513 KM odnosi na nabavku lijekova u skladu s proširenom Pozitivnom listom lijekova Kantona putem javnog poziva. Izmjene i dopune Plana javnih nabavki, odnosile su se na planiranje novih nabavki, brisanje ranije planiranih nabavki, izmjene naziva predmeta javnih nabavki, te zbog izmjene procijenjene vrijednosti već planiranih nabavki.

Prema Izvještaju o ukupnom broju postupaka i ukupnoj vrijednosti dodijeljenih ugovora/okvirnih sporazuma, realizovane su javne nabavke ukupne vrijednosti 3.599.366 KM, što predstavlja 59 % od ukupno planiranog iznosa javnih nabavki 6.073.279 KM (izuzimajući planiranu nabavku lijekova u vrijednosti 12.820.513 KM putem javnog poziva i postupke iz Aneksa II. Dio B. Zakona). Od ukupno realizovanih javnih nabavki sedam nabavki je realizovano putem otvorenog postupka (466.881 KM), 26 nabavki putem konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda (479.905 KM), 17 nabavki putem pregovaračkog postupka bez objave obavještenja (2.383.956 KM) i 106 nabavki putem direktnog sporazuma (268.627 KM). Upravni odbor Zavoda donio je 14. 3. 2023. godine Odluku o usvajanju izvještaja o izvršenju Plana javnih nabavki za 2022. godinu.

³³ Sve iskazane vrijednosti javnih nabavki su bez PDV-a.

³⁴ 18. 2. 2022., 3. 3. 2022., 25. 5. 2022., 7. 6. 2022., 23. 9. 2022., 27. 10. 2022. i 23. 11. 2022. godine

Izvršen je uvid u sljedeće postupke:

- pet otvorenih postupka ukupne vrijednosti 2.588.846 KM koji se odnose na provedene postupke za nabavku kancelarijskog i drugog potrošnog materijala i tonera (109.790 KM), licenci za Fortinet mrežnu opremu (89.665 KM), službenih vozila (79.991 KM), usluga medicinske rehabilitacije (LOT I 250.000 KM i LOT II 50.000 KM) i poništeni postupak za nabavku i implementaciju eZdravstva (2.009.400 KM);
- šest pregovaračkih postupaka bez objave obavještenja ukupne vrijednosti 1.492.000 KM za nabavku usluge nadogradnje radiološkog informacionog sistema (509.200 KM), nabavku usluga najma centralnog laboratorijsko-biohemijskog sistema (420.000 KM), usluga najma licenci za centralne servise za postojeće korisnike IZIS sistema za 2023. godinu (325.800 KM), usluga najma softvera za unapređenje i poboljšanje kvaliteta šifriranja za potrebe AR DRG (118.000 KM), usluga održavanja baze i modula aplikativnih software-a - Integrirani poslovni IS Hector, WorkET ERM_Venture i HRMIS (75.000 KM) i usluga održavanja modula (44.000 KM);
- dva konkurentska zahtjeva za dostavljanje ponude za nabavku konsultantskih usluga ukupne vrijednosti 70.030 KM za prilagodbu AR DRG koeficijenata i definisanje kriterija plaćanja (49.500 KM) i za nabavku goriva i aditiva (20.530 KM);
- četiri direktna sporazuma ukupne vrijednosti 22.160 KM za nabavku promotivnog materijala (5.956 KM), trakastih zavjesa (5.923 KM), poslovnih poklona (5.353 KM), usluge provođenja istraživanja „Tajni kupac“ (4.928 KM).

Na osnovu izvršenog uvida u uzorkovane postupke konstatovano je sljedeće:

- Zavod je proveo postupak nabavke usluga medicinske rehabilitacije, koji je podijeljen u dva LOT-a: LOT I (rehabilitacija neuroloških bolesnika i boravak pratnje osigurane osobe) procijenjene vrijednosti 464.000 KM i LOT II (stacionirana kardiovaskularna rehabilitacija i boravak pratnje osiguranika) procijenjene vrijednost 50.000 KM, a kao kriterij za dodjelu okvirnog sporazuma za oba LOT-a utvrđena je ekonomski najpovoljnija ponuda. Otvoreni postupak za LOT I pokrenut je 15. 3. 2022. godine, a tendersku dokumentaciju je preuzelo osam potencijalnih ponuđača, a nakon uložene žalbe na tendersku dokumentaciju, Zavod je 1. 4. 2022. godine obustavio postupak javne nabavke. Zavod je prosljedio žalbu potencijalnog ponuđača Uredu za razmatranje žalbi BiH, zajedno s izjašnjenjem na žalbu. Nakon što je Ured za razmatranje žalbi BiH 28. 4. 2022. godine donio Zaključak kojim se odbacuje žalba ponuđača kao neuredna, direktor Zavoda je 6. 5. 2022. godine donio Odluku o nastavku postupka javne nabavke medicinske rehabilitacije za LOT I, ali s obzirom da nije pristigla niti jedna ponuda, ovaj postupak je poništen. Prema pismenom obrazloženju odgovorne osobe, s obzirom da nije pristigla niti jedna ponuda za LOT I, Zavod je pristupio detaljnom istraživanju tržišta i utvrdio da u regiji i u BiH postoje dobavljači koji nude traženo tehničkom specifikacijom, ali da isti nisu zainteresirani za sudjelovanje. Zavod je izvršio izmjene Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja prava osiguranih osoba Zavoda na medicinsku rehabilitaciju i fizikalnu terapiju izvan Kantona, te pokrenuo novi postupak javne nabavke medicinske rehabilitacije - LOT I u decembru 2022. godine, procijenjene vrijednosti 250.000 KM. Nakon provedenog postupka zaključen je 15. 2. 2023. godine ugovor sa Javnom ustanovom za medicinsku rehabilitaciju i banjsko liječenje „Reumal Fojnica“ u vrijednosti od 250.000 KM. Nakon što je 12. 4. 2022. godine pokrenut otvoreni postupak za LOT II, tendersku dokumentaciju je preuzelo devet potencijalnih ponuđača, a nakon provedenog postupka javne nabavke, zaključen je okvirni sporazum u vrijednosti od 50.000 KM na period od jedne godine sa Zdravstveno turističkim centrom „Banja Vrućica“ a.d. Uvidom u uzorak faktura, konstatovano je da se usluge realiziraju u skladu sa zaključenim ugovorom za LOT II.
- Zavod je Planom javnih nabavki za 2022. godinu, planirao provođenje pregovaračkog postupka bez objave obavještenja za „Nabavku usluga najma licenci za centralne servise za postojeće korisnike IZIS sistema za 2023. godinu“, čija je planirana vrijednost iznosila 340.000 KM (bez PDV-a) za ukupno 2.351 licencu. S obzirom da je društvo „Cuspis“ d.o.o. Zagreb vlasnik sistema, odnosno izvornog programskog koda, i posjeduje ekskluzivno pravo na isti, u skladu s članom 21. stav c) Zakona o javnim nabavkama, 3. 8. 2022. godine je pokrenut pregovarački postupak bez objave obavještenja,

te je istog dana na web stranici Zavoda objavljena informacija o predmetnom postupku, a poziv za dostavljanje ponuda upućen je samo vlasniku sistema/izvornog programskog koda. Nakon pregovara s ponuđačem, smanjenja je početna vrijednost njegove ponude u iznosu od 355.750 KM, te je 12. 9. 2022. godine zaključen ugovor u vrijednosti od 325.880 KM na period od jedne godine, s početkom važenja ugovora od 1. 2. 2023. godine.

- Revidirali smo i pregovarački postupak bez objave obavještenja za nabavku usluge „Nadogradnja Radiološkog informacionog sistema“. Prema obrazloženju komisije, s obzirom da društvo „Berg“ d.o.o. Sarajevo posjeduje ekskluzivno pravo na nadogradnju Radiološkog informacionog sistema, u skladu s članom 21. Zakona o javnim nabavkama, pokrenut je pregovarački postupak bez objave obavještenja, a planirana vrijednost nabavke iznosila je 512.820 KM. Ugovor u vrijednosti 509.200 KM zaključen je 15. 8. 2022. godine sa navedenim društvom kao jedinim ponuđačem, a usluga je izvršena u skladu s dostavljenom ponudom i zaključenim ugovorom.
- Otvoreni postupak za „Nabavku licenci za Fortinet mrežnu opremu“ procijenjene vrijednosti 90.000 KM pokrenut je 14. 6. 2022. godine, a tendersku dokumentaciju preuzelo je 18 potencijalnih ponuđača. Pristigla je jedna ponuda od ponuđača „Genel“ d.o.o. Mostar, s kojim je zaključen ugovor u vrijednosti od 89.665 KM. U opisu tehničke specifikacije tenderske dokumentacije predmetne nabavke Ugovorni organ je specificirao da je ponuđač dužan licence obnoviti kroz službeni distribucijski kanal proizvođača. Na zvaničnoj web stranici Fortinet-a, u dijelu koji se odnosi na pretragu partnera, nalazi se lista od devet IT kompanija iz Bosne i Hercegovine koje su partneri ovog proizvođača. Od tih partnera, tri kompanije su preuzele tendersku dokumentaciju („Logosoft“ d.o.o., „Lanaco“ d.o.o. i „Prointer ITSS“ d.o.o.), ali nisu učestvovala u daljnjem toku nabavke. Uvidom u fakture i izvještaje o izvršenim uslugama, konstatovali smo da nema nepravilnosti.
- Planom javnih nabavki predviđeno je pokretanje otvorenog postupka u III kvartalu 2022. godine „Nabavka i implementacije eZdravstva“. Direktor Zavoda je 8. 12. 2022. godine raspisao otvoreni postupak za „Nabavku i implementaciju eZdravstva“, procijenjene vrijednosti od 2.009.400 KM. **U vezi planiranja ove nabavke, ističemo da Zavod već raspolaže sa Integriranim zdravstvenim informacionim sistemom (IZIS) koji se kontinuirano nadograđuje i integriše sa drugim informacionim sistemima u Zavodu još od 2012. godine.**

U toku provođenja revizije, revizorski tim je ocijenio dokumentaciju: „Analiza IZIS-a“ i pisanu izjavu autora softvera IZIS-a kojom se potvrđuje da autor nije u mogućnosti da se angažuje na dodatnim projektima u vezi nadogradnje novih modula, integracije sa drugim sistemima ili održavanja postojećih modula IZIS-a, ključnom i potrebnom kako bi se omogućila cjelovita analiza IT sistema u Zavodu. Prema navodima rukovodioca Sektora za informatičke tehnologije Zavoda dokumentacija „Analiza IZIS-a“ je proglašena poslovnom tajnom u Zavodu. Skrećemo pažnju da je revizorski tim tražio interni akt (politiku ili pravilnik) kojim se definišu povjerljive informacije, odnosno poslovne tajne u Zavodu i postupanje s njima, koji nije prezentovan. Usprkos zahtjevu revizora za dostavljanjem dokumentacije Zavod nije dostavio traženu dokumentaciju ni nakon ponovljenih upita, urgencija i rokova koje su revizori postavili. **S tim u vezi ne možemo potvrditi navode odgovornih iz Zavoda da je konsultant u analizi IZIS-a predložio da se razvojem trenutnog IZIS-a ne rješavaju ili vrlo teško mogu riješiti glavni problemi trenutnog informacionog sistema (kvaliteta usluga dobavljača, kvaliteta podataka, nemogućnosti integracije s ostalim sistemima), a oni su povezani, prije svega s postojećom softverskom arhitekturom i servisnim procesima.** U dokumentu „Program realizacije strateških ciljeva Zavoda za period od 2021. do 2024.“ se navodi da se prema obavljenoj analizi IZIS-a preporučuje Zavodu da se informacioni sistem reinventira (poboljša) uvođenjem novih rješenja za interoperabilnost kao kvalitetnije i dugoročno održivije rješenje. Zavod je na osnovu prijedloga konsultanta i „Analize IZIS-a“ odlučio da implementira potpuno novo rješenje pokretanjem javne nabavke robe putem otvorenog postupka „Nabava i implementacija eZdravstva“. Također, zbog nedostavljanja tražene dokumentacije nismo bili u mogućnosti da potvrdimo navode odgovornih iz Zavoda da autor softvera IZIS-a ne može da se angažuje na novim projektima nadogradnje IZIS-a, kao i na projektima integracije IZIS-a sa drugim eksternim zdravstvenim sistemima.

Uvidom u provedeni postupak, utvrđeno je da je Tendersku dokumentaciju preuzelo 26 potencijalnih ponuđača. Nakon preuzimanja tenderske dokumentacije firma „Cuspis“ d.o.o. Brčko Distrikt BiH je 9. 1. 2023. godine dostavila Zavodu žalbu na tendersku dokumentaciju zbog pogrešne primjene Zakona o javnim nabavkama. U nastavku su opisani neki od glavnih elemenata žalbe:

- Propisani zahtjev Ugovornog organa iz tenderske dokumentacije u pogledu posjedovanja LPIC-3 Virtualization and High Availability, Linux Professional Institute certifikata, ISACA CISA (Certified Information System Auditor) i ISACA CISM (Certified Information Security Manager) i Google UX Design Professional certifikata ili jednakovrijednog za ključne stručnjake za administraciju IT sistema, sigurnost informacijskih sistema i dizajn korisničkog iskustva je nepravilan, nezakonit i kao takav ograničavajući. Naime, žalitelj navodi da Ugovorni organ niti u jednom dijelu tenderske dokumentacije nije zahtijevao nabavku bilo kakvih usluga operativnog sistema Linux, a niti sistema za high availability, sistemskim auditom i UX dizajnom.
- Ugovorni organ od ponuđača zahtijeva dostavljanje Izjave o ustupanju na testiranje demonstracijske „Demo“ programske platforme Ugovornom tijelu, a u vezi sa kojim uslovom Ugovorni organ zahtijeva da u svrhu realizacije testiranja trebaju na platformi biti učitani testni podaci. Međutim, Ugovorni organ u okviru ovog zahtjeva niti u jednom dijelu ne navodi, odnosno ne obrazlaže koje to testne podatke ponuđači trebaju omogućiti u konačnici. Shodno tome, žalitelj smatra da ponuđačima ostaje nejasno koje to testne podatke ponuđači trebaju omogućiti kao i na koji način će Ugovorni organ vršiti provjeru zahtijevane funkcionalnosti, a što je suprotno odredbama Zakona o javnim nabavkama koje propisuju da je Ugovorni organ u obavezi propisati tendersku dokumentaciju sa jasnim i preciznim zahtjevima.
- Ugovorni organ zahtijeva od ponuđača da imaju na raspolaganju 18 stručnjaka, a zatim na ponuđače stavlja pretjeran teret na način propisivanja zahtjeva da od propisanih 18 stručnjaka njih 10 punih 6 mjeseci obavlja poslove isključivo u Mostaru. Žalitelj ukazuje da niti jedan od 18 traženih stručnjaka nije stručnjak za podršku, pa se postavlja pitanje da li Ugovorni organ obavljanje ovakvih poslova zahtijeva od voditelja projektnog tima ili programera ili nekog drugog stručnjaka, iako opis poslova ovih stručnjaka ne podrazumijeva bilo kakvu podršku. Shodno naprijed navedenom, žalitelj navodi da je osporavana tenderska dokumentacija nepravilna i nezakonita i u ovom dijelu.
- Ugovorni organ je u okviru tehničke specifikacije tenderske dokumentacije i to u okviru odjeljka Faze isporuke projekta pod stavkom Faze redni broj 4. propisao „Migraciju podataka i integracijsko testiranje“. S tim u vezi, žalitelj ističe da Ugovorni organ u većinskom dijelu tehničke specifikacije tenderske dokumentacije navodi, odnosno propisuje potrebe integracije s drugim informacijskim sistemima koje ima, odnosno posjeduje Ugovorni organ, ali ni za jedan sistem nije navedena tehnička specifikacija za integraciju koja je nužna ponuđačima kako bi mogli procijeniti količinu i težinu integracije, te tehnologiju kako bi mogli formirati cijenu koju isti nude. Žalitelj smatra da naprijed navedeno predstavlja dodatni razlog u pogledu nepravilno i nezakonito propisane tenderske dokumentacije.

Stoga žalitelj smatra da je ovako propisana tenderska dokumentacija u otvorenom postupku javne nabavke robe „Nabavka i implementacija eZdravstva“, ugovornog organa u suprotnosti sa odredbama Zakona o javnim nabavkama, te s obzirom na to, smatra da je tenderska dokumentacija ugovornog organa nepravilna i nezakonita, odnosno propisana u suprotnosti sa načelima, principima i odredbama Zakona o javnim nabavkama.

Razmatrajući žalbene navode, Zavod je utvrdio da je iste potrebno usvojiti i pripremiti novu tendersku dokumentaciju u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i podzakonskim aktima. Direktor Zavoda je 13. 1. 2023. godine donio Odluku o poništenju postupka javne nabavke kojom je uvažio žalbu potencijalnog ponuđača na tendersku dokumentaciju za „Nabavku i implementaciju eZdravstva“ zbog dokazivih razloga koji se nisu mogli predvidjeti u vrijeme postupka javne nabavke a u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama član 69 stav (3). Do okončanja revizije novi postupak javne nabavke nije pokretan.

Uvidom u tendersku dokumentaciju javne nabavke putem otvorenog postupka za nabavku i implementaciju sistema eZdravstva utvrdili smo sljedeće:

Ugovorni organ je u tenderskoj dokumentaciji propisao uslove za sudjelovanje u nabavci koji se tiču postojanja Projektnog tima sastavljenog od 18 (osamnaest) članova, stalno zaposlenih ili angažiranih izvršitelja, koji bi trebali imati specifične kvalifikacije u pogledu posjedovanja personalnih certifikata koji se ne mogu povezati sa sistemom koji je predmet nabavke niti propisanom tehničkom specifikacijom u tenderskoj dokumentaciji. Naime, indikativno je da zahtijevane kompetencije u pogledu Linux certifikata LPIC 3 Virtualization and High Availability, ISACA CISA (Certified Information System Auditor) i ISACA CISM (Certified Information Security Manager) certifikata, kao i Google UX Design Professional certifikata nisu u vezi sa predmetom nabavke i predstavljaju ograničavajući faktor za stručnjake IT sistema koji svoje kompetencije mogu dokazati posjedovanjem drugih certifikata koji su u direktnoj vezi sa predmetom nabavke. Ugovorni organ niti u jednom dijelu tenderske dokumentacije nije zahtijevao nabavku bilo kakvih usluga operativnog sistema Linux, sistema za high availability, sistemskim auditom niti UX dizajna. Ovdje je sporan i segment ekvivalenta certifikata, odnosno „jednakovrijednog” certifikata zahtijevanim u tenderskoj dokumentaciji jer Ugovorni organ nije propisao šta to predstavlja ekvivalent traženim certifikatima što je u suprotnosti sa odredbama Zakona o javnim nabavkama i podzakonskim aktima kojim se propisuje da tenderska dokumentacija mora biti jasna i da pruža dovoljno informacija ponuđačima kako bi isti bili u mogućnosti dostaviti svoju ponudu. Osim toga tenderskom dokumentacijom se specificira uslov da ponuđač ima angažirano odabranih 10 (deset) stručnih članova Projektnog tima koji će pružati usluge postproduksijske i stabilizacijske IT podrške i prijenosa znanja korisnicima šest mjeseci od primopredaje sistema, dostupnih na lokaciji korisnika u režimu osam radnih sati - pet dana nedjeljno - 182 dana. Ugovorni organ ovim zahtjevom stavlja pretjeran teret na ponuđače na način da propisuje zahtjev da od propisanih 18 stručnjaka njih 10 punih šest mjeseci obavlja poslove na lokaciji korisnika, odnosno u Mostaru. Analizom specificiranih uslova u tenderskoj dokumentaciji za Projektni tim može se konstatovati da nijedan od 18 traženih stručnjaka iz Projektnog tima nije kvalifikovani stručnjak za pružanje IT podrške korisnicima. Ukoliko su Ugovornom organu potrebne usluge IT podrške, Ugovorni organ je bio u obavezi propisati zahtjev za raspolaganje stručnjaka za IT podršku i edukaciju korisnika.

Ugovorni organ je u tenderskoj dokumentaciji propisao da je ponuđač u obavezi da putem Interneta ima dostupnu demonstracijsku „Demo” platformu sa operativnim ponuđenim programskim rješenjima, gdje su ponuđene programske funkcionalnosti u svrhu provjere udovoljavanja ponude funkcionalnim zahtjevima te se specificira zahtjev učitavanja testnih podataka. Ugovorni organ u okviru ovog zahtjeva u tenderskoj dokumentaciji ne definiše koje to testne podatke ponuđači trebaju omogućiti kao i na koji način će Ugovorni organ vršiti provjeru zahtijevane funkcionalnosti. Ovako definisan zahtjev tenderske dokumentacije može odbiti potencijalne ponuđače što rezultira manjim brojem konkurenata na projektu i može potencijalno povećati cijenu projekta jer ponuđači mogu pokušati kompenzirati rizik nejasnih zahtjeva povećanjem cijene svojih ponuda.

Ugovorni organ u tenderskoj dokumentaciji propisuje obavezu migracije podataka i integraciju sa drugim sistemima, međutim ne navodi se koji su to drugi informacioni sistemi sa kojima se treba izvršiti integracija, niti je navedena tehnička specifikacija za integraciju što je nužno za procjenu roka provođenja integracije ali i tehnologije koja se treba koristiti pri samom postupku integracije. Ovako definisan zahtjev tenderske dokumentacije onemogućuje ponuđače da procijene obim posla, tehnologiju i vrijeme vršenja integracije.

Tenderska dokumentacija za otvoreni postupak „Nabavka i implementacije eZdravstva” procijenjene vrijednosti 2.009.400 KM nije sačinjena na način da osigura svim ponuđačima jednak i nediskriminirajući pristup nadmetanju, što nije u skladu sa članom 54. Zakona o javnim nabavkama. Osim toga, Zavod nije prezentirao traženu dokumentaciju, na osnovu koje je poduzeo dalje aktivnosti nabavke i implementacije novog softverskog rješenja, pa prema tome ne možemo potvrditi planiranje nabavke i opravdanost ulaganja u potpuno novi sistem eZdravstva procijenjene vrijednosti od 2.009.400 KM.

Skrećemo pažnju na to da nabavna vrijednost softvera IZIS (koja uključuje programsko rješenje, licence i nadogradnju) iznosi 592.501 KM. Osim toga, Zavod kontinuirano vrši nabavku godišnjeg najma licenci za postojeće korisnike IZIS-a, odnosno najma licenci za nove korisnike IZIS-a (za primjer navodimo najam licenci za 2022. godinu koji je iznosio 325.879 KM za postojeće i nove korisnike). Imajući u vidu navedeno, dovodi se u pitanje efikasnost i ekonomičnost upravljanja sredstvima Zavoda. Članom 4. Zakona o budžetima u FBiH, definisano je da se izrada i izvršenje finansijskog plana temelji, između ostalih, na načelu efikasnosti i ekonomičnosti.

Preporuka:

- *tendersku dokumentaciju sačinjavati na način da omogućuje jednak i nediskriminirajući pristup svim potencijalnim ponuđačima, u skladu sa članom 54. Zakona o javnim nabavkama.*

9. PROCESI ODRŽAVANJA I RAZVOJA INTEGRALNOG INFORMACIONOG ZDRAVSTVENOG SISTEMA I PRIMJENA NOVE METODOLOGIJE FINANSIRANJA ZDRAVSTVENIH USTANOVA – DRG MODEL

Zavod od 2012. godine provodi aktivnosti uvezivanja svih segmenata zdravstvene zaštite u kantonu (primarne, sekundarne i tercijarne) u integrisani zdravstveni informacioni sistem IZIS-a s ciljem praćenja izvršenja usluga zdravstvene zaštite u realnom vremenu, efikasnijeg upravljanja novčanim sredstvima u zdravstvu i pružanjem bolje zdravstvene zaštite.

U Strateškom planu razvoja kantona za period 2017-2020. godine bio je planiran nastavak aktivnosti razvoja novih funkcionalnosti i integracije u IZIS: laboratorija i RTG službi u domovima zdravlja sa ciljem slanja rezultata u e-karton pacijenta, centralizacija digitalnih slikovnih podataka PACS (Picture Archiving and Communication Systems/RIS sistema, bolničkih informacionih sistema sa IZIS-om, povezivanje sa Zavodom za javno zdravstvo (e-javno-zdravstvo), razvoj modula e-bolovanje. U periodu nakon 2021. godine, većina planiranih aktivnosti je realizirana. Programsko rješenje IZIS je implementirano u svih 12 domova zdravlja u Kantonu u dvije od tri bolnice (Javna ustanova Kantonalna bolnica „Dr. Safet Mujić“ Mostar i Javna ustanova „Opća bolnica Konjic“), dok se u Sveučilišnoj kliničkoj bolnici Mostar IZIS koristi na prijemnim punktovima za provjeru zdravstvenog statusa osiguranika, kao i u dijelu mikrobioloških nalaza PCR testa. Izrađena je web platforma putem koje osiguranici Kantona mogu dobiti QR kod za cijepljenje kao i informaciju o rezultatima PCR testa. Također, implementirana je integracija sa Zavodom za javno zdravstvo (e-javno-zdravstvo). Za zdravstvene sisteme LIS, RIS, PACS nabavljena su softverska rješenja drugih proizvođača softvera, dok razvoj modula IZIS-a, e-bolovanje nije realizovano.

Reformom zdravstva predviđena je i primjena nove metodologije finansiranja zdravstvenih ustanova po osnovu izvršenih bolničkih usluga - po učinku, pri čemu se primjenjuje australski model plaćanja usluga DRG (Diagnostic Related Group). U okviru reformskih aktivnosti zdravstva finansiran kreditnim sredstvima Svjetske banke razvijen je DRG model kao i softversko rješenje za obračun bolničkih usluga za ležeće pacijente, koje je instalirano u Federalnom zavodu, sa ciljem da ga koriste kantonalne bolnice. Kako ovim DRG nisu obuhvaćene konsultativno specijalističke usluge koje se ambulantno vrše u bolnicama, Zavod je samostalno, angažovanjem vanjskog eksperta razvio model i softversko rješenje i DRG funkcionalnost je uključena u IZIS. Osim Jedinstvene metodologije kojom je definirano kako se finansiranje bolničke zdravstvene zaštite vrši na način i u skladu s Metodologijom, a primjenjuje se do konačnog donošenja i usvajanja finansiranja bolničke zdravstvene zaštite po DRG modelu, drugim propisima nije predviđeno finansiranje zdravstvene zaštite kroz DRG model, ali je značaj istog prepoznat kroz projekte koji su se provodili u Bosni i Hercegovini, te je jasna opredijeljenost svih aktera u zdravstvenom sistemu u smjeru uvođenja plaćanja po DRG modelu.

Nije definisan pravni okvir kao temelj za uvođenje plaćanja po učinku, ali je implementacija DRG-a koju je provodio Zavod imala podršku kantonalnog nivoa vlasti. Tako je Skupština Kantona krajem 2015. godine donijela zaključak: „U bolničke zdravstvene ustanove umjesto paušalnog načina financiranja uvesti novi realniji i pravedniji mehanizam plaćanja bolničke zdravstvene zaštite (DRG/DTS), uz osiguranu kontrolu provedbe istog“ kojim je Zavodu naloženo da u okviru svojih nadležnosti poduzme aktivnosti na uvođenju DRG-a. Prema pisanoj izjavi rukovodioca Sektora informatičke tehnologije dopisom je Zavod izvijestio resorno ministarstvo o aktivnostima vezano za DRG u kojem je sudjelovao Zavod, kao i o stupnju izvršenja aktivnosti predviđenih projektom DRG-a.

Konkretnije aktivnosti vezane za reguliranje pravnog okvira poduzete su na sjednici Skupštine Kantona održane 18. 3. 2022. godine na kojoj su predstavnici Zavoda od Skupštine Kantona zatražili razmatranje i usvajanje Zaključka koji bi bio temelj početka plaćanja bolničkih usluga za stacionarne pacijente po AR-DRG klasifikaciji, međutim Zaključak još nije usvojen.

Od 1. 7. 2022. godine Zavod je započeo s plaćanjem bolničkih stacionarnih usluga po DRG i nastavio u 2023. godini. Fiksni iznos paušala je zadržan, a sva povećanja iznosa finansiranja se isplaćuju po DRG. Na taj način Zavod želi zadržati stabilnost sistema s jedne strane, a s druge strane postupno uvesti plaćanje po učinku.

Zavod ima usvojenu proceduru o izmjenama na aplikativnom softveru, u kojoj je definirano da se osigura dostupnost izvornog koda Zavodu u slučaju da autor aplikativnog softvera iz bilo kojih razloga nije u mogućnosti da ga održava ili dalje razvija. Zavod je osigurao arhiviranje koda u sefu u Zavodu i uspostavio proceduru za periodičnu zamjenu sa novim verzijama. Međutim, korištenje IZIS-a i dalje je bazirano na korisničkim licencama koje se moraju obnavljati svake godine, jer Zavod nema imovinska prava nad izmijenjenim računarskim programom IZIS-a, što u slučaju promijenjenih uslova u finansiranju može dovesti u pitanje funkcioniranje zdravstvenog sistema u Kantonu. Tokom 2020. godine angažovan je advokat i sudski vještak, a 9. 4. 2021. godine Zavod je pokrenuo tužbu pred Općinskim sudom u Mostaru radi utvrđivanja isključivih imovinskih prava nad programom IZIS-a. Zavod još uvijek očekuje poziv na ročište kako bi se nastavila glavna rasprava u tužbenom postupku i donijela konačna odluka u tom slučaju. **S obzirom na nepromijenjeni status tužbe kao i moguće ishode ovog sudskog spora, preporučujemo Zavodu da razmotri dugoročne implikacije ovog pravnog spora na svoje strategije i poslovne planove.**

U cilju pripreme za realizaciju Strateškog plana razvoja za period 2021-2024. godine, Zavod je krajem 2019. godine angažovao konsultanta za analizu stanja IZIS-a s ciljem pribavljanja prijedloga rješenja razvoja IZIS-a za navedeni period. Po navodima odgovornih iz Zavoda, konsultant je predložio dva rješenja: da se IZIS nastavi dalje razvijati na dosadašnji način, ili da se reinventira uvođenjem novih rješenja za interoperabilnost, kojim bi se riješili nedostaci prvenstveno u povezivanju IZIS-a sa drugim (eksternim) zdravstvenim sistemima. Zavod je prihvatio drugi prijedlog, odnosno da se implementira novo rješenje. Zavod je pokrenuo otvoreni postupak „Nabavka i implementacija eZdravstva“ 8. 12. 2022. godine, koji je poništen Odlukom direktora Zavoda od 13. 1. 2023. godine, nakon izjavljene žalbe, što je detaljnije obrazloženo u tački 8. Izvještaja.

Preporuke:

- ***osigurati korištenje razvijenih funkcionalnosti (DRG), kako bi se ostvarili planirani ciljevi uspostavljanja IZIS-a i uputiti inicijativu Federalnom ministarstvu zdravstva putem Zavoda za zdravstveno osiguranje i reosiguranje FBiH a kojom će se tražiti zakonsko regulisanje finansiranja bolničke zdravstvene zaštite kroz DRG model plaćanja;***
- ***nastaviti aktivnosti na utvrđivanju vlasničkih i drugih prava Zavoda nad razvijenim kodom softverskog rješenja IZIS-a i razmotriti dugoročne implikacije pravnog spora na svoje strategije i poslovne planove.***

10. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA

Na dostavljeni Nacrt izvještaja o izvršenoj finansijskoj reviziji za 2022. godinu Zavod je 29. 9. 2023. godine dostavio komentar, uz dodatnu dokumentaciju.

Obrazloženja su data za nalaze i preporuke u vezi sa: knjigovodstvenim evidentiranjem rashoda po osnovu međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju; revalorizacijom stalnih sredstava; sačinjavanjem godišnjeg izvještaja o radu i njegovim razmatranjem od strane Upravnog odbora; obračunom sredstava za ugovaranje usluga zdravstvene zaštite u skladu sa Naredbom federalnog ministra zdravstva o standardima i normativima zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja u FBiH i Jedinstvenom metodologijom kojom se bliže utvrđuju kriteriji i mjerila za zaključivanja ugovora između mjerodavnog zavoda zdravstvenog osiguranja i zdravstvene ustanove; sačinjavanjem plana i programa redovnih kontrola; godišnjim popisom stalnih sredstava; vođenjem evidencija o radnom vremenu; donošenjem Plana integriteta; i nedostavljanjem tražene dokumentacije vezane za postupak „Nabavka i implementacija eZdravstva“ i analizu informacionog sistema.

U Izvještaj je inkorporiran komentar u vezi s donošenjem Plana integriteta kao dodatna informacija, ali nije uticao na izmjenu nalaza u Izvještaju. Uz komentar dostavljena je dokumentacija iz koje je vidljivo da je Zavod uputio 3. 2. 2023. godine Vladi Kantona - Radnom tijelu protiv korupcije Nacrt plana integriteta radi davanja stručnog mišljenja prije njegovog konačnog usvajanja. Kako nam je prezentirano, Zavod još uvijek nije dobio stručno mišljenje Vlade Kantona - Radnog tijela protiv korupcije na dostavljeni Nacrt plana integriteta.

Djelimično je prihvaćen komentar koji se odnosi na knjigovodstveno evidentiranje rashoda po osnovu međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju. U komentaru je navedeno da Zavod djelimično prihvata ovu preporuku, te će ubuduće vršiti knjiženja na način kako je preporučeno. Međutim, ističe nezadovoljstvo činjenicom da je ovo osnova za mišljenje s rezervom. Istaknuta je primjedba na dio Izvještaja u kojem je utvrđeno da su rashodi precijenjeni za 303.721 KM, jer su u navedeni iznos uključeni troškovi koji se odnose na 2022. godinu u iznosu od 12.991 KM, što je prihvaćeno i inkorporirano u konačan Izvještaj. Također, u komentaru se navodi da su u 2022. godini trebali biti evidentirani i rashodi u iznosu od 1.759.193 KM, što znači da su rashodi za 2022. godinu precijenjeni za 1.468.463 KM. U vezi sa iznosom ukupno precijenjenih rashoda skrećemo pažnju da su u Izvještaju jasno navedeni nalazi koji se odnose na knjigovodstveno evidentiranje rashoda po ovom osnovu, te su zasebno iskazani efekti koji se odnose na rashode iz ranijeg perioda koji su evidentirani u 2022. godini, a zasebno efekti koji se odnose na rashode koji nisu evidentirani u 2022. godini, a odnose se na istu godinu.

Također, djelimično je prihvaćen komentar u vezi s popisom imovine i obaveza i usklađivanjem knjigovodstvenog i stvarnog stanja. U komentaru je navedeno neslaganje Zavoda s činjenicom da je popis imovine i obaveza u osnovi za mišljenje sa rezervom. U toku obavljanja revizije je prezentiran novi način popisa kroz Modul osnovnih sredstava. S obzirom na to da je uz komentar dostavljena dodatna dokumentacija (izvještaji koji dokazuju stanje prije popisa, te utvrđeno stanje popisom sa razlikama u amortizaciji) kojom se potvrđuje da je izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem stalnih sredstava, navedeno smo prihvatili i inkorporirali u konačan Izvještaj. Međutim, nisu dostavljena dodatna obrazloženja, niti dokumentacija koja bi potvrdila da je izvršen stvarni popis potraživanja, kratkoročnih obaveza, kratkoročnih razgraničenja i vanbilansne evidencije, niti da je izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem potraživanja, obaveza, kratkoročnih razgraničenja i vanbilansne evidencije.

Za obrazloženja koja nisu prihvaćena jer nisu prezentovane nove činjenice, niti je dostavljena dokumentacija koja bi uticala na izmjene nalaza, dajemo sljedeća pojašnjenja:

- Za revalorizaciju stalnih sredstava koja nije izvršena u skladu s Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH, Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenim politikama Zavoda, u komentaru je navedeno da se Zavod ne slaže sa potcijenjenom vrijednošću stalnih sredstava za iznos od 1.524.598 KM. Citirane su odredbe člana 66. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH, na osnovu kojih proizlazi da se revalorizacija vrši primjenom indeksa rasta cijena industrijskih proizvoda, koji je za 2022. godinu iznosio 17,4%. Također, u komentaru se napominje i kako, u skladu s članom 2. Uredbe o procjenjivanju ekonomske vrijednosti pravnih lica, imovine, obaveza i kapitala, Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH, Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, poslove procjenjivanja vrijednosti pravnih osoba, imovine, obaveza i kapitala, vrše ovlašteni procjenitelji.

Konstatujemo da su članom 1. Računovodstvenih politika Zavoda utvrđene osnovne računovodstvene politike koje će se dosljedno i kontinuirano primjenjivati prilikom evidentiranja poslovnih događaja, te da Zavod primjenjuje Računovodstvene politike za federalne budžetske korisnike i trezor. U skladu sa Računovodstvenim politikama Zavoda sredstva u pripremi se ne revaloriziraju. Na isti način je uređena revalorizacija i Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike i trezor, u skladu s kojim trebaju biti donesene računovodstvene politike vanbudžetskih fondova.

- Za sačinjavanje godišnjeg Izvještaja o radu Zavoda za 2022. u komentaru je navedeno da je Zavod u 2022. godini izradio set kvartalnih i godišnjih izvještaja (ukupno 18 izvještaja: Izvještaj o potrošnji lijekova; Izvještaj o privremenoj spriječenosti za rad do i preko 42 dana; Izvještaj o upućivanju na liječenje van Kantona; Izvještaj o potrošnji ortopedskih pomagala; Izvještaj o izvršenju finansijskog plana Zavoda i dr.) koji sadrže sve elemente koje bi trebao sadržavati Izvještaj o radu. Navodi se da ovi izvještaji po sadržaju i suštini predstavljaju izvještaju o radu. Skrećemo pažnju na to da je neophodno da Zavod sačini Izvještaj o radu, kako bi ga Upravni odbor razmotrio u skladu s članom 103. Zakona o zdravstvenom osiguranju;
- U vezi primjene Naredbe federalnog ministra zdravstva o standardima i normativima zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja u FBiH i Jedinstvene metodologije kojom se bliže određuju kriteriji i mjerila zaključivanja ugovora sa zdravstvenim ustanovama prilikom određivanja pripadajućih sredstava i ugovaranja obavljanja zdravstvenih usluga na području Hercegovačko-neretvanskog kantona, Zavod je naveo da primjenjuje standarde i normative za domove zdravlja, a za bolnice nije koristio standarde i normative jer nisu primjenjivi. Navedeno je i da je Zavod u više navrata predlagao određene izmjene propisa u vezi ove problematike koji su delegirani prema nadležnim tijelima. Također, u komentaru Zavod se osvrnuo da nije u mogućnosti primjenjivati član 52. Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Zakon o javnim nabavkama u vezi ugovaranja pružanja zdravstvenih usluga putem javne nabavke i da se u više navrata obraćao nadležnim tijelima sa inicijativama za rješavanje ovih pitanja, što je i konstatovano u Izvještaju. Nije prezentovana dodatna dokumentacija kojom se potvrđuje da su primjenjivani standardi i normativi za određivanje pripadajućih sredstava za domove zdravlja;
- Za nesačinjavanje plana i programa redovnih kontrola za 2022. godinu i konstatovani nalaz da nije vršeno praćenje i kontrola izvršenja rashoda zdravstvene zaštite ukupne vrijednosti 134.998.121 KM u skladu sa Pravilnikom o načinu provođenja nadzora i kontrole zaključenih ugovora sa zdravstvenim ustanovama u Hercegovačko-neretvanskom kantonu, uz komentar je dostavljen Izvještaj o izvršenju kontrola svih ugovorenih subjekata u 2022. godini koji je Upravni odbor usvojio 14. 3. 2023. godine, što je i konstatovano u Izvještaju.

Skrećemo pažnju na to da je predmetni izvještaj sačinjen na osnovu provedenih kontrola u okviru radnih zadataka sistematizovanih radnih mjesta u Sektoru za zdravstvo zavoda, te se ne može smatrati provedenim kontrolama, koje su predviđene Pravilnikom o načinu provođenja nadzora i kontrole.

- Za vođenje evidencija o radnom vremenu, u komentaru je navedeno da prilikom učitavanja u računovodstveni program plaća, i na platnim listama, za radnike koji rade puno radno vrijeme mora stajati ukupno radno vrijeme od 7³⁰ sati, te ukoliko eventualno i bude radnih izostanaka, zaposlenicima se odbija od plaće, ali se iskazuje radno vrijeme od 7³⁰ sati. U komentaru se navodi da je u toku obavljanja revizije dostavljena evidencija iz elektronskog sistema Codeks za odabrani uzorak zaposlenika, te da je svaka ispravka precizno i jasno vidljiva. Uz komentar su dostavljene evidencije o radnom vremenu, primjer opomene zbog kašnjenja, primjer umanjivanja plaća zbog izostanka, primjer druge smjene, primjer radnice na porodijskom), Uputstvo o evidenciji radnog vremena i Uputa za korištenje SW za evidenciju radnog vremena.

Međutim, u toku obavljanja revizije za uzorkovane evidencije zaposlenika dostavljene su evidencije iz elektronskog sistema Codeks u kojima je iskazano identično radno vrijeme svim zaposlenicima, i koje ne odgovaraju evidencijama dostavljenim uz komentar na kojem su iskazane korekcije. Shodno tome, izražavamo sumnju u vjerodostojnost sačinjenih evidencija dostavljenih uz komentar.

- U vezi navoda koji se odnose na nedostavljanje tražene dokumentacije vezane za postupak „Nabavka i implementacija eZdravstva“ i analizu informacionog sistema, Zavod je dostavio dodatnu dokumentaciju („Analiza integriranog zdravstvenog informacijskog sustava HNŽ/K – sažetak“, Odluku od 22. 7. 2020. godine kojom se „Analiza integriranog zdravstvenog informacijskog sustava HNŽ/K“ proglašava poslovnom tajnom; Odluku od 30. 11. 2020. godine kojom se rukovoditeljici Sektora za ekonomske poslove odobrava korištenje dokumenta „Analiza integriranog zdravstvenog informacijskog sustava HNŽ/K“ za potrebe provođenja finansijske revizije; Naslovna strana – korice dokumenta „Analiza integriranog zdravstvenog informacijskog sustava HNŽ/K“; Prva stranica dokumenta „Analiza integriranog zdravstvenog informacijskog sustava HNŽ/K“; Sažetak dokumenta „Uspostava tehnološke platforme za program integriranog upravljanja podacima i izgradnja sloja aplikacija“; Uspostava tehnološke platforme za program integriranog upravljanja podacima i izgradnja sloja aplikacija; Implementacija programa prevencije i ranog otkrivanja bubrežnih bolesti u HNŽ/K).

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju konstatovano je da nisu prezentovane nove činjenice, te da nije dostavljena dokumentacija koja bi uticala na izmjene nalaza u Izvještaju. Na osnovu dostavljene dokumentacije ne možemo potvrditi navode odgovornih iz Zavoda da je konzultant u „Analizi IZIS-a“ predložio da se razvojem trenutnog IZIS-a ne rješavaju ili vrlo teško mogu riješiti glavni problemi trenutnog informacionog sistema (kvalitet usluga dobavljača, kvalitet podataka, nemogućnost integracije s ostalim sistemima) i da su problemi povezani prije svega s postojećom softverskom arhitekturom i servisnim procesima.

Također, ne možemo potvrditi navode odgovornih iz Zavoda da autor softvera IZIS-a ne može da se angažuje na novim projektima nadogradnje IZIS-a, kao i na projektima integracije IZIS-a sa drugim eksternim zdravstvenim sistemima.

Uopćeni navodi u komentaru koji se ne odnose na utvrđene nalaze u Nacrtu izvještaja nisu uzeti u razmatranje.

Reviziju Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije/kantona obavio je revizorski tim u sastavu: Meliha Baručija – voditeljica tima, Rubina Tanović – članica tima, i Emir Skalonjić – član tima.

Voditeljica tima

Meliha Baručija, s. r.

**Rukovoditeljica Sektora
za razvoj, metodologiju i upravljanje
kvalitetom**

Mia Buljubašić, s. r.

**Rukovoditeljica Sektora
za finansijsku reviziju
zavoda, fondova i agencija**

Marijana Milićević, s. r.

V. PRILOZI

- 1. GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI**
- 2. IZJAVA RUKOVODSTVA**

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE**

OBRAZAC GIB

Identifikacijski broj:4227175700004

šifra po kvalifikacionoj
djelatnosti:84.30

Nadležno ministarstvo: Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi HNŽ/K

Operativni broj:0

Organizacijski broj:0

Potrošačka jedinica-glava:ZAVOD ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA HNŽ/K

Fukcionalni kod:500

Sjedište potrošačke jedinice:Mostar

Fond:0

Pojedinačni obrasci: X

Konsolidovani obrasci: _____

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O IZVRŠENJU BUDŽETA
Period izvještavanja : od 01.01.2022. do 31.12.2022.

R.b.	Broj Konta	POZICIJA	Oznaka za AOP	Planirano	Ostvareno		Odstupanje (4-3)	Procena t 4/3 x 100
					u tekućoj godini	u prethodnoj godini		
	1	2		3	4	5	6	7
1		PRIHODI (2+17+36)	200	164.406.000	167.505.786	149.197.261	3.099.786	101,9%
2	710000	PRIHODI OD POREZA (3+7+9+11+13+14+15+16)	201	159.646.000	161.455.507	143.642.552	1.809.507	101,1%
3	711000	Porezi na dobit pojedinaca i preduzeća (4+5+6)	202	0	0	0	0	#DIV/0!
4	711100	Porezi na dobit pojedinaca (zaostale uplate poreza)	203	0	0	0	0	#DIV/0!
5	711200	Porezi na dobit preduzeća	204	0	0	0	0	#DIV/0!
6	711900	Porez na dobit banaka i dr.fin.organizacija, društava za osiguranje i reosiguranje imovine i lica, pravnih lica iz oblasti elektroprivrede, pošte i telekomunikacija i pravnih lica iz oblasti igara na sreću i ostalih preduzeća	205	0	0	0	0	#DIV/0!
7	712000	Doprinosi za socijalnu zaštitu (7=8)	206	159.646.000	161.455.507	143.642.552	1.809.507	101,1%
8	712100	Doprinosi za socijalnu zaštitu	207	159.646.000	161.455.507	143.642.552	1.809.507	101,1%
9	713000	Porezi na plaću i radnu snagu (13=14)	208	0	0	0	0	#DIV/0!
10	713100	Porezi na plaću (zaostale uplate poreza)	209	0	0	0	0	#DIV/0!
11	714000	Porez na imovinu (15=16)	210	0	0	0	0	#DIV/0!
12	714100	Porez na imovinu	211	0	0	0	0	#DIV/0!
13	715000	Domaći porezi na dobra i usluge	212	0	0	0	0	#DIV/0!
14	716000	Porezi na dohodak	213	0	0	0	0	#DIV/0!
15	717000	Prihodi od indirektnih poreza	214	0	0	0	0	#DIV/0!
16	719000	Ostali porezi	215	0	0	0	0	#DIV/0!
17	720000	NEPOREZNI PRIHODI (18+26+34+35)	216	4.740.000	6.050.279	5.554.709	1.310.279	127,6%
18	721000	Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih kursnih razlika (19+.....+25)	217	50.000	56.548	23.177	6.548	113,1%
19	721100	Prihodi od nefin.javnih preduzeća i fin. Institucija	218	0	0	0	0	#DIV/0!
20	721200	Ostali prihodi od imovine	219	0	0	22.197	0	#DIV/0!
21	721300	Kamate i dividende primljene od pozajmica i učešća u kapitalu	220	0	0	0	0	#DIV/0!
22	721400	Naknade primljene od pozajmica i učešća u kapitalu	221	0	0	0	0	#DIV/0!
23	721500	Prihodi od pozitivnih kursnih razlika	222	50.000	56.548	980	6.548	113,1%
24	721600	Prihodi od privatizacije	223	0	0	0	0	#DIV/0!
25	721700	Prihodi po osnovu premije i provizije za izdatu garanciju	224	0	0	0	0	#DIV/0!
26	722000	Naknade i takse i prihodi od pružanja javnih usluga (27+.....33)	225	4.690.000	5.993.730	5.531.532	1.303.730	127,8%

27	722100	Administrativne takse	226	0	0	0	0	#DIV/0!
28	722200	Sudske takse	227	0	0	0	0	#DIV/0!
29	722300	Komunalne naknade i takse	228	0	0	0	0	#DIV/0!
30	722400	Ostale budžetske naknade i takse	229	0	0	0	0	#DIV/0!
31	722500	Naknade i takse po federalnim zakonima i drugim	230	0	0	0	0	#DIV/0!
32	722600	Prihodi od pružanja javnih usluga (prihodi od vlastitih djelatnosti korisnika budžeta i vlastiti prihodi)	231	4.540.000	5.987.522	5.496.430	1.447.522	131,9%
33	722700	Neplanirane uplate-prihodi	232	150.000	6.209	35.102	-143.791	4,1%
34	723000	Novčane kazne	233	0	0	0	0	#DIV/0!
35	777000	Drugi tekući prihodi	234	0	0	0	0	#DIV/0!
36		PRIMLJENI TRANSFERI (Transferi i donacije) (37+38+39+40+41+42)	235	20.000	0	0	-20.000	0,0%
37	731100	Primljeni tekući transferi od inostranih Vlada i međunarodnih organizacija	236	0	0	0	0	#DIV/0!
38	732100	Primljeni transferi od ostalih nivoa vlasti	237	20.000	0	0	-20.000	0,0%
39	741100	Primljeni kapitalni transferi od inostranih Vlada	238	0	0	0	0	#DIV/0!
40	742100	Kapitalni transferi od ostalih nivoa vlasti i fondova	239	0	0	0	0	#DIV/0!
41	742200	Kapitalni transferi iz nevladinih izvora	240	0	0	0	0	#DIV/0!
42	733100	Donacije	241	0	0	0	0	#DIV/0!
43		RASHODI (44+47+48+58+67+75+80)	242	161.202.000	156.839.981	145.330.641	-4.362.019	97,3%
44	611000	Plaće i naknade troškova zaposlenih (45+46)	243	6.563.000	6.375.955	5.511.554	-187.045	97,2%
45	611100	Bruto plaće i naknade plaća	244	5.700.000	5.547.537	4.904.160	-152.463	97,3%
46	611200	Naknade troškova zaposlenih	245	863.000	828.418	607.394	-34.582	96,0%
47	612000	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	246	692.000	591.421	523.924	-100.579	85,5%
48	613000	Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge (49+.....+57)	247	144.647.000	141.718.989	130.471.481	-2.928.011	98,0%
49	613100	Putni troškovi	248	62.000	52.681	30.954	-9.319	85,0%
50	613200	Izdaci za energiju	249	75.000	60.048	62.281	-14.952	80,1%
51	613300	Izdaci za komunikaciju i komunalne usluge	250	389.000	302.142	299.374	-86.858	77,7%
52	613400	Nabavka materijala i sitnog inventara	251	228.000	175.302	185.416	-52.698	76,9%
53	613500	Izdaci za usluge prevoza i goriva	252	40.000	20.287	14.533	-19.713	50,7%
54	613600	Unajmljivanje imovine, opreme i nematerijalne imovine	253	1.509.000	1.325.403	1.232.744	-183.597	87,8%
55	613700	Izdaci za tekuće održavanje	254	169.000	125.828	78.937	-43.172	74,5%
56	613800	Izdaci osiguranja, bankarskih usluga i usluga platnog prometa	255	127.000	122.072	74.408	-4.929	96,1%
57	613900	Ugovorene i druge posebne usluge	256	142.048.000	139.535.226	128.492.835	-2.512.774	98,2%
58	614000	Tekući transferi i drugi tekući rashodi (59+.....+66)	257	6.512.000	5.403.138	6.245.313	-1.108.862	83,0%
59	614100	Tekući transferi drugim nivoima vlasti	258	2.697.000	2.357.781	2.768.553	-339.219	87,4%
60	614200	Tekući transferi pojedincima	259	3.760.000	3.016.116	3.445.340	-743.884	80,2%
61	614300	Tekući transferi neprofitnim organizacijama	260	20.000	10.900	7.000	-9.100	54,5%
62	614400	Subvencije javnim preduzećima	261	0	0	0	0	#DIV/0!
63	614500	Subvencije privatnim preduzećima i poduzetnicima	262	0	0	0	0	#DIV/0!
64	614600	Subvencije finansijskim institucijama	263	0	0	0	0	#DIV/0!
65	614700	Tekući transferi u inostranstvo	264	0	0	0	0	#DIV/0!
66	614800	Drugi tekući rashodi	265	35.000	18.341	24.420	-16.659	52,4%
67	615000	Kapitalni transferi (68+.....+74)	266	2.229.000	2.281.424	2.105.501	52.424	1
68	615100	Kapitalni transferi drugim nivoima vlasti	267	2.229.000	2.281.424	2.105.501	52.424	102,4%
69	615200	Kapitalni transferi pojedincima	268	0	0	0	0	#DIV/0!

70	615300	Kapitalni transferi neprofitnim organizacijama	269	0	0	0	0	#DIV/0!
71	615400	Kapitalni transferi javnim preduzećima	270	0	0	0	0	#DIV/0!
72	615500	Kapitalni transferi privatnim preduzećima i poduzetnicima	271	0	0	0	0	#DIV/0!
73	615600	Kapitalni transferi finansijskim institucijama	272	0	0	0	0	#DIV/0!
74	615700	Kapitalni transferi u inostranstvo	273	0	0	0	0	#DIV/0!
75	616000	Izdaci za kamate (76+.....+79)	274	459.000	469.054	472.868	10.054	102,2%
76	616100	Kamate na pozajmice primljene kroz Državu	275	0	0	0	0	#DIV/0!
77	616200	Izdaci za inostrane kamate	276	459.000	469.054	472.868	10.054	102,2%
78	616300	Kamate na domaće pozajmljivanje	277	0	0	0	0	#DIV/0!
79	616500	Izdaci za kamate vezane za dug po izdatim garancijama	278	0	0	0	0	#DIV/0!
80	600000	Tekuća budžetska rezerva	279	100.000				0,0%
81		TEKUĆI SUFICIT (TEKUĆI DEFICIT) (1 minus 43)	280	3.204.000	10.665.805	3.866.620	7.461.805	332,9%
82		TRANSAKCIJE U STALNIM SREDSTVIMA	281				0	#DIV/0!
83		PRIMICI OD PRODAJE STALNIH SREDSTAVA (84+85+86)	282	315.000	324.473	73.981	9.473	103,0%
84	811100	Primici od prodaje stalnih sredstava	283	15.000	24.473	23.981	9.473	163,2%
85	811200	Primici od prodaje federalnih robnih rezervi	284	0	0	0	0	#DIV/0!
86	811900	Ostali kapitalni primici	285	300.000	300.000	50.000	0	100,0%
87	821000	IZDACI ZA NABAVKU STALNIH SREDSTAVA (88+.....+93)	286	3.519.000	1.113.640	773.295	-2.405.360	31,6%
88	821100	Nabavka zemljišta, šuma i višegodišnjih zasada	287	0	0	0	0	#DIV/0!
89	821200	Nabavka građevina	288	0	0	0	0	#DIV/0!
90	821300	Nabavka opreme	289	241.000	182.346	414.901	-58.654	75,7%
91	821400	Nabavka ostalih stalnih sredstava	290	0	0	0	0	#DIV/0!
92	821500	Nabavka stalnih sredstava u obliku prava	291	3.252.000	911.769	340.769	-2.340.231	28,0%
93	821600	Rekonstrukcija i investicijsko održavanje	292	26.000	19.525	17.625	-6.475	75,1%
94		NETO NABAVKA STALNIH SREDSTAVA (87 minus 83)	293	3.204.000	789.167	699.314	-2.414.833	24,6%
95		NETO POZAJMLJIVANJE (NETO ZADUŽIVANJE) = UKUPAN DEFCIT/SUFICIT (81 minus 94)	294	0	9.876.638	3.167.306	9.876.638	#DIV/0!
96		TRANSAKCIJE U FINANSIJSKOJ IMOVINI	295				0	#DIV/0!
97		PRIMICI OD FINANSIJSKE IMOVINE (98+.....+104)	296	0	0	0	0	#DIV/0!
98	813100	Primljene otplate od pozajmljivanja drugim nivoima vlasti	297	0	0	0	0	#DIV/0!
99	813200	Primljene otplate od pozajmljivanja pojedincima i neprofitnim organizacijama	298	0	0	0	0	#DIV/0!
100	813300	Primljene otplate od pozajmljivanja javnim preduzećima	299	0	0	0	0	#DIV/0!
101	813400	Primitak sredstava po osnovu učešća u dionicama javnih preduzeća	300	0	0	0	0	#DIV/0!
102	813500	Primitak sredstava po osnovu učešća u dionicama privatnih preduzeća i zajedničkim ulaganjima	301	0	0	0	0	#DIV/0!
103	813600	Primljene otplate od ostalih vidova domaćeg pozajmljivanja	302	0	0	0	0	#DIV/0!
104	813700	Primljene otplate od pozajmljivanja u inostranstvo	303	0	0	0	0	#DIV/0!
105	822000	IZDACI ZA FINANSIJSKU IMOVINU (106+.....+112)	304	0	0	0	0	#DIV/0!
106	822100	Pozajmljivanje drugim nivoima vlasti	305	0	0	0	0	#DIV/0!
107	822200	Pozajmljivanje pojedincima, neprofitnim organizacijama i	306	0	0	0	0	#DIV/0!
108	822300	Pozajmljivanje javnim preduzećima	307	0	0	0	0	#DIV/0!
109	822400	Izdaci za kupovinu dionica javnih preduzeća	308	0	0	0	0	#DIV/0!
110	822500	Izdaci za kupovinu dionica privatnih preduzeća i učešće u zajedničkim ulaganjima	309	0	0	0	0	#DIV/0!
111	822600	Ostala domaća pozajmljivanja	310	0	0	0	0	#DIV/0!

112	822700	Pozajmljivanje u inostranstvo	311	0	0	0	0	#DIV/0!
113		NETO POVEĆANJE (SMANJENJE) FINANSIJSKE IMOVINE (97 minus 105)	312	0	0	0	0	#DIV/0!
114		TRANSAKCIJE U FINANSIJSKIM OBAVEZAMA	313				0	#DIV/0!
115		PRIMICI OD ZADUŽIVANJA (116+120)	314	0	0	0	0	#DIV/0!
116	814000	Primici od dugoročnog zaduživanja (117+118+119)	315	0	0	0	0	#DIV/0!
117	814100	Zajmovi primljeni kroz državu	316	0	0	0	0	#DIV/0!
118	814200	Primici od inostranog zaduživanja	317	0	0	0	0	#DIV/0!
119	814300	Primici od domaćeg zaduživanja	318	0	0	0	0	#DIV/0!
120	815000	Primici od kratkoročnog zaduživanja (121+122+123)	319	0	0	0	0	#DIV/0!
121	815100	Zajmovi primljeni kroz državu	320	0	0	0	0	#DIV/0!
122	815200	Primici od inostranog zaduživanja	321	0	0	0	0	#DIV/0!
123	815300	Primici od domaćeg zaduživanja	322	0	0	0	0	#DIV/0!
124	823000	IZDACI ZA OTPLATE DUGOVA (125+.....+130)	323	0	0	0	0	#DIV/0!
125	823100	Otplate dugova primljenih kroz državu	324	0	0	0	0	#DIV/0!
126	823200	Vanjske otplate	325	0	0	0	0	#DIV/0!
127	823300	Otplate domaćeg pozajmljivanja	326	0	0	0	0	#DIV/0!
128	823400	Otplata unutrašnjeg duga	327	0	0	0	0	#DIV/0!
129	823500	Otplata duga po izdanim garancijama	328	0	0	0	0	#DIV/0!
130	823600	Otkup duga	329	0	0	0	0	#DIV/0!
131		NETO ZADUŽIVANJE (NETO OTPLATE DUGOVA (115 minus 124)	330	0	0	0	0	#DIV/0!
132		UKUPAN FINANSIJSKI REZULTAT (95+113+131)	331	0	9.876.638	3.167.306	9.876.638	#DIV/0!
133		SINTETIČKA KLASIFIKACIJA FUNKCIJA VLADE (COFOG) (134+143+149+156+166+173+180+187+194+203)	332	161.102.000	156.839.981	145.330.641	-4.262.019	97,4%
134	01	Opšte javne usluge (135+.....+142)	333	17.260.000	15.848.834	14.699.348	-1.411.166	91,8%
135	011	Izvršni i zakonodavni organi, finansijski i fiskalni poslovi, vanjski poslovi	334	12.334.000	11.209.628	9.825.294	-1.124.372	90,9%
136	012	Strana ekonomska pomoć	335	0	0	0	0	#DIV/0!
137	013	Opće usluge	336	0	0	0	0	#DIV/0!
138	014	Osnovno istraživanje	337	0	0	0	0	#DIV/0!
139	015	liR Opće javne usluge	338	0	0	0	0	#DIV/0!
140	016	Opće javne usluge n. k.	339	0	0	0	0	#DIV/0!
141	017	Transakcije vezane za javni dug	340	0	0	0	0	#DIV/0!
142	018	Transferi općeg karaktera između različitih nivoa vlasti	341	4.926.000	4.639.205	4.874.054	-286.795	94,2%
143	02	Odbrana(144+.....+148)	342	0	0	0	0	#DIV/0!
144	021	Vojna odbrana	343	0	0	0	0	#DIV/0!
145	022	Civilna odbrana	344	0	0	0	0	#DIV/0!
146	023	Inostrana vojna pomoć	345	0	0	0	0	#DIV/0!
147	024	liR Odbrana	346	0	0	0	0	#DIV/0!
148	025	Odbrana n. k.	347	0	0	0	0	#DIV/0!
149	03	Javni red i sigurnost (150+.....+155)	348	0	0	0	0	#DIV/0!
150	031	Policijske usluge	349	0	0	0	0	#DIV/0!
151	032	Usluge protivpožarne zaštite	350	0	0	0	0	#DIV/0!
152	033	Sudovi	351	0	0	0	0	#DIV/0!
153	034	Zatvori	352	0	0	0	0	#DIV/0!

154	035	liR Javni red i sigurnost	353	0	0	0	0	#DIV/0!
155	036	Javni red i sigurnost n. k.	354	0	0	0	0	#DIV/0!
156	04	Ekonomski poslovi (157+.....+165)	355	0	0	0	0	#DIV/0!
157	041	Opći ekonomski, komercijalni i poslovi po pitanju rada	356	0	0	0	0	#DIV/0!
158	042	Poljoprivreda, šumarstvo, lov i ribolov	357	0	0	0	0	#DIV/0!
159	043	Gorivo i energija	358	0	0	0	0	#DIV/0!
160	044	Rudarstvo, proizvodnja i izgradnja	359	0	0	0	0	#DIV/0!
161	045	Transport	360	0	0	0	0	#DIV/0!
162	046	Komunikacije	361	0	0	0	0	#DIV/0!
163	047	Ostale industrije	362	0	0	0	0	#DIV/0!
164	048	liR Ekonomski poslovi	363	0	0	0	0	#DIV/0!
165	049	Ekonomski poslovi n. k.	364	0	0	0	0	#DIV/0!
166	05	Zaštita životne sredine (167+.....+172)	365	0	0	0	0	#DIV/0!
167	051	Upravljanje otpadom	366	0	0	0	0	#DIV/0!
168	052	Upravljanje otpadnim vodama	367	0	0	0	0	#DIV/0!
169	053	Smanjenje zagađenosti	368	0	0	0	0	#DIV/0!
170	054	Zaštita raznovrsnosti flore i faune i zaštita krajolika	369	0	0	0	0	#DIV/0!
171	055	liR Zaštita životne sredine	370	0	0	0	0	#DIV/0!
172	056	Zaštita životne sredine n. k.	371	0	0	0	0	#DIV/0!
173	06	Stambeni i zajednički poslovi (174+.....+179)	372	0	0	0	0	#DIV/0!
174	061	Stambeni razvoj	373	0	0	0	0	#DIV/0!
175	062	Razvoj zajednice	374	0	0	0	0	#DIV/0!
176	063	Vodosnabdijevanje	375	0	0	0	0	#DIV/0!
177	064	Ulična rasvjeta	376	0	0	0	0	#DIV/0!
178	065	liR Stambeni i zajednički poslovi	377	0	0	0	0	#DIV/0!
179	066	Stambeni i zajednički poslovi n. k.	378	0	0	0	0	#DIV/0!
180	07	Zdravstvo (181+.....+186)	379	140.087.000	137.975.031	127.185.951	-2.111.969	98,5%
181	071	Medicinski proizvodi, uređaji i oprema	380	17.950.000	17.611.172	16.197.119	-338.828	98,1%
182	072	Vanbolničke usluge	381	27.248.000	27.814.125	24.389.463	566.125	102,1%
183	073	Bolničke usluge	382	61.886.000	60.289.892	53.580.451	-1.596.108	97,4%
184	074	Usluge zdravstvene zaštite	383	33.003.000	32.259.842	33.018.918	-743.158	97,7%
185	075	liR Zdravstvo	384	0	0	0	0	#DIV/0!
186	076	Zdravstvo n. k.	385	0	0	0	0	#DIV/0!
187	08	Rekreacija, kultura i religija (188+.....+193)	386	0	0	0	0	#DIV/0!
188	081	Usluge sporta i rekreacije	387	0	0	0	0	#DIV/0!
189	082	Usluge kulture	388	0	0	0	0	#DIV/0!
190	083	Usluge emitiranja i izdavaštva	389	0	0	0	0	#DIV/0!
191	084	Religijske i druge zajedničke usluge	390	0	0	0	0	#DIV/0!
192	085	liR Rekreacija, kultura i religija	391	0	0	0	0	#DIV/0!
193	086	Rekreacija, kultura i religija n. k.	392	0	0	0	0	#DIV/0!
194	09	Obrazovanje (195+.....+202)	393	0	0	0	0	#DIV/0!
195	091	Predškolsko i osnovno obrazovanje	394	0	0	0	0	#DIV/0!
196	092	Srednje obrazovanje	395	0	0	0	0	#DIV/0!
197	093	Obrazovanje poslije srednje škole koje nije visoko obrazovanje	396	0	0	0	0	#DIV/0!

198	094	Visoko obrazovanje	397	0	0	0	0	#DIJVO!
199	095	Obrazovanje koje nije definirano nivoom	398	0	0	0	0	#DIJVO!
200	096	Pomoćne usluge obrazovanju	399	0	0	0	0	#DIJVO!
201	097	IIR Obrazovanje	400	0	0	0	0	#DIJVO!
202	098	Obrazovanje n. k.	401	0	0	0	0	#DIJVO!
203	10	Socijalna zaštita (204+.....+212)	402	3.755.000	3.016.116	3.445.341	-738.884	80,3%
204	101	Bolest i hendikepiranost	403	3.755.000	3.016.116	3.445.341	-738.884	80,3%
205	102	Starost	404	0	0	0	0	#DIJVO!
206	103	Nasljednici	405	0	0	0	0	#DIJVO!
207	104	Porodica i djeca	406	0	0	0	0	#DIJVO!
208	105	Nezaposlenost	407	0	0	0	0	#DIJVO!
209	106	Stanovanje	408	0	0	0	0	#DIJVO!
210	107	Socijalno isključenje n. k.	409	0	0	0	0	#DIJVO!
211	108	IIR Socijalna zaštita	410	0	0	0	0	#DIJVO!
212	109	Socijalna zaštita n. k.	411	0	0	0	0	#DIJVO!

U Mostaru,

Certificirani računovođa Sanja Bošković

Dana 26.01.2023.

Broj dozvole: 6151/5

Certificirani računovođa
Sanja Bošković
broj: CR-6151/5

DIREKTORICA

Ana Vidačak

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi HNŽ/K
Nadležno ministarstvo

ZAVOD ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA HNK Mostar
Potrošačka jedinica - glava

Mostar
Sjedište potrošačke jedinice

Obrazac BS

4227175700004

Identifikacioni broj
84.30

Šifra po kvalifikacionoj djelatnosti
0

Organizacioni broj
0

Operativni broj
00500

Funkcionalni kod
0

Fond

Pojedinačni obrasci: ☐

Konsolidovani obrasci: ☐

BILANS STANJA
na dan 31.12.2022. godine

- u KM -

R.b.	Broj konta	Pozicija	Oznaka za AOP	U obračunskom periodu tekuće godine	U istom obračunskom periodu prethodne godine	Procenat (4/5) × 100
1	2	3	4	5	6	
1		I AKTIVA				
2	100000+ 200000	A. Gotovina, kratkoročna potraživanja, razgraničenja i zalihe (3 do 10)	001	43.406.854	32.318.384	134,31
3	110000	Novčana sredstva i plemeniti metali	002	34.481.328	24.710.730	139,54
4	120000	Vrijednosni papiri	003	0	0	
5	130000	Kratkoročna potraživanja	004	8.718.549	7.415.893	117,57
6	140000	Kratkoročni plasmani	005	0	0	
7	160000	Finansijski i obračunski odnosi sa drugim povezanim jedinicama	006	0	0	
8	210000	Zalihe materijala i robe	007	0	0	
9	220000	Zalihe sitnog inventara	008	0	0	
10	190000	Kratkoročna razgraničenja	009	206.977	191.761	107,93
11	000000	B. Stalna sredstva (14+17+20+21)	010	33.623.614	34.167.720	98,41
12	011000	Stalna sredstva	011	15.759.666	13.308.184	118,42
13	011900	Ispravka vrijednosti stalnih sredstava	012	6.514.132	6.373.029	102,21
14	011-0119	Neotpisana vrijednost stalnih sredstava (12-13)	013	9.245.534	6.935.155	133,31
15	020000	Dugoročni plasmani	014	0	0	
16	029000	Ispravka vrijednosti dugoročnih plasmana	015	0	0	
17	020-029	Neotpisana vrijednost dugoročnih plasmana (15-16)	016	0	0	
18	031000	Vrijednosni papiri	017	0	0	
19	031900	Ispravka vrijednosti vrijednosnih papira	018	0	0	
20	031-0319	Neotpisana vrijednost vrijednosnih papira (18-19)	019	0	0	
21	09	Dugoročna razgraničenja	020	24.378.080	27.232.565	89,52
22		UKUPNA AKTIVA (2+11) = 41	021	77.030.468	66.486.104	115,86

10137254726915

Kontrolni broj: 10137254726915

str. 1 od 2

R.b.	Broj konta	Pozicija	Oznaka za AOP	U obračunskom periodu tekuće godine	U istom obračunskom periodu prethodne godine	Procenat (4/5) × 100
	1	2	3	4	5	6
23		II PASIVA				
24	300000	A. Kratkoročne obaveze i razgraničenja (25 do 30)	022	20.526.304	19.316.644	106,26
25	310000	Kratkoročne tekuće obaveze	023	12.707.426	12.367.655	102,75
26	320000	Obaveze po osnovu vrijednosnih papira	024	0	0	
27	330000	Kratkoročni krediti i zajmovi	025	0	0	
28	340000	Obaveze prema zaposlenicima	026	677.325	613.327	110,43
29	360000	Finansijski i obračunski odnosi s drugim povezanim jedinicama	027	0	0	
30	390000	Kratkoročna razgraničenja	028	7.141.553	6.335.662	112,72
31	400000	B. Dugoročne obaveze i razgraničenja (32+33+34)	029	24.378.081	27.232.565	89,52
32	410000	Dugoročni krediti i zajmovi	030	0	0	
33	420000	Ostale dugoročne obaveze	031	24.378.081	27.232.565	89,52
34	490000	Dugoročna razgraničenja	032	0	0	
35	500000	C. Izvori stalnih sredstava (36+37+38+39-40)	033	32.126.083	19.936.895	161,14
36	510000	Izvori stalnih sredstava	034	9.355.397	7.020.545	133,26
37	520000	Ostali izvori sredstava	035	0	0	
38	530000	Izvori sredstava rezervi	036	0	0	
39	590000	Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima	037	22.770.686	12.916.350	176,29
40	590000	Neraspoređeni višak rashoda nad prihodima	038	0	0	
41		UKUPNA PASIVA (24+31+35) = 22	039	77.030.468	66.486.104	115,86

Mostar, 26.01.2023.
Mjesto i datum

BOŠKOVIĆ (FRANO) SANJA
Certifikovani računovođa

ANA VIDAČAK
Rukovodilac

CR-6151/5
Broj dozvole

M.P.

036/355-281
Kontakt

Kontrolni broj: 10137254726915

str. 2 od 2

BOSNA I HERCEGOVINA

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi HNŽ/K
Nadležno ministarstvo

ZAVOD ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA HNK Mostar

Potrošačka jedinica - glava

Mostar

Sjedište potrošačke jedinice

4227175700004 *

Identifikacioni broj

84.30

Šifra po kvalifikacionoj djelatnosti

0

Organizacioni broj

0

Operativni broj

00500

Funkcionalni kod

0

Fond

Pojedinačni obrasci: ☐

Konsolidovani obrasci: ☐

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

Period izvještavanja od 1.1.2022. do 31.12.2022. godine

- u KM -

Redni broj	Broj konta	POZICIJA	Oznaka za AOP	Iznos
1	2	3	4	
		I NOVČANI PRIMICI		
1		Prihodi (od 2 do 6)	450	170.251.457
2	710000	Prihodi od poreza	451	162.101.467
3	720000	Neporezni prihodi	452	8.149.990
4	730000	Tekući transferi (transferi i donacije)	453	0
5	740000	Kapitalni transferi	454	0
6	770000	Prihodi po osnovu zaostalih obaveza	455	0
7		Kapitalni primici i transferi (redni broj 8)	456	324.473
8	811000	Kapitalni primici od prodaje stalnih sredstava	457	324.473
9		Finansiranje (10+11+12)	458	0
10	813000	Primici od finansijske imovine	459	0
11	814000	Primici od dugoročnog zaduživanja	460	0
12	815000	Primici od kratkoročnog zaduživanja	461	0
13		UKUPNI NOVČANI PRIMICI (1+7+9)	462	170.575.930
		II NOVČANE ISPLATE		
15		Rashodi (od 16 do 21)	463	160.024.789
16	611000	Plaće i naknade troškova zaposlenih	464	6.383.052
17	612000	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	465	585.734
18	613000	Izdaci za materijal, sitni inventar i usluge	466	144.907.509
19	614000	Tekući transferi i drugi tekući rashodi	467	5.381.521
20	615000	Kapitalni transferi	468	2.287.929
21	616000	Izdaci za kamate	469	479.044
22		Kapitalni izdaci (redni broj 23)	470	780.543
23	821000	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	471	780.543
24		Finansiranje (25+26)	472	0
25	822000	Izdaci za finansijsku imovinu	473	0
26	823000	Izdaci za otplate dugova	474	0
27		UKUPNE NOVČANE ISPLATE (15+22+24)	475	160.805.332
28		NETO NOVČANI PRIMICI/ISPLATE (13 minus 27) ili (27 minus 13)	476	9.770.598
29		SALDO GOTOVINE NA POČETKU GODINE	477	24.710.730
30		SALDO GOTOVINE NA KRAJU GODINE (28+29)	478	34.481.328

Mostar, 26.01.2023.

Mjesto i datum

BOŠKOVIĆ (FRANO) SANJA

Certifikovani računovođa

ANA VIDAČAK

Rukovodilac

CR-6151/5

Broj licence

M.P.

036/355-281

Kontakt

Kontrolni broj: 151572200721

str. 1 od 1

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Zavod zdravstvenog osiguranja
Hercegovačko-neretvanske
županije/kantona

Datum: 28.09.2023. godine

Broj: 0101-45-16-7-2-25470-3/23

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH

IZJAVA RUKOVODSTVA

Ova izjava (u skladu sa zahtjevima ISSAI-ja 2580) daje se u vezi s vašom finansijskom revizijom Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije/kantona za 2022. godinu, u svrhu izražavanja mišljenja o tome da li finansijski izvještaji daju istinit i objektivan prikaz, po svim materijalno značajnim aspektima, u skladu s posebnim propisima Federacije BiH za proračunske/budžetske korisnike o računovodstvu i finansijskom izvještavanju u javnom sektoru.

Izjava se daje i u svrhu potvrđivanja da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, prikazane u finansijskim izvještajima Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije/kantona, u svim značajnim aspektima usklađene s nadležnom zakonskom i drugom pravnom regulativom.

Potvrđujemo sljedeće (po našem najboljem znanju i uvjerenju, nakon ispitivanja koje smo smatrali neophodnim kako bismo se odgovarajuće informirali):

Finansijski izvještaji:

- Ispunili smo svoju odgovornost za pripremu finansijskih izvještaja u skladu s posebnim propisima Federacije BiH o računovodstvu i finansijskom izvještavanju u javnom sektoru.
- Značajne pretpostavke koje smo koristili u izradi računovodstvenih procjena, uključujući i one mjerene po fer vrijednosti, razumne su i osnovane.
- Odnosi i transakcije između povezanih strana adekvatno su računovodstveno obuhvaćene i objavljene u skladu s posebnim propisima Federacije BiH o računovodstvu i finansijskom izvještavanju.
- Pravilno smo procijenili, evidentirali i objavili sve gubitke po osnovu nenaplativih potraživanja, preuzetih obveza i obezvređivanja imovine.
- Preduzeli smo neophodne aktivnosti da spriječimo prevare i zloupotrebe javnih sredstava za slučajeve koji su nam bili poznati.
- Nije bilo neusklađenosti sa zahtjevima nadležne zakonske i druge pravne regulative, koje bi, u slučaju nepoštovanja, mogle imati materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje.
- Nabave roba, usluga i radova proveli smo u skladu sa Zakonom o javnim nabavama u BiH, rukovodeći se principima racionalnog trošenja javnih sredstava i osiguravanja najboljeg kvaliteta nabavljenih roba, usluga i radova.

- Postupili smo u skladu sa svim aspektima odredbi ugovora (koje smo zaključili tijekom godine ili u ranijem razdoblju), a koje bi, u slučaju nepridržavanja, mogle imati značajne efekte na financijske izvještaje.
- Sve transakcije su evidentirane u računovodstvenim evidencijama i prezentirane u financijskim izvještajima.

Omogućili smo vam:

- pristup svim poslovnim knjigama, evidencijama i dokumentaciji, za koje smatramo da su relevantne za pripremu financijskih izvještaja;
- pristup svim informacijama o sudskim sporovima u tijeku, pokrenutim protiv Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije/kantona i koje je pokrenuo Zavod zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije/kantona i procjenu ishoda tih sporova;
- pristup dokumentaciji vezanoj za sudska poravnjenja i isplate po tim osnovama;
- dodatne informacije koje ste zahtijevali od nas za potrebe revizije;
- neograničen pristup osobama u Zavodu zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije/kantona za koje ste utvrdili da je neophodno da daju revizorske dokaze.

Pružene informacije

- Otkrili smo vam sve poznate slučajeve neusklađenosti sa zakonskom i drugom pravnom regulativom ili sumnjama da one postoje.
- Otkrili smo vam identitet povezanih stranaka subjekta i sve odnose i transakcije koje su nam poznate.
- Dali smo sve informacije u vezi s prevarom ili sumnjom da ona postoji, za koje imamo saznanja i koje mogu uticati na subjekt, a uključuju:
 - rukovodstvo;
 - zaposlene koji imaju značajnu ulogu u internoj kontroli ili
 - ostale, gdje prevara može imati značajan učinak na financijske izvještaje.

Odgovorna osoba

Direktorica

Ana Vidačak
MFR.sc. Ana Vidačak, dr.med.